

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Projektas “Integruoto Lietuvos vaikų sveikatos priežiūros paslaugų modelio sukūrimas ir specialistų mokymai” , projekto Nr. 08.4.2_ESFA-V-622-01-0007

**Vaikų pilvo skausmai:
diagnostikos ir gydymo algoritmai, pacientų logistika.**

Metodinio dokumento patvirtinimo data

Metodinio dokumento galiojimo terminas

Lietuvos Pediatrių draugija, Lietuvos vaikų gastroenterologų ir mitybos draugija

Metodiniam dokumentui pritarusios institucijos

Elektroninė nuoroda į metodinį dokumentą

1. Pavadinimas:

Vaikų pilvo skausmai: diagnostikos ir gydymo algoritmai, pacientų logistika.

2. Metodinio dokumento patvirtinimo data:

3. Metodiniam dokumentui pritarusių institucijų sąrašas:

3.1. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Medicinos akademija, Vaikų ligų klinika

3.2. Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas, Klinikinės medicinos institutas, Vaikų ligų klinika

3.3. Lietuvos pediatrių draugija

3.4. Lietuvos Vaikų gastroenterologų ir mitybos draugija

4. Elektroninė nuoroda į metodinį dokumentą:

5.

Turinys

1. Pavadinimas:.....	2
2. Metodinio dokumento patvirtinimo data:	2
3. Metodiniam dokumentui pritarusių institucijų sąrašas:	2
4. Elektroninė nuoroda į metodinį dokumentą:	2
5. Turinys.....	3
6. APIBENDRINIMAS	4
7. AUTORIAI.....	7
8. SĄVOKOS, SUTRUMPINIMAI IR REIKŠMINIAI ŽODŽIAI.....	7
9. REIKŠMINIAI ŽODŽIAI	9
10. ĮVADAS	9
10.3. Klinikinė problematika.....	10
10.4. Metodinio dokumento tikslas ir reikalingumas.....	10
11. METODINIO DOKUMENTO ĮGYVENDINIMO PRIORITETAI.....	10
12. PACIENTO KELIO APRAŠYMAS	11
12.1. Vaikų, kurie skundžiasi pilvo skausmais, gastroenterologinių ligų diagnostikos ir gydymo principai pagal nustatytus paslaugų lygius:	11
12.3. Vaikų su pilvo skausmais indikacijos siuntimui pas specialistus.	39
13. PACIENTO KELIO ORGANIZAVIMO APRAŠYMAS . Algoritmas 1 priedas.....	39
14. REIKALAVIMAI ASPĮ, TEIKIANČIOMS VAIKŲ ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGAS VAIKAMS SU PILVO SKAUSMAIS, KURIEMS ĮTARIAMA VIRŠKINIMO SISTEMOS PATOLOGIJA.....	44
15. METODINIO DOKUMENTO DIEGIMO KONKRETAUS LYGIO PASLAUGAS TEIKIANČIOJE ASPĮ TVARKOS APRAŠYMAS	53
16. PACIENTŲ PASITENKINIMO SUTEIKTOMIS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGOMIS VERTINIMO APRAŠYMAS	54
17. METODINIO DOKUMENTO ATNAUJINIMAS	56
18. METODINIO DOKUMENTO AUDITO APRAŠYMAS	56
19. SVARBIAUSIŲ KRITERIJŲ SĄRAŠAS	57
20. KONTAKTINIS ASMUO (INSTITUCIJA).....	57
21. LITERATŪRA	57
22. REKOMENDACIJOS MOKSLINIAMS TYRIMAMS	60
23. INFORMACIJA VISUOMENEI IR PACIENTUI	60
24. PRIEDAI	62

6. APIBENDRINIMAS

6.1. Metodinio dokumento tikslas - remiantis geriausiais medicinos įrodymais aptarti įvairaus amžiaus vaikų vaikų pilvo skausmų diagnostikos, diferencinės diagnostikos, gydymo ir lėtinių susirgimų prevencijos taktiką, siekiant kuo anksčiau diagnozuoti susirgimus, reikalaujančius specializuoto ištyrimo ir stacionarinio gydymo, anksti išaiškinti pacientus, sergančius lėtinėmis virškinimo sistemos ligomis ir pagerinti jų gydymo rezultatus, bei pacientų logistiką.

6.2. Algoritmai apibrėžia įvairių lygių sveikatos priežiūros specialistų veiksmus teikiant pagalbą vaikams su pilvo skausmais ir sergantiems virškinimo sistemos susirgimais, pagal Tarptautinės statistinės ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikacijos Australijos modifikaciją TLK-10-AM (toliau – TLK-10-AM) žymimų kodais :

- A00-A09 Žarnyno infekcinės ligos.
- B25-B34 Kitos virusų sukeltos ligos.
- B65-B83 Helmintozės.
- C15-C26 Virškinimo organų piktybiniai navikai.
- C48 Retroperitoninio tarpo ir pilvaplėvės piktybinis navikas.
- C51-C58 Moters lyties organų piktybiniai navikai.
- C60-C65 Vyrų lyties organų piktybiniai navikai.
- C64-C68 Šlapimo organų piktybiniai navikai.
- C70-C72 Smegenų ir kitų centrinės nervų sistemos dalių piktybiniai navikai.
- C74-C75 Vidaus sekrecijos liaukų piktybiniai navikai.
- C81-C96 Limfinio, kraujodaros ir jiems giminingų audinių piktybiniai navikai.
- D00-D09 Navikai in situ.
- D10-D36 Gėrybiniai navikai.
- D59.3 Hemolizinis ureminis sindromas.
- E10.1 I tipo cukrinis diabetas su acidoze.
- E11.1 II tipo cukrinis diabetas su acidoze.
- E27 Antinksčių funkcijos sutrikimai.
- E73 Laktozės netoleravimas.
- E74 Kiti angliavandenių apykaitos sutrikimai.
- E74.2 Galaktozės apykaitos sutrikimai.
- E74.3 Kiti angliavandenių apykaitos žarnyne sutrikimai.
- E80.2 Kitos porfirijos.
- H60-H95 Ausies ir speninės ataugos ligos.
- I30 Ūminis perikarditas.
- I40 Ūminis miokarditas.
- I88.0 Nespecifinis mezenterinis limfadenitas.
- I89 Kiti nespecifiniai limfagyslių ir limfmazgių sutrikimai.
- J00-J06 Ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos.
- J12-J18 Pneumonija.
- K20-K31 Stemplės, skrandžio ir dvylikapirštės žarnos ligos.
- K35-K38 Kirmėlinės ataugos ligos.
- K40-K46 Išvaržos.
- K50-K52 Neinfekcinis enteritas ir kolitas.
- K55-K63 Kitos žarnyno ligos.
- K65-K67 Pilvaplėvės ligos.
- K70-K77 Kepenų ligos.
- K80-K87 Tulžies pūslės, tulžies latakų ir kasos pažeidimai.
- K90-K93 Kitos virškinimo sistemos ligos.
- D69.0 Alerginė purpura.
- N10-N16 Inkstų kanalėlių ir intersticinio audinio ligos.
- N17-N19 Inkstų nepakankamumas.

- N20-N23 Inkstų ir šlapimo takų akmenligė.
- N44 Sėklidės užsisukimas.
- N70-N77 Moters dubens organų uždegiminės ligos.
- N80-N94 Neuždegiminės moters lyties organų ligos.
- O00-O07 Patologinis nėštumas.
- O09 Nėštumas.
- Q03 Įgimta hidrocefalija.
- R10 Pilvo ir dubens skausmas.
- S30-S39 Pilvo, juosmens, stuburo juosmeninės dalies ir dubens sužalojimai.
- T18 Svetimkūnis virškinimo trakte.
- T40 Apsinuodijimas narkotinėmis medžiagomis.
- T47 Apsinuodijimas preparatais, veikiančiais virškinimo sistemą.
- T51-T65 Nemedicininės paskirties medžiagų toksinis poveikis.
- T74 Blogo elgesio sindromas

- 6.3.** Šie veiksmai apima minėtomis ligomis sergančių vaikų patologijos įtarimą ir atpažinimą, paciento ištyrimą, ligos diagnostiką, diferencinę diagnostiką bei gydymą. Algoritmuose pateikiamas paciento kelias sveikatos priežiūros sistemoje, apibūdinamos skirtingų sveikatos priežiūros lygių įstaigų ir jose dirbančių specialistų teikiamų ambulatorinių ir stacionarinių paslaugų apimtys. Apibrėžiami vaikų su pilvo skausmais ambulatorinio ir stacionarinio, nemedikamentinio ir medikamentinio gydymo principai.
- 6.4.** Metodinis dokumentas skirtas specialistams, pagal kompetenciją teikiantiems vaikų sveikatos priežiūros paslaugas: šeimos gydytojams, skubiosios medicinos gydytojams, vaikų ligų gydytojams, vaikų gastroenterologams, vaikų chirurgams bei kitiems vaikų specialistams.
- 6.5.** Šeimos gydytojai, skubiosios medicinos gydytojai, vaikų ligų gydytojai, vaikų pulmonologai bei kiti vaikų specialistai, sveikatos slaugytojai, socialiniai darbuotojai pagal savo kompetenciją teikdami paslaugas vaikams, ir priimdami sprendimus turi vadovautis šiuo metodiniu dokumentu visa apimtimi, tačiau kiekvienu individualiu atveju turi būti atsižvelgiama į individualius pacientų poreikius, pasirinkimus ir vertybes.
- 6.6.** Metodinis dokumentas bus įdiegiamas ir taikomas organizuojant darbą sveikatos priežiūros paslaugas vaikams teikiančiose Asmens sveikatos priežiūros įstaigose (toliau ASPĮ).
- 6.7.** Metodinio dokumento taikymo sritys:
- 6.7.1.**diagnozuojant ūminius ir lėtinius vaikų pilvo skausmus, galinčius lemti ūminį ir lėtinį virškinimo sistemos ar kt.organų bei sistemų sutrikimus;
 - 6.7.2.**atrenkant vaikus, turinčius padidintą riziką sirgti lėtinėmis virškinimo sistemos ligomis, siekiant imtis prevencinių priemonių ir išvengti sutrikimo išsivystymo;
 - 6.7.3.**atpažįstant vaikus, kuriems įtariamas lėtinis virškinimo sistemos susirgimas, kad kaip galima ankstesnėse sutrikimo stadijose pacientą nukreipti vaikų vaikų gastroenterologo, vaikų chirurgo diagnostiniam įvertinimui ir gydymo ar prevencijos priemonių taikymui;
 - 6.7.4.**gydant vaikų virškinimo sistemos sutrikimus nemedikamentinėmis ir medikamentinėmis priemonėmis ambulatorinėje ir stacionarinėje vaikų sveikatos priežiūros grandyse;
 - 6.7.5.**įvertinant medicininės reabilitacijos poreikį ir nukreipiant šiai paslaugai
 - 6.7.6.**užbaigiant vaiko gydymą ir stebint dėl galimo sutrikimo atsikartojimo.
- 6.8.** Metodinio dokumento įdiegimą koordinuojančių ir susijusių institucijų sąrašas:
- Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos
 - LSMU ligoninės Kauno klinikų Vaikų ligų klinika, Vaikų gastroenterologijos sektorius
 - Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos
 - Lietuvos sveikatos mokslų universitetas
 - Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas
 - Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Pediatrijos centras
 - Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Retų ligų koordinavimo centras

- [Vaikų retų kepenų ligų, parenterinės ir enterinės mitybos kompetencijos centras.](#)
- LSMU virškinimo sistemos tyrimo institutas, Europos retų ligų tinklo "ERN R-liver" tikrasis narys
- LSMU liginės Kauno Klinikų kepenų transplantacijos darbo grupė
- LSMU liginės Kauno gastroenterologijos ir endoskopijos klubas
- LSMU Žarnyno ligų centras
- ECCO organizacijos Lietuvos uždegiminių ligų darbo grupė
- Lietuvos pediatrų draugija
- Lietuvos Vaikų gastroenterologijos ir mitybos draugija
- Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerija
- Metodinis dokumentas ir algoritmai parengti vadovaujantis teisės aktais, reglamentuojančiais diagnostikos ir gydymo metodinių dokumentų rengimą, vaikų sveikatos priežiūrą, joje dalyvaujančių specialistų pareigybių aprašus, vaistų ir gydymo procedūrų taikymą:
- Lietuvos Respublikos Sveikatos sistemos įstatymas, 1994 m. liepos 19 d. Nr. I-552.
- Lietuvos Respublikos medicinos praktikos įstatymas, 1996 m. rugsėjo 25 d. Nr. I-1555.
- Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas. 1996 m. kovo 14 d. Nr. I-1234.
- Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas. 1996 m. Birželio 6 d. Nr. I-1367.
- Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymas. 1996 m. spalio 3 d. Nr. I-1562, 2019-07-18 buvo priimta nauja Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo redakcija, kuri įsigaliojo nuo 2020-01-01
- (LR Sveikatos apsaugos ministro įsakymas „Dėl medicinos praktikos profesinių kvalifikacijų rūšių sąrašo patvirtinimo“, 2004 m. birželio 28 d. Nr. V-469.
- Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymas. 2007 m. birželio 28 d. Nr. X-1238.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymas Nr. V-208 „Dėl Būtiniosios medicinos pagalbos teikimo tvarkos ir masto aprašo patvirtinimo”.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2005 m. kovo 23 d. įsakymas Nr. V-188/A1-84/ISAK-487 „Dėl neįgalumo lygio nustatymo kriterijų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. rugsėjo 20 d. įsakymas Nr. V-1033 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 66:2018 „Vaikų ligų gydytojas“ patvirtinimo“.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2022 m. balandžio 21 d. įsakymas Nr. V-803, „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 155:2022 „Gydytojas vaikų gastroenterologas“ patvirtinimo. Įsigaliojo nuo 2022 04 22.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. gruodžio 22 d. įsakymas Nr. V-1013 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 14:2019 „Šeimos gydytojas“ patvirtinimo“ (galiojanti suvestinė redakcija 2019-05-01).
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. rugpjūčio 26 d. įsakymas Nr. V-1031 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 159:2021 „Skubiosios medicinos gydytojas“ patvirtinimo“.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. sausio 27 d. įsakymas Nr. V-120 „Dėl Privalomų sveikatos statistikos apskaitos ir kitų tipinių formų bei Privalomų sveikatos statistikos ataskaitų formų patvirtinimo“.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 8 d. įsakymas Nr. V-591 Dėl Lietuvos medicinos normos MN 28:2019 „Bendrosios praktikos slaugytojas“ patvirtinimo.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 30 d. įsakymas Nr. V-650 Dėl Lietuvos medicinos normos MN 57:2011 „Bendruomenės slaugytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ patvirtinimo.

- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. balandžio 16 d. įsakymas Nr. V-419 „Dėl asmens sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių ambulatorinę asmens sveikatos priežiūros paslaugas, veikos kokybės ir efektyvumo vertinimo rodiklių sąrašo ir šių rodiklių duomenų suvestinių formų patvirtinimo”.
- Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba (www.vvkt.lt), vaistinių preparatų registras.
- Tarptautinė statistinė ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikacija, dešimtas pataisytas ir papildytas leidimas, Australijos modifikacija (TLK-10-AM)

6.9. Metodinio dokumento šiuolaikiškumas ir taikymo efektyvumas grindžiamas praktikoje įrodytais medicinos pasiekimais, gautais, išanalizavus užsienio šalių patirtį, tarptautinėse duomenų bazėse PubMed (JAV Nacionalinės medicinos bibliotekos duomenų bazė Medline), Cochrane Library, ScienceDirect, SpringerLink, EBSCO Publishing, WHOSIS, UpToDate pateiktas sisteminės apžvalgas bei metodines rekomendacijas. Metodiniame dokumente įrodymais pagrįstos rekomendacijos apibendrintos ir adaptuotos Lietuvai.

6.10. Metodinis dokumentas skirtas vaikų virškinimo sistemos ūminių ir lėtinių susirgimų diagnostikai, diferencinei diagnostikai ir gydymui, bei pacientų logistikai. Šių veiksmų vieningų algoritmų sukūrimui ir įdiegimui kasdienėje specialistų, teikiančių sveikatos priežiūros paslaugas vaikams, praktikoje. Visų pirma – pirminio lygio grandyje bei skubioje pagalboje.

7. AUTORIAI

- 7.1.** Metodikos vadovas Prof. Dr. Liutauras Labanauskas LSMU Kauno Klinikos Vaikų ligų klinika, gydytojas vaikų gastroenterologas, vaikų ligų gydytojas, el.paštas : liutaurui.l@gmail.com.
- 7.2.** Prof. Dr. Vaidotas Urbonas , Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Vaikų ligų klinikos profesorius, Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Pediatrijos centro vaikų gastroenterologas
- 7.3.** Doc.Dr. Rūta Kučinskienė LSMU Kauno Klinikos Vaikų ligų klinika, gydytoja vaikų gastroenterologė; el.paštas: rutadrk@gmail.com
- 7.4.** Doc.Dr. Rūta Rokaitė LSMU Kauno Klinikos Vaikų ligų klinika, gydytoja vaikų gastroenterologė; rutarokaite@gmail.com

8. SAŲVOKOS, SUTRUMPINIMAI IR REIKŠMINIAI ŽODŽIAI

8.1. Sąvokos ir jų apibrėžtys

8.1.1. Ūminis pilvo skausmas – tai skausmas, trunkantis mažiau kaip 24 valandas.

8.1.2. Lėtinis pilvo skausmas - tai pasikartojantis arba nuolatinis (funkcinės ar organinės etiologijos) pilvo skausmas, kuris tęsiasi mažiausiai du mėnesius.

8.1.3. Pasikartojantis pilvo skausmas – tai skausmas, kai per mažiausiai 3 mėn. pasikartojo mažiausiai 3 pilvo skausmų epizodai ir tokie sunkūs, kad net sutriko įprasta vaiko veikla, tačiau organinė priežastis nežinoma.

8.1.4. Recidyvas – (lot. *recidivus* – grįžtantis), atkrytis, ligos atsinaujinimas sveikstant arba pasveikus. (Visuotinė lietuvių enciklopedija, www.vle.lt)

8.1.5. Remisija – (lot. *remissio* – sumažėjimas, susilpnėjimas), lėtinės ligos reiškinys susilpnėjimas; ligos atoslūgis. Remisija laikomas visiškasis simptomų išnykimas (visiška remisija) arba jų susilpnėjimas iki tokio mažo intensyvumo, kad jie neturi įtakos ligonio fizinei ir psichinei sveikatai. Gali trukti nuo kelių savaičių ar mėnesių iki kelerių metų. Savaiminė remisija būdinga cikliškoms (periodinėms) ligoms, gali prasidėti pvz., sergant inkstų akmenlige, kai iš šlapimo takų išplaunamas akmuo; medikamentinė atsiranda dėl gydymo vaistais (sergant opiniu kolitu, depresija, reumatoidiniu artritu, onkologinėms ligoms, cukriniu diabetu, bronchine astma, reumatu). Remisijos metu skiriamas palaikomasis gydymas ar tik stebėjimas. (Visuotinė lietuvių enciklopedija, www.vle.lt)

8.1.6. Šeimos medicinos gydytojas (ŠG) – šiame metodiniame dokumente tai gydytojas, teikiantis pacientui pirminės sveikatos priežiūros paslaugas.

8.1.7. Vaikų ligų gydytojas (VLG) – medicinos gydytojas, teisės aktų numatyta tvarka įgijęs vaikų ligų gydytojo profesinę kvalifikaciją. Tai gydytojas specialistas, teikiantis asmens sveikatos

priežiūros paslaugas vaikams iki 18 m.; šiuo metu teisės aktų numatyta tvarka galintis teikti pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugas komandoje (kartu su vidaus ligų gydytoju, chirurgu bei akušeriu – ginekologu).

8.1.8. Gydytojas specialistas – medicinos gydytojas, įgijęs gydytojo specialisto profesinę kvalifikaciją. Gydytojo specialisto profesinė kvalifikacija įgyjama baigus medicinos studijas ir medicinos praktikos specializaciją universitete (*LR Sveikatos apsaugos ministro įsakymas „Dėl medicinos praktikos profesinių kvalifikacijų rūšių sąrašo patvirtinimo“*, 2004 m. birželio 28 d. Nr. V-469 <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.236895/asr>).

8.1.9. Skubi pediatrinė pagalba – būtiniosios medicinos paslaugos, teikiamos skubios pagalbos centre/skyriuje pagal vaikų ligų gydytojo medicinos normoje numatyta apimtimi

8.1.10. Daugiadalykė specialistų komanda – pacientui reikalingų kelių specializacijų gydytojų specialistų komanda, teikianti sveikatos priežiūros paslaugas stacionare, dienos stacionare ar ambulatoriškai.

8.1.11. Kompleksinė pagalba – socialinės, sveikatos priežiūros, švietimo, psichologinės ir kitokios pagalbos priemonių derinys, sudarantis sąlygas vaiko atstovams pagal įstatymą užtikrinti vaiko saugumą, kokybišką šeimos funkcionavimą ir būtiną jos gerovę.

8.1.12. Vaikas – pacientas iki 18 metų amžiaus.

8.2. Sutrumpinimai (surašykite pagal metodikoje vartojamus terminus, pagal abėcėlę)

8.2.1. ANG gydytojas – ausų nosies gerklės gydytojas

8.2.2. ALT – alanininė transaminazė

8.2.3. AKS – arterinis kraujo spaudimas

8.2.4. AST – asparagininė transaminazė

8.2.5. ASPĮ – asmens sveikatos priežiūros įstaiga

8.2.6. ASP – asmens sveikatos priežiūra

8.2.7. BKT – bendrasis kraujo tyrimas

8.2.8. BŠT – bendras šlapimo tyrimas

8.2.9. CRB – C reaktyvinis baltymas

8.2.10. DŽS – dirglios žarnos sindromas

8.2.11. GER – gastro-ezofaginis refliuksa

8.2.12. GERL – gastroezofaginio refliuksa liga

8.2.13. GGT – gama gliutamiltanspeptidazė

8.2.14. IgA – imunoglobulinas A

8.2.15. IgE – imunoglobulinas E

8.2.16. kg – kilogramas

8.2.17. KT – kompiuterinė tomografija

8.2.18. LKN – lėtinis kvėpavimo nepakankamumas

8.2.19. LR SAM – Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerija

8.2.20. max. – maksimali (-us)

8.2.21. mg – miligramas

8.2.22. m – metai

8.2.23. mėn. – mėnuo

8.2.24. MRT – magnetinio rezonanso tyrimas

8.2.25. NVNU – nesteroidiniai vaistai nuo uždegimo

8.2.26. ODM – odos dūrio mėginys

8.2.27. OLM – odos lopo mėginys

8.2.28. p – para

8.2.29. PAASP – pirminė ambulatorinė asmens sveikatos priežiūra

8.2.30. PCD – pirminė cilijų diskinezij

8.2.31. PGR – polimerazių grandininė reakcija

8.2.32. PSPC – pirminės sveikatos priežiūros centras

8.2.33. RSV – respiracinis sincitijaus virusas

8.2.34. Ro – rentgenograma

8.2.35. sIgE – specifiniai imunoglobulinų E klasės antikūnai

- 8.2.36. ŠF – šarminė fosfatazė
- 8.2.37. ŠSD – širdies susitraukimo dažnis
- 8.2.38. ŠG – šeimos gydytojas
- 8.2.39. TB – tuberkuliozė
- 8.2.40. TLK-10-AM – Tarptautinės statistinės ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikacijos dešimtas pataisytas ir papildytas leidimas, Australijos modifikacija.
- 8.2.41. UBB – užsitęsęs bakterinis bronchitas
- 8.2.42. UŽL – uždegiminė žarnų liga.
- 8.2.43. VKTI – virusinė kvėpavimo takų infekcija
- 8.2.44. VITS – Vaikų intensyviosios terapijos skyrius
- 8.2.45. VLG – vaikų ligų gydytojas
- 8.2.46. VU – Vilniaus universitetas
- 8.2.47. ŽMPV – žmogaus metapneumovirusas

9. REIKŠMINIAI ŽODŽIAI

Algoritmas, ūminis pilvo skausmas, lėtinis pilvo skausmas, diagnostika, gydymas, vaikai.

Terminologija

Ūminis pilvo skausmas – tai skausmas, trunkantis mažiau kaip 24 valandas.

Lėtinis pilvo skausmas - tai pasikartojantis arba nuolatinis (funkcinės ar organinės etiologijos) pilvo skausmas, kuris tęsiasi mažiausiai du mėnesius.

Pasikartojantis pilvo skausmas – tai skausmas, kai per mažiausiai 3 mėn. pasikartojo mažiausiai 3 pilvo skausmų epizodai ir tokie sunkūs, kad net sutriko įprasta vaiko veikla, tačiau organinė priežastis nežinoma.

10. ĮVADAS

10.1. Ligos ar sveikatos sutrikimo apibrėžimas.

Pilvo skausmas yra vienas iš dažniausiai pasitaikančių skundų vaikų amžiuje, dėl kurio dažniausiai kreipiamasi į skubios pagalbos skyrių. Vaikams pilvo skausmas yra dažnai nespecifinis simptomas, kuris paprastai yra susijęs su savarankiškais ligomis, tokiomis kaip gastroenteritas, vidurių užkietėjimas ir virusinės infekcijos.

Pilvo skausmas gali būti ūminis ir lėtinis. *Ūminiu pilvo skausmu* paprastai vadinamas skausmas, trunkantis mažiau kaip 24 valandas. Kai skausmas ūminis, pirmas gydytojo tikslas – atskirti galbūt gyvybei grėsmingas ir sunkias sveikatos būkles nuo gerybinių ir praeinančių savaimė. Chirurginių intervencijų dažnis esant ūminiam pilvo skausmui – maždaug 2 proc.

Lėtiniu pilvo skausmo terminu apibūdinamas *pasikartojantis* arba *nuolatinis* (funkcinės ar organinės etiologijos) *pilvo skausmas*, kuris tęsiasi mažiausiai du mėnesius. Nors kai kurie mokslininkai reikalauja, kad trijų mėnesių skausmas būtų laikomas lėtiniu skausmu, tačiau Romos IV funkcinio pilvo skausmo sutrikimų kriterijai paprastai reikalauja simptomų mažiausiai du mėnesius.

Terminas „lėtinis pilvo skausmas“ apima „pasikartojantį pilvo skausmą“. Manoma, kad vaikui yra *pasikartojantys pilvo skausmai*, jei per pastaruosius 3 mėn. jis patyrė mažiausiai 3 pilvo skausmų epizodus, tokius sunkius, kad net sutriko įprasta vaiko veikla. Pasikartojančio pilvo skausmo terminas apibūdina visus pilvo skausmus, kurių organinė priežastis nežinoma. Tačiau šis terminas turėtų būti labiau vartojamas kaip apibūdinimas, o ne kaip diagnozė. Pasikartojantis pilvo skausmas gali būti funkcinis, bet gali būti ir sergant organine liga.

10.2. Vaikų pilvo skausmo epidemiologija, paplitimas Europoje ir pasaulyje.

Ūminis pilvo skausmas sudaro 4-9 proc. priežasčių, dėl kurių kreipiamasi į pediatrą. Vaikų, besikreipiančių į skubios pagalbos skyrių su ūminiu pilvo skausmu, dažnis svyruoja nuo 10 proc. iki 30 proc.

Lėtinis ar pasikartojantis pilvo skausmas yra dažna vaikų problema, kuri vaikystėje paveikia daugiau nei 10 proc. vaikų. Įvairių mokslinių tyrimų duomenys rodo, kad lėtinis pilvo skausmas pasireiškia 10-19 proc. vaikų. Paplitimas padidėja tarp ketverių–šešerių metų amžiaus vaikų ir

ankstyvoje paauglystėje. 2015 m. atlikta 58 tyrimų, kuriuose dalyvavo 196 472 vaikai iš viso pasaulio, metaanalizė, parodė, kad bendras funkcinio pilvo skausmų paplitimas siekia 13,5 proc.

Literatūroje nurodoma, kad funkcinio pilvo skausmo sutrikimų paplitimas (pagal Romos IV kriterijus) siekia 8,2 proc. vaikų amžiuje. Konkrečių funkcinio pilvo skausmo sutrikimų paplitimas skiriasi, pvz., funkcinės dispepsijos paplitimas yra 3 proc., funkcinis pilvo skausmas – 2,4 proc., dirglios žarnos sindromas - 2,3 proc., pilvo migrena – 0,5 proc., o funkcinio vidurių užkietėjimo paplitimas siekia 10,7 proc. Romos IV klasifikacija funkcinio vidurių užkietėjimo nepriskiria funkciniam pilvo skausmo sutrikimui, tačiau tai yra dažna vaikų lėtinio pilvo skausmo priežastis.

10.3. Klinikinė problematika

Pilvo skausmas yra vienas iš dažniausiai pasitaikančių skundų vaikų amžiuje, dėl kurio dažniausiai kreipiamasi į skubios pagalbos skyrių, o kartais ir į šeimos gydytoją. Kai skausmas ūminis, trunkantis mažiau kaip 24 valandas, pirmas gydytojo tikslas – atskirti galbūt gyvybei grėsmingas ir sunkias sveikatos būkles, kuomet reikalingos skubios chirurginės intervencijos, nuo gerybinių ir savaime praeinančių. Tačiau lėtinis pilvo skausmas yra mažiau tikėtinas dėl chirurginės priežasties nei pirminis ūminis pilvo skausmo epizodas. Dažniausios lėtinio ar pasikartojančio pilvo skausmo priežastys yra vidurių užkietėjimas, funkcinis pilvo skausmas, gastroezofaginis refluksas ir maisto netoleravimas. Ūmaus pilvo skausmo diagnostika pirminiame lygyje yra apsunkinta, dėl dažniausiai negalint atlikti skubaus pilvo ultragarsinio tyrimo, o esant lėtiniam pilvo skausmui – dėl kitų instrumentinių tyrimų, kaip ezofagogastroskopija, kolonoskopija, atlikimo.

Vaikų pilvo skausmo priežastys skiriasi nuo suaugusiųjų, todėl šeimos gydytojai, gydydami vaikus, neturėtų vadovautis suaugusiųjų gydymo patirtimi. Trumpi ir aiškūs vaiko pilvo skausmo ištyrimo algoritmai, „pavojaus“ simptomų įvertinimas, padėtų šeimos bei skubios pagalbos gydytojams atskirti vaikus, kuriems reikia skubios vaikų chirurgo konsultacijos ar papildomo ištyrimo, apsaugotų nuo netinkamo/nepakankamo gydymo bei užtikrintų savalaikio gydymo paskyrimą.

Dalis pacientų, kuriems jau yra diagnozuotos lėtinės virškinimo organų ligos, neįvertina būklės ir nesilaiko jiems skirto režimo bei gydymo. Pirminės grandies gydytojų pareiga paskatinti pacientus ir jų tėvus/globėjus tęsti reikalingą gydymą, skusti juos vaikų gastroenterologo konsultacijai. Rekomenduojama, kad lėtiniais pacientams šią priežiūrą užtikrintų vaikų ligų gydytojas pagal savo kompetenciją. Tikimės, kad metodikos padės pirminės grandies specialistams vykdyti šiuos veiksmus, o antrinio lygio specialistams laiku perduoti lėtinius pacientus lėtinių ir retų ligų centrų globai bei tinkamai konsultuoti šeimos gydytojus šių pacientų gydymo ir ilgalaikės priežiūros klausimais.

10.4. Metodinio dokumento tikslas ir reikalingumas.

Šiuo metodiniu dokumentu siekiama:

- 10.4.1.** Atnaujinti sveikatos priežiūros paslaugas vaikams teikiančių specialistų žinias ir įgūdžius atpažįstant vaikų pilvo skausmus norint priskirti simptomus tam tikrai ligų grupei.
- 10.4.2.** pateikti vaikų pilvo skausmų vertinimo algoritmus, kuriais galėtų remtis sveikatos paslaugas vaikams teikiantys gydytojai, diagnozuojant ir gydant dažniausius virškinimo sistemos susirgimus;
- 10.4.3.** pagerinti vaikų lėtinių virškinimo sistemos ligų diagnostiką ir sutrumpinti laiką nuo sutrikimo išsivystymo iki gydymo pradžios;
- 10.4.4.** pagerinti įvairių specialistų bendradarbiavimą, užtikrinant vaikų lėtinių virškinimo sistemos ligų gydymo kompleksiskumą ir efektyvumą, sprendžiant pacientų logistikos klausimus;
- 10.4.5.** Suaktyvinti vaikų lėtinių virškinimo sistemos ligų ir jas lydinčių medicininių bei socialinių problemų sprendimą.

11. METODINIO DOKUMENTO ĮGYVENDINIMO PRIORITETAI

- 11.1.** Ūminių vaikų virškinimo sistemos organų ligų, pasireiškiančių pilvo skausmais, diagnostikos algoritmo sukūrimas ir įdiegimas į kasdieninę praktiką specialistams, teikiantiems skubios pagalbos, pirminio bei kitų lygių asmens sveikatos priežiūros paslaugas vaikams besiskundžiantiems pilvo skausmais, tokiu būdu užtikrinant paslaugų kokybę šiai pacientų grupei;

- 11.2. TLK-10-AM sisteminiu ligų sąrašu paremta vaikų virškinimo sistemos organų ligų pradinio gydymo rekomendacijų sukūrimas bei įdiegimas ASPI, teikiančiose įvairių lygių asmens sveikatos priežiūros paslaugas vaikams, siekiant pagerinti gydymo kokybę ir efektyvumą.
- 11.3. Metodinė pagalba sveikatos priežiūros specialistams, siekiant atpažinti vaikų lėtinių pilvo skausmų rizikos veiksnius bei pradinius simptomus ir laiku nusiųsti pacientus reikiamų specialistų konsultacijai, siekiant išvengti uždelsto lėtinių susirgimų gydymo bei ankstyvų komplikacijų;
- 11.4. Pacientų ir jų tėvų (globėjų) mokymas geriau suprasti pilvo skausmų lemiantį vaiko virškinimo sistemos organų susirgimą bei jo gydymą, atpažinti pasireiškimus, būklės pokyčius, gauti reikiamą specialistų pagalbą, užtikrinti tinkamą ambulatorinę priežiūrą.

12. PACIENTO KELIO APRAŠYMAS

- 12.1. Vaikų, kurie skundžiasi pilvo skausmais, gastroenterologinių ligų diagnostikos ir gydymo principai pagal nustatytus paslaugų lygius:
 - 12.1.1. Pirminio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos pagal SAM ministro 2005 m. gruodžio 5 d. įsakymą Nr. V-943 „Dėl pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo organizavimo ir šių paslaugų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašo tvirtinimo“ bei jo pakeitimus. Pirminio lygio paslaugos yra ambulatorinė vaikų sveikatos priežiūra, teikiama šeimos gydytojo arba vaikų ligų gydytojo pagal Lietuvos medicinos normoje MN 14:2005 „Šeimos gydytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ arba Lietuvos medicinos normą MN 66:2018 „Vaikų ligų gydytojas“ (jei paslaugas teikia vaikų ligų gydytojas) apibrėžtą kompetenciją.
 - 12.1.2. Jei PSPC ar rajone yra ≥ 1500 vaikų, jų sveikatos priežiūrai privalomas vaikų ligų gydytojas.
 - 12.1.3. Antrinio lygio paslaugos yra ambulatorinės konsultacijos ir stacionarinės vaikų ligų, vaikų specializuotos paslaugos (vaikų gastroenterologija, vaikų neurologija, vaikų onkohematologija, vaikų kardiologija, vaikų infekcinės ligos, vaikų nefrologija, vaikų pulmonologija, vaikų reumatologija, vaikų endokrinologija,). Taip pat LOR ,vaikų chirurgijos, vaikų abdominalinės chirurgijos (IIA, IIB), vaikų krūtinės chirurgijos, vaikų ortopedijos ir traumatologijos, vaikų plastinės ir rekonstrukcinės chirurgijos, vaikų širdies chirurgijos, vaikų urologijos. Vaikams teikiamos dienos stacionaro, skubiosios medicinos pagalbos VRSAR, GMP paslaugos neskirstomos į lygius.
 - 12.1.4. Tretinio lygio paslaugos yra ambulatorinės ir stacionarinės, teikiamos universitetų ligoninėse ir kitose gydymo įstaigose, turinčiose licenciją III lygio paslaugoms. Tretinio lygio licencijuojamos stacionarinės paslaugos: vaikų alergologija, vaikų endokrinologija, vaikų gastroenterologija, vaikų onkohematologija, vaikų kardiologija, vaikų nefrologija, vaikų neurologija, vaikų pulmonologija, vaikų reumatologija.
 - 12.1.5. Taip pat teikiamos III lygio licenzijuotos paslaugos kaip, įgimtų vaikų ligų chirurgija, vaikų abdominalinė chirurgija (IIIA, IIIB, IIIC), vaikų burnos chirurgija, vaikų burnos, veido ir žandikaulių chirurgija, vaikų krūtinės chirurgija, vaikų ortopedija ir traumatologija, vaikų plastinė ir rekonstrukcinė chirurgija, vaikų širdies chirurgija (IIIA, IIIB, IIIC), vaikų urologija (IIIA, IIIB, IIIC).
 - 12.1.6. Antrinio ir tretinio lygio stacionarinių paslaugų teikimas organizuojamas atsižvelgiant į rizikos veiksnius bei pediatriinės pagalbos poreikį: jeigu vaikui reikalingos aukštesnio lygio stacionarinės paslaugos, žemesnio lygio įstaiga apie tai turi informuoti pacientą (jo atstovą) ir užtikrinti, kad jie būtų pervežti į aukštesnio lygio paslaugas teikiančią įstaigą. Jeigu nesaugu vaiką pervežti į aukštesnio lygio paslaugas teikiančią įstaigą, paslaugos teikiamos įstaigoje, į kurią pacientas atvyko. Esant indikacijoms, kviečiamas konsultantas iš aukštesnio lygio paslaugas teikiančios įstaigos. Kritinės būklės vaikų konsultavimui ir /ar pervežimui kviečiama vaikų intensyvosios pagalbos skubios konsultacinės pagalbos komanda.

12.2. Vaikų pilvo skausmą sukeliančių susirgimų priežastys diagnostika ir gydymas.

12.2.1. Vaikų pilvo skausmo priežastys, pilvo i skausmą juntančio paciento tyrimo principai ir diagnostika. Pacientą tiriančio gydytojo užduotis – greitai nustatyti tikslią diagnozę. Pirmiausias tikslas – nustatyti gyvybei grėsmingų ir neatidėliotinai gydytinų ligų atvejus. Svarbiausi tyrimo proceso komponentai – kruopščiai surinkta anamnezė ir išsamus fizinis ištyrimas. Specifiniai diagnozei nustatyti gali prireikti radiologinių ir laboratorinių tyrimų. Tačiau tiriantis pacientą gydytojas turi suprasti, kad kartais diagnozė gali likti neaiški, nors ir kaip kruopščiai būtų iš pradžių tirta. Jei nėra aiškių operacijos indikacijų, esant ūminių nerimą keliančių simptomų, turi būti stebima ligoninėje ar priėmimo skyriaus stebėjimo palatoje, kur privaloma pakartotinai tirti pilvą norint patikslinti diagnozę. Ypač daug dėmesio reikalauja kūdikiai ir maži vaikai, nes jie nesugeba apibūdinti ir lokalizuoti skausmų. Apie skausmą dažnai sprendžiama pagal vaiko neramumą ar verkimą per pilvo apčiuopą. Mokyklinio amžiaus vaikai paprastai jau gali gana tiksliai apibūdinti skausmo vietą, intensyvumą ir progresavimą laiko atžvilgiu.

12.2.1.1. Vaikų ūminio pilvo skausmo priežastys.

Ūminiu pilvo skausmu paprastai vadinamas skausmas, trunkantis trumpiau nei 24 valandas.

Gydytojo uždavinys yra nustatyti pacientus, kuriems yra rimtų pilvo skausmo priežasčių, dėl kurių reikia specifinės intervencijos (1 lentelė):

- Ūmus pilvas dėl apendicito ar žarnų nepraeinamumo (žarnų užsisukimas, invaginacija ar sąaugos); ūmiai prasidėjusios uždegiminės žarnų ligos, pankreatito, hepatito, miokardito ar perikardito.
- Ne pilvo ertmės infekcijos, pvz.: streptokokinis faringitas, šlapimo takų infekcija arba pneumonija.
- Neįprastų rečiau paplitusios ligų, tokių kaip *Hiršprungo* ligos arba pirminio bakterinio peritonito su nefroziniu sindromu pasireiškimai.
- Diabetinė ketoacidozė.

Ūminio pilvo skausmo priežastys vaikų amžiuje pateiktos 1 ir 2 lentelėse.

1 lentelė. Ūminio pilvo skausmo priežastys pagal amžių. Gyvybei pavojingos būklės

Naujagimiai	1 mėn. -2 metai	2-5 metai	Virš 5 metų
<ul style="list-style-type: none">• Sąaugos• Nekrotizuojantis enterokolitas• Žarnų užsisukimas	<ul style="list-style-type: none">• Sąaugos• Svetimkūnio nurijimas• Hemolizinis ureminis sindromas• Hiršprungo liga• Įstrigusi išvarža• Invaginacija	<ul style="list-style-type: none">• Sąaugos• Apendicitas• Svetimkūnio nurijimas• Hemolizinis ureminis sindromas• Invaginacija• Pirminis bakterinis peritonitas	<ul style="list-style-type: none">• Sąaugos• Apendicitas• Diabetinė ketoacidozė• Hemolizinis ureminis sindromas• Miokarditas, perikarditas• Perforuota opa• Pirminis bakterinis peritonitas• Trauma

2 lentelė. Ūminio vaikų pilvo skausmo priežastys pagal amžių

Naujagimiai	1 mėn. - 2 metai	2-5 metai	Virš 5 metų
<ul style="list-style-type: none"> • Diegliai * • Alergija maisto baltymams • Sėklidės užsisukimas 	<ul style="list-style-type: none"> • Gastroenteritas* • Virusinė liga* • Diegliai* • Alergija maisto baltymams • Hepatitas • Mekelio divertikulas • Mezadenitas • Toksinai • Navikas • Šlapimo takų infekcija • 	<ul style="list-style-type: none"> • Gastroenteritas* • Virusinė liga* • Faringitas* • Vidurių užkietėjimas* • Mezadenitas • Henoch Schönleino purpura • Hepatitas • Intraabdominalinis abscesas • Mekelio divertikulas • Šlapimo takų infekcija • Kiaušidžių apsisukimas • Pankreatitas • Plaučių uždegimas • Toksinai • Navikas 	<ul style="list-style-type: none"> • Vidurių užkietėjimas* • Gastroenteritas* • Faringitas* • Virusinė liga* • Pilvo migrena • Mezadenitas • Cholecistitas ar tulžies pūslės akmenligė • Šeiminė Viduržemio jūros karštligė • Virškinimo trakto motorikos sutrikimas • Henoch Schönleino purpura • Hepatitas • Uždegiminė žarnų liga • Intraabdominalinis abscesas • Mekelio divertikulas • Kiaušidžių apsisukimas • Pankreatitas • Pneumonija • Ūmi porfirija (paaugliams) • Plyšusi kiaušidės cista • Sėklidės užsisukimas • Šlapimo takų infekcija • Inkstų akmenligė

*Dažniausios priežastys

12.2.1.2. Su ūminiu pilvo skausmu susiję simptomai

Karščiavimas būna 64 proc. vaikų su pilvo skausmu. Dauguma vaikų su pilvo skausmu ir karščiavimu, serga infekcinėmis ligomis, tokiomis kaip:

- Streptokokinis faringitas (dažnai kartu su gerklės, galvos skausmu ir vėmimu), nors vaikams, sergantiems virusiniu faringitu, taip pat gali skaudėti pilvą;
- Šlapimo takų infekcijos (kartais su vėmimu arba, rečiau, viduriavimu jaunesniems vaikams). Pilvo skausmas ir karščiavimas yra dažniausiai pasireiškiantys šlapimo takų infekcijos simptomai vaikams nuo dvejų iki penkerių metų amžiaus. Kūdikiams gali pasireikšti vėmimas arba anoreksija, o vyresni nei 5

metų vaikai dažniau turi klasikinių simptomų, tokių kaip dizurija, ir (arba) diskomfortas šone.

- Apatinės skilties pneumonija (dažniausiai su kvėpavimo takų simptomais, tokiais kaip tachipnėja ar kosulys, bet nesant pilvo jautrumo tyrimo metu);
- Dubens uždegiminė liga (merginoms po mėnesinių, seksualiai aktyvioms merginoms);
- Gastroenteritas;
- Virusinės ligos.

Vėmimas dažnai pasireiškia vaikams, kurie kenčia nuo pilvo skausmo. Tyrimai rodo, kad 42 proc. vaikų su pilvo skausmu kartu ir vemia. Vaikus, kurie vemia ir skauda pilvą (ypač nesant viduriavimo), reikia atidžiai iširti dėl gyvybei pavojingų būklių, tokių kaip žarnyno nepraeinamumas ar apendicitas su peritonitu.

- Žarnų užsisukimas turi būti atmetas kaip naujagimio tulžies vėmimo ir akivaizdaus pilvo skausmo priežastis.
- Esant invaginacijai, po skausmo epizodų gali atsirasti vėmimas (iš pradžių be tulžies, bet dažnai būna vėmimas su tulžimi, progresuojant obstrukcijai).
- Plonosios žarnos nepraeinamumas gali išsivystyti dėl daugelio būklių, įskaitant pooperacines ar poždegimines sąaugas. Visame pasaulyje askaridozė yra dažniausia plonosios žarnos nepraeinamumo priežastis.
- Pykinimas ir vėmimas dažniausiai pasireiškia vaikams, sergantiems apendicitu, kiaušidžių ir sėklidžių susisukimu, pankreatitu.

Viduriavimas. Vaikai, kenčiantys nuo viduriavimo ir pilvo skausmo, dažniausiai serga virusiniu gastroenteritu, bet taip pat gali sirgti ir kitomis ligomis, tokiomis kaip:

- Šlapimo takų infekcija;
- Apendicitas (paprastai išmatos būna gleivėtos, bet ne gausios, ne vandeningos);
- Žarnų invaginacija (išmatos gali būti su krauju, kartais susimaišiusios su gleivėmis). Be to, prieš invaginaciją gali pasireikšti virusinis gastroenteritas (ypač dėl adenoviruso).
- Viduriavimas su krauju ir pilvo skausmu būdingas infekciniam enteritui, hemoliziniam ureminiam sindromui, Mekelio divertikului arba uždegiminei žarnų ligai.

Kiti simptomai, galintys rodyti pilvo skausmo etiologiją, yra kosulys (pneumonija), gerklės skausmas (faringitas), dizurija (šlapimo takų infekcija), poliurija (diabetinė ketoacidozė) ir hematurija (šlapimo takų infekcija, urolitiazė, hemolizinis ureminis sindromas, *Henoch-Schönlein* purpura). Ūminiai pilvo skausmai taip pat gali reikšti lėtinės ligos paūmėjimą.

12.2.1.3. Vaikų ūminio pilvo skausmo diagnostika

12.2.1.3.1. Anamnezė ir fizinis ištyrimas.

Anamnezė. Labai svarbu išsiaiškinti, ankstesnę medicininę anamnezę, nes:

- vaikams, kuriems buvo anksčiau atlikta pilvo operacija, gali atsirasti žarnyno nepraeinamumas dėl sąaugų,
- vaikams, sergantiems *Hiršprungo* liga, gali atsirasti komplikacijų, tokių kaip obstrukcija ir žaibinis enterokolitas,
- vaikams, sergantiems diabetine ketoacidoze, gali skaudėti pilvą,
- pirminis bakterinis peritonitas gali pasireikšti vaikams, sergantiems nefroziniu sindromu, arba pacientams su lėtiniu ascitu (pvz., lėtine kepenų liga, vartų venos obstrukcija).

Svarbi anamnezės informacija – skausmo pradžios apibūdinimas, progresavimas, vieta, intensyvumas ir pobūdis, skausmą stiprinantys ir palengvinantys veiksniai ir susiję simptomai. Svarbu paciento amžius, lytis, pilvo trauma ar buvusi pilvo operacija ir kitų organizmo sistemų apžiūra. Dažniausios ūminio pilvo skausmo priežastys pasireiškia tam tikru būdu. Tai būtina žinoti, norint greitai nustatyti diagnozę (6 lentelė)

6 lentelė. Dažnų ūminio pilvo skausmo priežasčių anamnezės duomenys

Būklė	Pradžia	Vieta	Plitimas	Susiję simptomai ir sistemų apžiūra
Apendicitas	Palaipsnė	Iš pradžių aplink bambą, vėliau deš. apatiniame kvadrante	Deš. apatinis kvadrantas	Karščiavimas, pykinimas, vėmimas
Pankreatitas	Greita	Epigastriumo sritis, nugara	Nugaros vidurinė dalis	Karščiavimas, pykinimas, vėmimas
Cholecistitas	Greita	Deš. viršutinis kvadrantas	Dešinioji mentė	Pykinimas, vėmimas karščiavimas,
Plonosios žarnos nepraeinamumas	Palaipsnė	Aplink bambą	Nėra	Vėmimas tulžimi (aukštas nepraeinamumas), vėmimas su išmatų priemaiša (distalinis nepraeinamumas), trauma, anksčiau atlikta pilvo operacija (sąaugos)
Gastroenteritas	Palaipsnė	Aplink bambą	Nėra	Karščiavimas, viduriavimas ± kraujas išmatose, vėmimas
Uždegiminė dubens liga	Palaipsnė	Dubens ar apatinis kvadrantas	Viršutinė šlaunies dalis	Karščiavimas, dizurija, išskyros iš makšties
Perforavusi pepsinė opa	Staigi	Epigastriumas	Nugaros vidurinė dalis	Karščiavimas, pykinimas
Plyšęs ektopinis nėštumas	Staigi	Dubens ar apatinis kvadrantas	Nėra	Galvos svaigimas, kraujavimas iš makšties

Kūdikiai ir jaunesni nei dvejų metų vaikai, kenčiantys nuo pilvo skausmo, paprastai negali apibūdinti ar lokalizuoti skausmo. Dėl šios ypatybės šiame amžiuje tokie simptomai, kaip verkimas, neramumas, kojų kėlimas, tėvų gali būti dažnai priskiriami pilvo skausmui. Ikimokyklinio amžiaus vaikas gali apibūdinti skausmą ir kitus simptomus, nors ne visada gali būti patikima. Vyresni nei penkerių metų vaikai paprastai gali apibūdinti savo simptomų atsiradimą, dažnumą, trukmę ir vietą.

- *Fizinis ištyrimas.* Kruopštus sisteminis ir pilvo ištyrimas yra būtini tiksliai diagnozei nustatyti. Fizinio ištyrimo duomenis reikia interpretuoti, atsižvelgiant į paciento anamnezę ir amžių. Tiriant pacientą dėl pilvo skausmų, rekomenduojama taip pat ištirti išorinius lytinius organus, išangę ir tiesiąją žarną. Svarbus lytiškai aktyvių merginų tyrimas per makštį. Svarbiausi fizinio ištyrimo elementai:

- *Išvaizda:* išvaizda, hidratacijos būklė, veido išraiška, kvėpavimo pobūdis, pozicija lovoje ir diskomforto laipsnis. Pacientams, kuriems yra hipovolemija (pvz., su pilvo pažeidimu, žarnų užsisukimu ar invaginacija) arba peritonitas (pvz., dėl perforuoto apendicito), gali atsirasti prastos perfuzijos požymių. Vaikams, kuriems stebima gelta, gali būti hepatitas arba hemolizė. Tačiau vaikai, sergantys invaginacija ankstyvoje ligos stadijoje, gali pasirodyti gana gerai tarp skausmingų peristaltikos epizodų. Jei vaikas nenori judėti ar guli embriono pozoje, tikėtinas peritonitas. Esant visceraliniam skausmui, pvz., sergant tulžies takų kolika ar žarnų nepraeinamumu, kūno padėtis dažnai keičiama arba raičiojama iš skausmo.

- *Gyvybiniai požymiai:* kvėpavimo dažnis, ŠSD, AKS, temperatūra. Nenormalūs gyvybiniai požymiai gali padėti nustatyti diagnozę. Gyvybiniai požymiai naudingi vertinant hipovolemiją ir suteikia naudingos diagnostinės informacijos. Karščiuojantys pilvo skausmo varginami pacientai gali sirgti ūminiu gastroenteritu, pneumonija, pielonefritu, faringitu,

ūminiu cholecistitu, apendicitu ar intraabdominaliniu abscesu. Tachipnėja gali rodyti pneumoniją. Acidozinis kvėpavimas būdingas, esant metabolinei acidozei, sukeltai diabetinės ketoacidozės, gastroenterito su dehidratacija, peritonito ar žarnų nepraeinamumo. Hipotenzija rodo, kad prarandamas intravaskulinis tūris (ūminis gastroenteritas ir pilvo trauma su kraujavimu į pilvaplėvę) arba kad skysčiai nuteka į intersticiumą (žarnos užsisukimas, žarnos invaginacija, peritonitas).

- *Pilvo ištyrimas.* Pilvą dažnai sunku iširti, jei sergantis kūdikis ar vaikas verkia, priešinasi. Mažus vaikus geriausia tirti jiems patogiausioje padėtyje - ant tėvų kelių. Pilvą reikia iširti prieš atliekant kitus tyrimus (pvz., prieš gerklės ar ausų apžiūrą). Vaiko galima paprašyti vienu pirštu parodyti tą vietą, kurią labiausiai skauda. Tiriantis gydytojas turi pasistengti nustatyti pilvo skausmingumo intensyvumą ir vietą. Stiprus, difuzinis skausmas ir pilvo sienelės frigidiskumas rodo peritonitą. Išprovokuojamas židininis skausmingumas čiuopiant rodo uždegiminį procesą pilve, pvz., epigastriume –ūminiam pankreatitui, dešiniajame viršutiniame kvadrante – ūminiam cholecistitui. Pilvas išsipūtes, kai yra žarnų nepraeinamumas arba darinių pilve. Kiti apžiūros radiniai gali būti randai (anksčiau buvusios pilvo operacijos ir su jomis susijusios sąaugos), išvaržos ir matoma žarnų peristaltika (žarnų nepraeinamumas ar gastroenteritas). Rimtos pilvo skausmo priežastys yra rečiau tikėtinos buvusiems sveikiems vaikams, kuriems nėra nepatogu gulėti giliai palpuojant visą pilvą, kuriems nėra židininio jautrumo ir kuriems nėra jokių papildomų pilvo ertmės radinių.

- Tiesiosios žarnos tyrimas, siekiant įvertinti vietinį jautrumą, vidurių užkietėjimą ir hematocheziją, gali būti laikomas pilvo skausmo vertinimo dalimi. Tačiau tai yra nepatogu ir gali būti mažai naudinga, norint nustatyti rimtas sąlygas. Pavyzdžiui, stebėjimo duomenys rodo, kad tiesiosios žarnos tyrimas gali būti mažai naudingas, diagnozuojant apendicitą vaikams, kenčiantiems nuo pilvo skausmo. Jei atliekama, tiesiosios žarnos tyrimo rezultatai turėtų būti tokie:

- Kietos išmatos tiesiosios žarnos skliaute patvirtina vidurių užkietėjimo diagnozę, bet neįrodo, kad ši dažna būklė yra atsakinga už tam tikrą ūmaus pilvo skausmo epizodą.

- Kraujo išmatose galima pastebėti esant įvairioms ligoms, įskaitant invaginaciją, uždegimines žarnyno ligas, uždegiminį *Mekelio* divertikulą, alergiją su maistu gaunamiems baltymams, infekcinį enteritą ir vidurių užkietėjimą su išangės įtrūkimu.

- Tikrinant tiesiąją žarną retai gali būti pastebėtas gimdos ar priedų jautrumas (tai rodo ginekologinį pilvo skausmo šaltinį).

- *Kitų sistemų ištyrimo radiniai:* bėrimai, gelta, traumos požymiai. Būdingų bėrimų aptinkama esant *Henoch-Schönlein* purpurai ar skarlatinai. Gelta būdinga hepatitui, tulžies pūslės ligoms ar hemolizinei anemijai. Traumos požymiai kitose kūno vietose gali būti susiję su slaptu vidaus organų pažeidimu.

Papildomi tyrimai vaikams, kenčiantiems nuo pilvo skausmo, kurie iki tol buvo sveiki, gerai atrodo ir kurių fizinė apžiūra normali, papildomų tyrimų paprastai nereikia.

12.2.1.3.2. Laboratorinis ir radiologinis ištyrimas.

Laboratorinių ir radiologinių tyrimų pasirinkimą lemia anamnezės ir fizinio ištyrimo duomenys. Jei vaiko, juntančio pilvo skausmus, būklė gera, o fizinio ištyrimo rezultatai normalūs, gali pakakti tik atitinkamais intervalais stebėti vaiko būseną ir atlikti kartotinius fizinės būklės tyrimus, kitų tyrimų gali ir neprireikti. Specifiniai laboratoriniai tyrimai (7 lentelė) ir radiologiniai tyrimai (8 lentelė) padeda suformuoti tikslią diagnozę ir vertinti bendrą paciento būklę.

7 Lentelė. Laboratoriniai tyrimai, esant ūminiam pilvo skausmui

Visi pacientai	BKT, BŠT, CRB
Viršutinės pilvo dalies skausmas	Kepenų fermentai, amilazė
Pilvo skausmas ir faringitas	Ryklės tepinėlis greitam testui ir/ar pasėliui atlikti, tiriant dėl A gr. β hemolizinio streptokoko
Prasta bendra būklė, dehidratacija	Elektrolitai, šlapalas, gliukozė, kreatininas serume

Karščiuojantys, sutrikusios imuninės sistemos pacientai	Kraujo ir šlapimo pasėliai
Kraujas išmatose	Išmatų pasėlis, tyrimas dėl <i>C.difficile</i> toksino

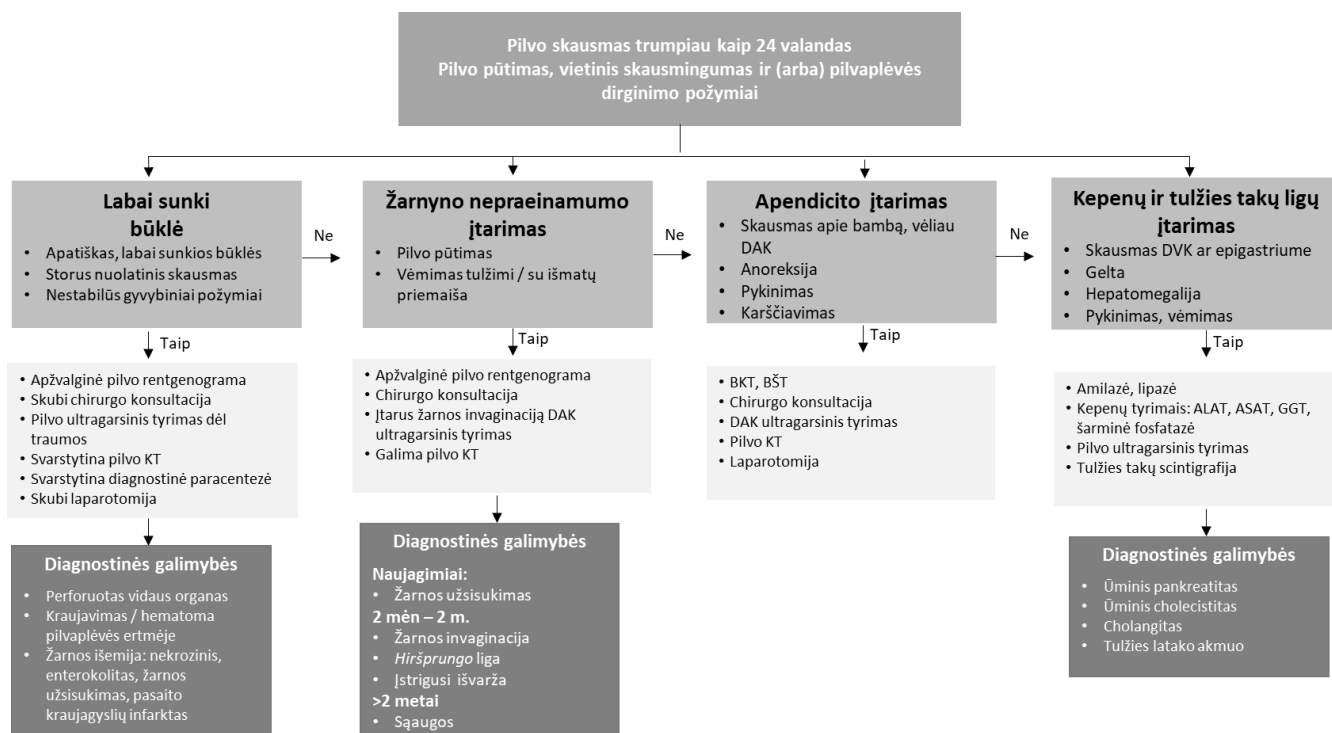
BKT – bendras kraujo tyrimas, BŠT – bendras šlapimo tyrimas, CRB – C reaktyvusis baltymas.

8 Lentelė. Radiologiniai tyrimai, esant ūminiam pilvo skausmui

Tyrimas	Būklės
Apžvalginis pilvo rentgenograma	Plonosios žarnos nepraeinamumas, žarnos perforacija, svetimkūnis žarnyne
Ultragarsinis tyrimas	Kiaušidės, sėklidės užsisukimas, žarnų invaginatas, pilvo trauma
MRT, KT su kontrastu	Pankreatitas, intraabdominalinis abscesas ar darinys, trauma
Krūtinės rentgenograma	Apatinės plaučio skilties pneumonija, kardiomegalija (perikarditas, miokarditas), oras pilvaplovės ertmėje

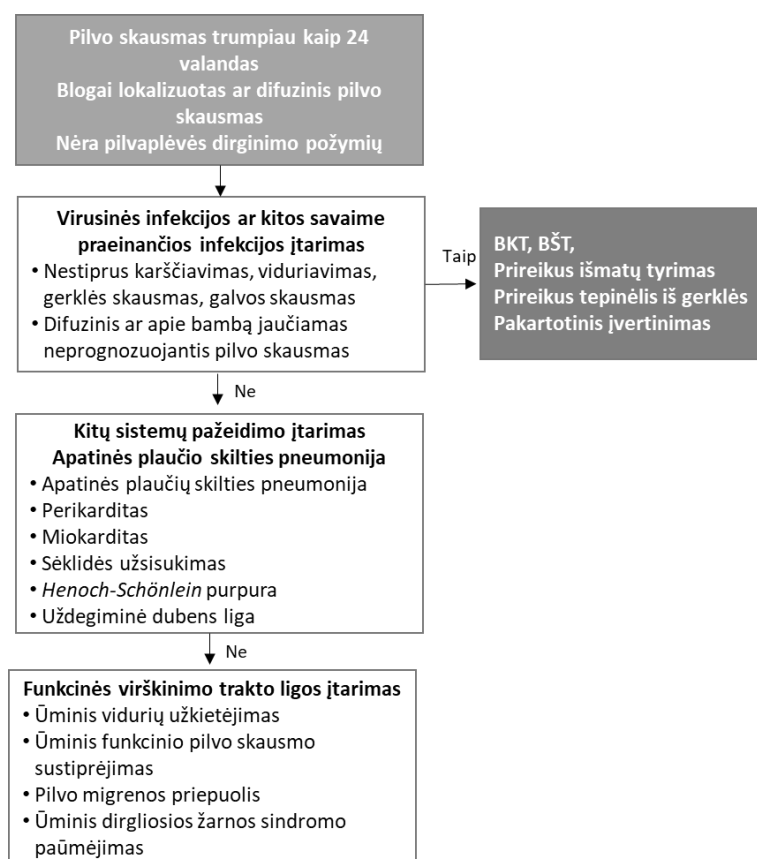
MRT – magnetinio rezonanso tyrimas, KT- kompiuterinė tomografija.

Esant ūminiam pilvo skausmui, paprastai visada reikia bendrojo kraujo ir bendrojo šlapimo tyrimų. Serumo elektrolitų, šlapalo, kreatinino ir gliukozės koncentracijos nustatymas padeda įvertinti paciento skysčių pusiausvyrą, rūgščių ir šarmų balansą, inkstų funkciją ir bendrą būklę. Ūminį skausmą juntančio paciento ištyrimo algoritmas pateiktas 1 ir 2 paveiksluose.

1 pav. Sunkios būklės paciento, esant ūminiam skausmui, žarnų nepraeinamumo požymiams, vietiniam pilvo skausmui, ar galimoms kepenų ir tulžies takų ligoms, ištyrimo algoritmas

BKT – bendras kraujo tyrimas, BŠT – bendras šlapimo tyrimas, KT – kompiuterinė tomografija, DVK – dešinysis viršutinis kvadrantas, DAK – dešinysis apatinis kvadrantas, ALT – alanininė transaminazė, AST – asparagininė transaminazė, GGT – gama gliutamiltanspeptidazė.

2 pav. Pacientų, esant ūmiam pilvo skausmui ir nesant pilvaplėvės dirginimo požymių, vietinio pilvo skausmingumo, žarnų nepraeinamumo ar sunkios būklės, ištyrimo algoritmas.

12.2.1.4. Vaikų lėtinio pilvo skausmo priežastys.

Lėtiniai pilvo skausmai gali varginti dėl organinės priežasties (3 lentelė) ir sergant funkcinėmis virškinimo trakto ligomis (4 lentelė), kurios yra dažniausia lėtinio pilvo skausmo priežastis. Organiniai sutrikimai – tai būklės, susijusios su fiziologiniais, struktūriniais arba biocheminiais sutrikimais, kurios labiau tikėtinos vaikams, kuriems nustatytas „pavojaus signalas“ (5 lentelė). Jei atliekama pakankamai daug tyrimų, didelė tikimybė, kad koks nors pokytis bus nustatytas. Vis dėlto toks pokytis gali ir nepaaiškinti paciento simptomų.

3 lentelė. Vaikų lėtinio pilvo skausmo organinės priežastys

	Klinikinė išraiška	Tipinė vieta
Dažnos priežastys		
Endometriozę	<ul style="list-style-type: none"> Sunki, progresuojanti dismenorėja. Gali būti virškinimo sistemos simptomų (tiesiosios žarnos skausmas, vidurių užkietėjimas, skausmingas tuštinimasis) ir su šlapimo pūsle susijusių simptomų (dizurija, staigus noras šlapintis, hematurija). 	Apatinė pilvo dalis, dubuo.
Ezinoofilinis ezofagitas	<ul style="list-style-type: none"> Valgymo sutrikimai, vėmimas, disfagija, maisto strigimas, alerginės ligos (pvz., alergija maistui, astma, atopinis dermatitas). 	Viršutinė pilvo dalis, krūtinė.
Alergija maistui	<ul style="list-style-type: none"> Su IgE susijusi: staigus pilvo skausmas, pykinimas ar vėmimas praėjus nuo kelių minučių iki 2 val. nuo maisto suvartojimo; 	Nespecifiška.

	<ul style="list-style-type: none"> • staigus viduriavimas praėjus 2-6val. po maisto suvartojimo. • Su IgE nesusijusi: • lėtinis vėmimas ir viduriavimas; • prastas svorio augimas; • kraujo ar gleivių priemaišos išmatose. 	
Uždegiminės žarnų ligos	<ul style="list-style-type: none"> • Žemas ūgis. • Prastas svorio augimas. • Atsiliekantis lytinis brendimas. • Opos burnoje. • Perianalinės fistulės, odos dėmės, įtrūkimai. • Viduriavimas. • Šviežias arba slaptas kraujas išmatose. • Uveitas, artritas. • Padidėjęs ENG ar CRB 	Apatinė pilvo dalis
Dubens uždegiminės ligos	<ul style="list-style-type: none"> • Teigiamas gimdos kaklelio simptomas, padidėjęs priedų jautrumas palpuojant ar jaučiamas jų padidėjimas. • Skausmo paūmėjimas per ir po menstruacijų. • Nenormalus kraujavimas iš gimdos. • Dešinio viršutinio kvadranto skausmas su perihepatitu. 	Apatinė pilvo dalis
Šlapimo organų infekcijos	<ul style="list-style-type: none"> • Karščiavimas, šlapinimosi sutrikimai (dizurija, dažnas šlapinimasis, staigus noras šlapintis, šlapimo nelaikymas, makroskopinė hematurija), juosmens skausmas. 	Apatinė pilvo dalis, juosmens skausmas.

Retos priežastys

Bezoaras	<ul style="list-style-type: none"> • Pykinimas, vėmimas, greitas pasisotinimas, anoreksija, kūno svorio netekimas. • Židininė alopecija pacientams su trichobezoarais. • Anmnezėje buvusios skrandžio operacijos. 	Epigastriumas
Burkitt limfoma	<ul style="list-style-type: none"> • Ascitas, žarnų nepraeinamumas, kraujavimas iš virškinimo trakto. 	Difuzinis, dešinysis apatinis kvadrantas.
Lėtinis hepatitas	<ul style="list-style-type: none"> • Saiki hepatomegalija. 	Dešinysis apatinis kvadrantas.
Lėtinis pankreatitas	<ul style="list-style-type: none"> • Malabsorbcija, obstrukcinė gelta, augimo sulėtėjimas, epigastriumo ar viršutinės pilvo dalies skausmas, iradijuojantis į nugarą, skausmas paūmėja pavalgis (ypač riebaus maisto), pykinimas, vėmimas. 	Epigastriumas, viršutinė pilvo dalis.
Šeiminė Viduržemio jūros karštligė	<ul style="list-style-type: none"> • Pasikartojantis nepaaiškinamas karščiavimas. 	Difuzinis
Svetimkūnis	<ul style="list-style-type: none"> • Priklauso nuo svetimkūnio vietos. 	Varijuojantis
Tulžies pūslės akmenys/lėtinis cholecistitas/tulžies latako cista	<ul style="list-style-type: none"> • Gelta, kepenų funkcijos sutrikimas (AST ir ALT padidėjimas ankstyvoje stadijoje, bilirubinos, GGT ir ŠF padidėjimas vėlesnėse stadijose). 	Dešinysis apatinis kvadrantas, epigastriumas.
Apsinuodijimas sunkiaisiais metalais (pvz., švinas).	<ul style="list-style-type: none"> • Buvęs kontaktas su sunkiaisiais metalais. • Spazminis skausmas. • Pasikartojantis vėmimas. 	Difuzinis

	<ul style="list-style-type: none"> • Vidurių užkietėjimas. 	
Paveldimoji angioedema	<ul style="list-style-type: none"> • Pilvo skausmas, pykinimas, vėmimas, viduriavimas. • Odos pokyčiai. • Prodromas. • Atsiranda po provokuojančių faktorių, kaip lengva trauma, vaistai, hormonų pokyčiai. • Pasikartojanti angioedema be urtikarijos. • Sumažėję C4. • Šeimyninė alerginė anamnezė. 	Nespecifiška
Mergystės plėvės atrezija su krauju makštyje	<ul style="list-style-type: none"> • Menarchės nebuvimas, esant lytinei brandai. • Ciklinis pilvo ar dubens skausmas. • Nugaros skausmas, skausmingas tuštinimasis ar šlapinimasis. • Aklina, melsva mergystės plėvė 	Apatinė pilvo dalis/dubuo.
Malrotacija	<ul style="list-style-type: none"> • Epizodinis vėmimas (nebūtinai tulžimi) ir pilvo skausmas. 	Difuzinis
Mezenterinė išemija	<ul style="list-style-type: none"> • Pilvo skausmas pavalgis, kūno svorio netekimas, pykinimas, vėmimas, viduriavimas. 	Difuzinis
Nefrolitiazė	<ul style="list-style-type: none"> • Apatinės pilvo dalies skausmas gali plisti į genitalijas, galima makrohematurija, dizurija, staigus noras šlapintis, pykinimas/vėmimas. 	Apatinė pilvo dalis
Plazminogeno nepakankamumas	<ul style="list-style-type: none"> • Pseudomembranų formavimasis, bet kuriose gleivinėse (dažniausiai konjunktyvitas). • Pilvo skausmas ar kiti nuolatiniai uždegiminių žarnų ligų simptomai. • Ilgas žaizdų gijimas. • Autosominė recesyvinė; broliams ir seserims taip pat gali būti simptomų. 	
Nėštumas	<ul style="list-style-type: none"> • Amenorėja, pykinimas, krūtų padidėjimas, dažnas šlapinimasis. 	Apatinė pilvo dalis

IgE – imunoglobulinas E, ENG – eritrocitų nusėdimo greitis, CRB – C reaktyvusis baltymas, ALT – alanininė transaminazė, AST – asparagininė transaminazė, GGT – gama gliutamiltranspeptidazė, ŠF – šarminė fosfatazė.

Lėtinis, periodinis ūminis pilvo skausmas yra mažiau tikėtinas dėl chirurginės priežasties nei pirminis ūminis pilvo skausmo epizodas. Dažniausios lėtinio ar pasikartojančio pilvo skausmo priežastys yra vidurių užkietėjimas, funkcinis pilvo skausmas, gastroezofaginis refluksas ir maisto netoleravimas. Pilvo skausmas ir neramumas 1-3 mėn. amžiaus kūdikiams gali būti pilvo dieglių požymiai (kitos priežastys turi būti atmetos).

Yra retų ligų, labiau pažeidžiančių vidaus organų nervus nei pačius organus, tai ūminė protarpinė porfirija, apsinuodijimas švinu ar arsenu, pilvo vaskulitai ir radikulopatijos.

Funkcinis pilvo skausmas yra dažniausia vaikų lėtinio ar pasikartojančio pilvo skausmo priežastis. Funkcinio pilvo skausmo atveju nėra jokių pavojingų simptomų, fizinio ištyrimo duomenys normalūs, o išmatų tyrimas dėl slauto kraujavimo neigiamas. Vaikų amžiuje funkciniam pilvo skausmams diagnozuoti, naudojami Romos IV kriterijai (4 lentelė).

4 Lentelė. Funkcinės vaikų virškinimo trakto ligos, susijusios su pilvo skausmu ar diskomfortu, Romos IV kriterijai

Funkciniai vaikų virškinamojo trakto sutrikimai	Diagnostikos kriterijai
Kūdikiams ir mažiems vaikams (<5 metai)	
Kūdikių diegliai	<ul style="list-style-type: none"> • Kūdikis jaunesnis nei 5 mėn.; • Pasikartojantys užsitęsę kūdikio neramumo, dirglumo, verkimo epizodai, kuriuos apibūdina tėvai ir kurie atsiranda be aiškios priežasties ir tėvai negali nuo jų apsaugoti ar juos pašalinti; • Nėra hipotrofijos, karščiavimo ar sergančios išvaizdos.
<i>Kūdikių dischezija</i> (skausmingas tuštinimasis)	<p>Turi būti visi šie požymiai iki 9 mėn. amžiaus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bent 10 min. stenėjimas ir verkimas prieš sėkmingą ar nesėkmingą pasituštinimą minkštomis išmatomis; • Nėra kitų sveikatos problemų.
Vyresniems nei 5 metų vaikams ir paaugliams	
Funkcinė dispepsija	<ul style="list-style-type: none"> • Nuolatinis ar pasikartojantis diskomfortas: <ul style="list-style-type: none"> • pernelyg ankstyvas sotumo, pilnumo pojūtis. Jutimas, kad skrandis perpildytas vos pradėjus valgyti, neproporcingai suvalgytam maisto kiekiui; • pilvo pūtimas viršutinėje pilvo dalyje; • pykinimas (šleikštulys ar noras vemti); • vėmimas. • Viršutinės pilvo dalies skausmas; • Nebuvimas organinės ligos požymių, galinčių paaiškinti šiuos simptomus; • Nebuvimas duomenų, kad dispepsijos simptomai sumažėja pasituštinus ar yra susijusi su tuštinimosi dažnio ar išmatų formos pasikeitimo pradžia.
Epigastrinio skausmo sindromas	<ul style="list-style-type: none"> • Būdingas varginantis epigastrinis skausmas arba deginimas, kurio nepalengvina tuštinimasis.
Dirglios žarnos sindromas	<p>Pilvo skausmas ar diskomfortas, trunkantis per paskutinius metus ilgiau nei 3 mėn. ir lydimas dviejų iš žemiau išvardytų požymių:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palengvėja pasituštinus; • Pradžia susijusi su tuštinimosi dažnio pokyčiais (dažniau nei 3 kartus / parą ar rečiau nei 3 kartus/savaite); • Pradžia susijusi su išmatų konsistencijos pokyčiais (išmatos tampa kietos, skystos) <p style="text-align: center;">IR</p> <p>Nėra struktūrinių ar metabolinių pokyčių simptomams paaiškinti.</p>
Vaikų funkcinis pilvo skausmas	<p>Diagnozuojamas, kai 3 mėn. ir ilgiau trunka nuolatinis ar vis apimstantis pilvo skausmas apie bambą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skausmas nesusijęs su valgymu; • Skausmas nesusijęs su tuštinimusi; • Vaikai blogai užmiega, tačiau naktį dėl skausmo neprabunda; • Nepakanka kriterijų kitam gastrointestaliniam sutrikimui, kuris paaiškintų pilvo skausmą.
Pilvo migrena	<p>Turi būti <i>visi</i> išvardyti kriterijai (simptomai jaučiami du ir daugiau kartų per pastaruosius 12 mėn.):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paroksizminiai intensyvaus, ūminio skausmo apie bambą priepuoliai, trunkantys 1 val. ir ilgiau;

	<ul style="list-style-type: none"> • Tarp epizodų vaikas savaitėmis ar mėnesiais jaučiasi sveikas; • Skausmas sutrikdo normalią kasdieninę veiklą; • Be skausmo yra du ar daugiau iš šių simptomų: anoreksija, pykinimas, vėmimas, išblyškimas, galvos skausmas, fotofobija; • Nėra jokių uždegiminio, metabolinio ar neoplastinio proceso ar struktūrinio pažeidimo požymių, galinčių paaiškinti simptomus.
--	--

Nėra duomenų, kad skausmo dažnis, vieta, laikas (po valgio ar dėl skausmo prabudus naktį), stiprumas ar įtaka gyvenimo kokybei padėtų atskirti organines ligas nuo funkcinių sutrikimų. Taip pat nepakanka duomenų nustatyti, ar tokie susiję simptomai kaip galvos skausmas, prastas apetitas, sąnarių skausmai, vėmimas, pykinimas, pilvo pūtimas ir pakitęs tuštinimosi pobūdis gali padėti atskirti organines ligas nuo funkcinių. Psichologinės gretutinės ligos būdingos tiek organiniam, tiek ypač funkciniam vaikų ir paauglių pilvo skausmui.

Daugeliu atvejų funkcinis pilvo skausmas yra sunkiai apibrėžiamas, prastai lokalizuojamas arba nurodomas kaip skausmas apie bambą. Skausmo epizodai paprastai trunka trumpiau nei vieną valandą, praėina savaime, tačiau juos gali lydėti autonominiai požymiai (pvz., blyškumas, pykinimas, galvos svaigimas, galvos skausmas ar nuovargis). Jie gali atsirasti arba paūmėti patiriant stresą pvz., perėjus į mokyklą, tėvų skyrybos, emocinės traumos. Vaikas gerai jaučiasi tarp epizodų, bet gali turėti nerimo ar depresijos simptomų (pvz., nerimas dėl išsiskyrimo, socialinės fobijos, specifinės fobijos, generalizuotas nerimas), tačiau trūksta pavojaus simptomų (5 lentelė). Šeimos istorija dažnai yra teigiama dėl virškinimo trakto sutrikimų (pvz., dirgliosios žarnos sindromo, reflukso, vidurių užkietėjimo).

5 lentelė. „Pavojaus signalai“, atliekant lėtinį pilvo skausmą patiriančio vaiko ištyrimą

	<i>Galima reikšmė</i>
<i>Anamnezė</i>	
Nepageidaujamas / staigus svorio kritimas (nesistengiant sumažinti kūno masės)	Malabsorbcija (UŽL, celiakija, pankreatitas), piktybinis susirgimas
Sunkumas ar skausmingumas ryjant	Eozinofilinis ezofagitas, vaistų sukeltas ezofagitas, infekcinis ezofagitas, achalazija
Reikšmingas vėmimas (su tulžies priemaiša, užsitęsęs, neraminantis vėmimas, vėmimas „fontanu“)	Ligos, susijusios su padidėjusiu skrandžio rūgštingumu, ciklinio vėmimo sindromas, eozinofilinis gastroenteritas, žarnyno nepraeinamumas, kepenų – tulžies sistemos ligos, metaboliniai sutrikimai (diabetinė ketoacidozė, antinksčių krizė), cholecistitas, intrakranijinė patologija
Sunkus lėtinis viduriavimas (≥ 3 k./d. ir > 2 sav. trunkantis tuštinimasis košelės konsistencijos ar vandeningomis išmatomis), naktinis viduriavimas	Infekcinis enteritas (parazitinis, bakterinis, virusinis), UŽL, imunodeficitas, celiakija, maisto baltymų sukelta enteropatija
Nepaaiškinamas karščiavimas	Infekcinis ar uždegiminis procesas, šeiminė Viduržemio jūros karštinė
Šlapinimosi sutrikimo simptomai (dažnas šlapinimasis, dizurija, hematurija, juosmens skausmas)	Pasikartojančios šlapimo takų infekcijos, inkstų / šlapimtakių akmenligė
Nugaros skausmas	Atsispindintis skausmas (pvz., pankreatito metu)
Šeiminė UŽL, celiakijos, opaligės anamnezė	UŽL, celiakija, opaligė
Viduriavimas su kraujo priemaiša	UŽL

Melena (juodos, deguto spalvos išmatos)	Su padidėjusiu skrandžio rūgštingumu susijusios ligos, <i>Mekelio</i> divertikulas
Odos pokyčiai (bėrimas – egzema, spuogeliai, pūslelės)	UŽL, celiakija, alergija maistui
<i>Klinikinis ištyrimas</i>	
Augimo sulėtėjimas (pvz., priauga < 5 cm/m. prepubertiniu periodu), vėluojantis brendimas	UŽL, celiakija
Aftinės opelės burnoje	UŽL
Lokaluotas dešinio viršutinio pilvo kvadranto jautrumas	Kepenų – tulžies sistemos ligos (pvz., tulžies akmenys, cholecistitas, ekstrahepatinis tulžies latakas [choledochinė cista])
Lokaluotas apatinio dešinio pilvo kvadranto skausmas	Kiaušidės cista ar navikas, lėtinis apendicitas
Apatinio kairio pilvo kvadranto skausmas	Vidurių užkietėjimas, kiaušidės cista ar navikas, opinis kolitas
Jautrumas virš <i>symphysis pubica</i>	Šlapimo takų infekcija
Hepatomegalija	Lėtinis hepatitas, hepatobiliarinė patologija, metabolinės ligos, kai, sutrikus medžiagų apykaitai, jos kaupiasi organizme (pvz., <i>Gošė</i> liga)
Splenomegalija	Hemolizinė liga, blužnies infarktasis, blužnies abscesas, metabolinės ligos, kai, sutrikus medžiagų apykaitai, jos kaupiasi organizme
Jautrumas po apatiniu šonkaulių lanku	Pielonefritas
Pakitimai apie išangę (pvz., odos / gleivinės išaugos, įplėša, fistulė)	UŽL
Teigiamas slapto kraujavimo išmatose nustatymo testas	Virškinamojo trakto infekcija, UŽL, jaunatviniai polipai, su padidėjusiu skrandžio rūgštingumu susijusios ligos, svetimkūniai, vaskulitas (pvz., mazginis poliarteritas), artimosios plonosios žarnos dalies ligos (<i>Krono</i> liga, <i>H. Pylori</i> , opaligė, celiakija)

UŽL - uždegiminė žarnų liga

12.2.1.5. Vaikai su lėtiniu ar pasikartojančiu pilvo skausmu be „pavojaus simptomų“

Ivertinimas. Vaikams ir paaugliams, kurie kenčia nuo lėtinio pilvo skausmo ir nėra „pavojaus signalų“ (5 lentelė), papildomo vertinimo ir ištyrimo paprastai nereikia. Vaikams, kuriems nėra „pavojaus signalų“, rasti nenormalūs tyrimai retai pakeičia gydymą, tačiau gali sukelti nerimą arba paskatinti daugiau tyrimų dėl atsitiktinių radinių.

Remiantis stebėjimo tyrimais ir sisteminėmis apžvalgomis, diagnostinių tyrimų rezultatai (pvz., BKT, uždegimo žymenys, kasos ir kepenų fermentai, išmatų tyrimai, BŠT, pilvo ultragarsas) pacientams, kuriems nėra „pavojaus signalų“, būna be žymesnių pakitimų. Sisteminė 18 perspektyvių kohortinių tyrimų (1331 vaikas) apžvalga padarė išvadą, kad nesant „pavojaus simptomų“, diagnostiniai tyrimai neturėjo įtakos lėtinio pilvo skausmo prognozei.

Nenormalūs virškinimo trakto tyrimų rezultatai (pvz., nenormalus *Helicobacter pylori* kvėpavimo testas) gali būti nesusiję su skausmu. 2010 m. atliktoje penkių populiacijos tyrimų metaanalizėje nustatyta, kad *H. pylori* paplitimas tarp vaikų su lėtiniu pilvo skausmu ir be jo, buvo toks pat (maždaug 30–40 proc.).

Funkcinio pilvo skausmo diagnozė gali būti nustatyta be papildomų diagnostinių tyrimų vaikams ir paaugliams su lėtiniu pilvo skausmu, kurie atitinka šiuos kriterijus: nėra „pavojaus signalų“ (5 lentelė), normalus fizinis ištyrimas, testas slaptam kraujui išmatose susekti neigiamas. Kai kuriais atvejais gali

prireikti atlikti kai kuriuos tyrimus (pvz., uždegiminių žymenų - ENG, CRB, šlapimo analizės), kad būtų lengviau priimti funkcinio pilvo skausmo diagnozę.

Nustatant funkcinio pilvo skausmo diagnozę, gali būti naudinga pabrėžti, kad funkcinis pilvo skausmas yra tinkama diagnozė ir diagnozuojamas pagal simptomus, o ne specifinius laboratorinius ar radiografinius tyrimus. Svarbu atkreipti dėmesį į bendrą vaiko sveikatą, t.y. normalų augimą ir vystymąsi, savijautą tarp epizodų, simptomų ar požymių, rodančių organinę ligą, nebuvimą. Mokymas apie siūlomus funkcinį sutrikimų mechanizmus (pvz., visceralinė hiperalgezija, sumažėjęs skausmo slenkstis arba sutrikusi skrandžio atsipalaidavimo reakcija į valgymą patvirtina paciento skausmą ir sudaro terapinių intervencijų pagrindą.

Dirglios žarnos sindromo diagnozė gali būti nustatyta remiantis simptomais, tačiau tikslinga patikrinti vaikus, kurie atitinka Romos IV DŽS kriterijus dėl celiakijos, jei jie dar nebuvo patikrinti. Tyrimas, kuriame dalyvavo 992 vaikų su lėtiniu pilvo skausmu, 270 vaikų atitiko dirglios žarnos sindromo kriterijus. Iš jų 12 (4,4 proc.) buvo teigiamas celiakijos serologinis tyrimas (palyginti su <1,5 proc. bendroje vaikų populiacijoje).

12.2.1.6. Vaikai su lėtiniu ar pasikartojančiu pilvo skausmu, turintys „pavojaus simptomų“

Pacientai, kuriems nustatytas „pavojaus signalas“ (5 lentelė), reikia papildomai įvertinti organinius sutrikimus. Vertinimo komponentai ir skubumas priklauso nuo pirminio įvertinimo pasiūlytų diagnostinių galimybių (3 lentelė).

Laboratorinis įvertinimas. Daugeliui vaikų ir paauglių, kuriems yra lėtinis pilvo skausmas ir nerimą keliantys simptomai, siūloma atlikti šiuos pradinius tyrimus (10 lentelė):

- Bendras kraujo tyrimas,
- ENG ir /arba CRB,
- Biocheminius tyrimus (elektrolitai, gliukozė, kreatininas, šlapalas, kalcis, bendras baltymas, albuminas, ŠF, ALT, AST, GGT, lipazė),
- Bendras šlapimo tyrimas su šlapimo pasėliu pagal indikacijas.
- Serologiniai celiakijos tyrimai (pvz., IgA audinių transglutaminazės antikūnai), jei jie nebuvo atlikti kaip pirminio įvertinimo dalis.
- Paslėpto kraujo reakcija išmatose (jei nebuvo atlikti atliekant pirminį įvertinimą).

Įtarus specifinius organinius sutrikimus, gali būti reikalingas papildomas laboratorinis įvertinimas, kaip pavyzdžiui:

- Hipotirozė (pvz., lėtinis vidurių užkietėjimas) – skydliaukę stimuliuojantis hormonas ir laisvasis tiroksinas (T₄).
- Alergija maistui (pvz., pilvo skausmas, pykinimas ar vėmimas per kelias minutes ar dvi valandas po maisto produkto suvartojimo ir viduriavimas per 2–6 valandas po netinkamo maisto vartojimo dėl imunoglobulino E sukeltų reakcijų; lėtinis vėmimas ir viduriavimas, prastas svorio augimas ir kraujas ar gleivės išmatose dėl reakcijų, nesusijusių su IgE). Atskirai turi būti aptariamas alergijos maistui ištyrimas, atliekant ODM, OLM, spec. IgE maisto alergenams.
- Pankreatitas (pvz., epigastrio skausmas, kuris iradijuoja į nugarą) – serumo amilazė ir lipazė (nenormalūs rezultatai patvirtina lėtinio pankreatito diagnozę, tačiau normalūs rezultatai jo neatmeta).
- Enterinė parazitinė ar pirmuonių infekcija (pvz., viduriuojanties pacientams, su kraujyje stebima eozinofilija) – išmatų tyrimas dėl parazitų ir *Giardia* antigenas. Giardiazė gali sukelti pilvo skausmą be viduriavimo. Tyrimas, kuriame dalyvavo 220 vaikų, besiskundžiančių lėtiniu pilvo skausmu, įvairių pirmuonių infekcijos sukėlė skausmą nuo 6 iki 11 proc.
- Enterinės bakterinės infekcijos – išmatų tyrimas dėl *Clostridia difficile* ir išmatų pasėlis (pvz., salmonelių, šigelų, jersinijų, kampilobakterijų ir *Escherichia coli*).
- *H. pylori* infekcija (pvz., vaikams, kenčiantiems nuo viršutinės pilvo dalies ar epigastriinės srities skausmo ar diskomforto, atsparios geležies stokos anemijos) – *H. pylori* išmatų antigeno arba šlapalo kvėpavimo testas.
- Nėštumas – žmogaus chorioninio gonadotropino tyrimas šlapime.

Vaizdinis tyrimas – radiologinis vaiko ir paauglio, besiskundžiančio lėtiniu pilvo skausmu ir turinčio „pavojaus signalą“, įvertinimas priklauso nuo svarstomų diagnostinių galimybių:

- Gali būti skiriamas pilvo organų ultragarsinis tyrimas, siekiant įvertinti, ar nėra tulžies akmenų, choledochinės cistos, kasos pseudocistos, hidronefrozės ar retroperitoninių darinių.
- Gali būti skirta dubens organų ultragarsinis tyrimas, siekiant įvertinti kiaušides arba ar nėra nėštumo.
- Gali būti pagrįstas apžvalginis pilvo rentgenologinis tyrimas, siekiant įvertinti žarnyno nepraeinamumą pacientams, kuriems yra stiprus vėmimas (pvz., su tulžimi, užsitęsęs);
- Įtarus uždegiminę žarnų ligą, gali būti atliekama magnetinio rezonanso enterografija.
- Gali būti atlikta pilvo kompiuterinė tomografija (KT) su kontrastiniu preparatu, siekiant įvertinti retroperitoninį ar intraabdominalinį abscesą (pvz., susijusį su UŽL). KT paprastai yra skirta skubiam įvertinimui (pvz., abscesui, dariniui), atsižvelgiant į radiacijos poveikį.

12.2.1.7. Vaikų lėtinio ir pasikartojančio pilvo skausmo diagnostika

12.2.1.7.1. Anamnezė ir fizinis ištyrimas.

Anamnezė. Ligos istorija gali suteikti užuominų apie lėtinio pilvo skausmo etiologiją. Ji turi įvertinti galimas organines skausmo priežastis, taip pat biologinius ir psichosocialinius veiksnius, kurie gali sukelti lėtinį pilvo skausmą.

Renkant anamnezę, svarbu:

- Paprašyti paciento parodyti skausmo vietą savo ranka. Jei skausmas blogai lokalizuotas, tai rodo visceralinę ar funkcinę etiologiją.
- Surinkti informaciją apie skausmo ypatumus, intensyvumą, trukmę ir laiką.
- Svarbu konkrečiai paklausti apie „pavojaus signalus“ (5 lentelė), tokius kaip nevalingas svorio kritimas arba nepaaiškinamas karščiavimas, rijimo pasunkėjimas arba skausmingas rijimas, vėmimas (su tulžimi, užsitęsęs, „fontanu“ ar kitaip nerimą keliantis), sunkus ir lėtinis viduriavimas (daugiau nei 3 kartai per parą skystos arba vandeningos išmatos ilgiau nei 2 savaites), naktimis arba išmatomis su krauju, šlapinimosi sutrikimai, nugaros skausmas, šeimos anamnezėje buvo uždegiminė žarnyno liga, celiakija arba pepsinė opa, odos pakitimai (pvz., bėrimas, egzema, dilgėlinė) – tai organinės ligos simptomai.
- Paklausti apie skausmą sustiprinančius ir palengvinančius veiksnius, jo santykį su maistu, fiziniu aktyvumu, kūno padėtimi ar psichologiniu stresu.
- Paklausti ar nebuvo lytinio ar fizinio smurto, netekties, depresijos.
- Paklausti, kokių priemonių vartojo pilvo simptomams palengvinti ir koks buvęs jų veiksmingumas.

„*Pavojaus signalai*“. Pradinis vaiko ar paauglio, besiskundžiančiu lėtiniu pilvo skausmu, įvertinimas apima anamnezę, fizinę apžiūrą ir išmatų tyrimą dėl slaptos kraujo, siekiant nustatyti, ar vaikas turi „pavojaus signalų“ (5 lentelė), padedančių atskirti organinį nuo funkcinio pilvo skausmo. Paskelbtame stebėjimo tyrime nustatyta, kad tokie simptomai, kaip svorio kritimas, hematochezija ir anemija, dažniau pasireiškė vaikams, sergantiems Krono liga, nei funkciniais virškinimo trakto sutrikimais. Svarbu nustatyti prisidedančius veiksnius (pvz., stresas, nerimas), kurie gali sukelti ar sustiprinti skausmą (nepriklausomai nuo etiologijos), ir padeda suformuluoti valdymo planą.

Kiti simptomai, ligos istorijos aspektai gali padėti atskirti organines priežastis arba suteikti informacijos apie sunkėjančius veiksnius ir tai, kaip skausmas veikia vaiką / šeimą (9 lentelė).

9 lentelė. Anamnezės surinkimas pirminio vizito metu, konsultuojant lėtinį pilvo skausmą patiriančius vaikus

<i>Anamnestinis duomuo</i>	<i>Galima reikšmė</i>
„ <i>Pavojaus simptomai</i> “	
Staigus svorio kritimas (tikslingai nesisitengus sumažinti kūno masės),	Didėja tikimybė, kad sutrikimas yra organinės kilmės

pasunkėjęs ar skausmingas rijimas, reikšmingas vėmimas (su tulžies priemaiša, užsitęsęs), lėtinis reikšmingas viduriavimas, nepaiškinamas karščiavimas, šlapinimosi sutrikimų simptomai (skausmingas šlapiniasis, hematurija, juosmens skausmas), nugaros skausmas, išmatos su kraujo priemaiša	
<i>Skausmas</i>	
Skausmą provokuojantys veiksniai (pvz., maistas, veikla, stresiniai veiksniai)	Gali nurodyti, kuri organizmo sritis (organas ar organų sistema) pažeista. Prieš ar po valgio pasireiškia skausmas: gastroezofaginis, dėl kasos – kepenų funkcijos sutrikimo pasireiškiantis, funkcinis, angliavandenių netoleravimas.
Skausmo pradžia ir eiga	Gali padėti įtarti organinį sutrikimą ar organinių sutrikimų grupę (pvz., skausmas, susijęs su laktozės netoleravimu, pasireiškia maždaug 2 val. po valgio, opaligės sukeliama skausmą intensyvina maistas). Gali padėti įtarti su stresinių veiksnių provokuojamą skausmą (pvz., skausmas, pasireiškiantis akademinų atsiskaitymų metu).
Paros laikas, kai pasireiškia skausmas	Naktis ar ankstus rytas – pilvo migrena Naktis – GERL
Skausmo lokalizacija ir plitimas	Gali padėti nustatyti priežastį. Vieta: <ul style="list-style-type: none"> • Periumbikalinė sritis – funkcinis skausmas, organinis skausmas, kai vaikui < 8 m. • Epigastriumo skausmas – stemplės, skrandžio, dvylikapirštės, kasos ligos, funkcinė dispepsija • Dešinio viršutinio pilvo kvadranto sritis – tulžies pūslės, kepenų, kasos galvos ligos • Dešinio apatinio pilvo kvadranto sritis – apendikso, aklosios žarnos, ileum terminale ligos • Kairio apatinio pilvo kvadranto sritis – riestinės, tiesiosios žarnos ligos (pvz., opinis proktitas, kolitas), funkcinis DŽS Plitimas: <ul style="list-style-type: none"> • Į nugarą – pankreatinis skausmas • Į kirkšnies sritį – inkstų kolika
Skausmo pobūdis	Deginantis – opaligė Spazminis – gastroenteritas, tulžies obstrukcija, DŽS Neintensyvus nuolatinis maudimas – atsispindintis skausmas
Skausmo intensyvumas	Suteikia informacijos apie tai, kaip skausmas veikia vaiko bei šeimos gyvenimą.
Kaip vaikas ir jo šeima reaguoja į skausmą	Gali nurodyti skausmą skatinančius veiksnius (pvz., dėmesys).
<i>Skausmą stiprinantys ir lengvinantys veiksniai</i>	
Stiprinantys ir lengvinantys veiksniai, įskaitant ir vaistus bei mitybos ypatumus (pvz., karvės pienas)	Skausmas mažėja pavalgus ar išgėrus rūgštingumą mažinančių vaistų – su padidėjusiu skrandžio rūgštingumu susiję sutrikimai, <i>H. pylori</i> . Skausmas mažėja vengiant riebaus maisto – tulžies

	pūslės ir latakų akmenligė, lėtinis pankreatitas, DŽS. Skausmas mažėja vengiant karvės pieno – laktozės netoleravimas.
<i>Susiję simptomai</i>	
Susiję simptomai (pvz., bėrimas, sąnarių skausmas, anoreksija, pykinimas, pilvo pūtimas, viduriavimas, užkimimas, lėtinis kosulys)	Gali padėti įtarti specifinę etiologiją (pvz., UŽL, GERL, DŽS).
<i>Gyvenimo anamnezė</i>	
Buvusios traumos, operacijos	Gali būti kaip predisponuojantis veiksnys organinei patologijai (pvz., blužnies infarktui, žarnų sąaugoms).
<i>Šeiminė anamnezė</i>	
Virškinamojo trakto ligos (pvz., UŽL, celiakija, DŽS, vidurių užkietėjimas)	Gali padėti įtarti tam tikro organo ligą ar funkcinį sutrikimą.
Galvos migrena	Gali sietis su pilvo migrena.
<i>Įpročiai / gyvenimo būdas</i>	
Mitybos įpročiai, atsižvelgiant ir į suvartojamų skaidulų bei sulčių kiekį	Mažas skaidulų kiekis maiste gali būti siejamas su vidurių užkietėjimu. Gausus sulčių vartojimas gali būti siejamas su angliavandenių malabsorbcija.
Apribojančios gaunamų kalorijų kiekį dietos, siekis numesti svorio, suvalgyto maisto atsikratymas (išsivemiant ar vartojant laisvinamuosius), nesaikingas sportavimas	Gali padėti įtarti valgymo sutrikimą.
Tuštinosi įpročiai, specifiskai išklausiant apie tuštinosi dažnį ir išmatų pobūdį bei apatinių sutepimą išmatomis (vaikas ar tėvai gali neatpažinti vidurių užkietėjimo)	Vidurinių užkietėjimas (funkcinis ar organinis) gali sukelti pilvo skausmą. Lėtinis viduriavimas gali padėti įtarti organinę patologiją.
<i>Ginekologinė anamnezė</i>	
Paskutinių 3 menstruacijų pradžios datos, pilvo skausmų sąsaja su mėnesinėmis	Gali padėti įtarti ginekologinės kilmės pilvo skausmo priežastis.
Lytinis aktyvumas, kontraceptinių priemonių vartojimas	Lytiškai plintančios ligos bei nėštumas (ar ektopinis nėštumas) gali sukelti pilvo skausmus.
<i>Psichosocialinė anamnezė</i>	
Skausmas trukdo įprastinėms kasdienėms veikloms (pvz., miegui, mokyklos lankymui, sportavimui, bendravimui su draugais, užsiimti kitais pomėgiais)	Suteikia informacijos apie tai, kaip skausmas veikia vaiko ir šeimos kasdienį gyvenimą.
Ar yra kokių žinomų stresą vaikui keliančių veiksnių (pvz., mokymosi sunkumai, skyrybos, emocinė trauma, netektis)? Ar yra koks nors laiko ryšys tarp stresinio veiksnio ir simptomų pasireiškimo?	Stresas gali paveikti skausmo pojūtį (tiek organinį, tiek funkcinį).
HEEADSSS įvertinimas (paaugliams): H – namai E – mokymasis, darbas E – valgymas	Gali padėti nustatyti simptomus provokuojančius veiksnius, stresinius veiksnius, tikslingas sritis gyvenamosios korekcijai ar suteikti informacijos apie tai, kaip skausmas veikia paauglio ir šeimos gyvenimą.

A – veiklos D – narkotikai S – lytiškumas S – savižudybė / depresija S – saugumas	
---	--

GERL – gastroezofaginio reflukso liga, *DŽS* – dirgliosios žarnos sindromas, *UŽL* – uždegiminė žarnų liga.

Prašymas paciento vesti skausmo dienoraštį vieną savaitę gali padėti išsiaiškinti skausmo istoriją ir galimas intervencijos sritis. Pacientui, prireikus padedant šeimos nariams, turėtų būti nurodyta kiekvienos dienos pabaigoje įrašyti šią informaciją:

- Paros laikas, kai atsirado skausmas,
- Skausmo vieta ir stiprumas, naudojant FLACC skalę arba *Wong-Baker veidukų* skalę (3,4 pav.) ir nurodant, ar skausmas trukdė veiklai,
- Galimi provokuojantys veiksniai (pvz., maistas, veikla, stresai, mintys, jausmai, geografinė padėtis [pvz., mokykloje, namuose]),
- Skausmo trukmė,
- Gydomo priemonės/intervencijos, kurios buvo išbandytos ir ar jos buvo sėkmingos, ar ne,
- Visoms paauglėms turi būti surinkta menstruacijų istorija (įskaitant menstruacijų amžių, paskutinių dviejų mėnesinių datą ir mėnesinių dažnumą). Reikėtų išsiaiškinti ryšį tarp menstruacijų ir skausmo.

FLACC	Rodikliai	Balai
Veidas	Nėra konkrečios išraiškos arba šypsosi	0
	Atsitiktinės grimasos arba susiraukęs, nebendruojantis, abejingas	1
	Dažnai arba nuolat virpa smakras, stipriai susičiaupęs	2
Kojos	Normali padėtis arba atsipalaidavusios	0
	Nuolat juda arba įsitempusios	1
	Spardosi arba kojos pritrauktos prie kūno	2
Aktyvumas	Guli ramiai, įprastoje padėtyje, judesiai laisvi	0
	Nuolat juda arba įtampos judesiai	1
	Išsilenkęs lanku, įsitempęs arba krūpčioja	2
Verksmas	Neverkia (nemiega arba miega)	0
	Dejuoja arba verkšlėna, retkarčiais skundžiasi	1
	Verkia nuolat, klykia arba kūkčioja, dažnai skundžiasi	2
Nuraminimas	Atsipalaidavęs, patenkintas	0
	Nuraminimas retkarčiais paliečiant, apkabinant ar kalbinant, tačiau galima atitraukti dėmesį	1
	Sunku nuraminti	2

*Vertinimas: 1 - 3 balai - nežymus diskomfortas,
4 - 6 balai - vidutinio intensyvumo skausmas,
>7 balai - stiprus ar labai stiprus skausmas.*

3 pav. FLACC skausmo skalė vaikams iki 3 metų amžiaus

4 pav. Wong-Baker veidukų skalė vaikams nuo 3 metų amžiaus.

Psichosocialinė istorija yra svarbi vaikų ir paauglių, kenčiančių nuo lėtinio pilvo skausmo, vertinimo dalis. Psichosocialiniai veiksniai nepadedą atskirti organinio pilvo skausmo nuo funkcinio, bet gali prisidėti prie pilvo skausmo suvokimo, nepaisant etiologijos. Kai kuriems vaikams pilvo skausmą gali sustiprinti tėvų / globėjo dėmesys. Pilvo skausmas taip pat gali būti fiziologinis atsakas į trauminius įvykius (pvz., fizinę ar seksualinę prievartą). Šią streso ir skausmo sąveiką gali lemti autonominės nervų sistemos anomalijos.

HEEADSSS įvertinimas yra psichosocialinės patikros priemonė, kuri dažniausiai naudojama paaugliams. Paauglį reikia apklausti vieną; klausimai apie paauglio seksualinę istoriją, psichologines baimes ir netinkamai didelį nerimo lygį (prieš skausmo atsiradimą ir skausmo metu) arba tėvų / globėjų problemas turėtų būti užduodami tėvams / globėjui nedalyvaujant.

Nėra duomenų, kad skausmo dažnis, vieta, laikas (po valgio ar dėl skausmo prabudus naktį), stiprumas ar įtaka gyvenimo kokybei padėtų atskirti organines ligas nuo funkcinų sutrikimų. Organinės ligos tikimybė padidėja, jei yra šie pavojaus simptomai: nevalingas svorio kritimas, sulėtėjęs augimas, stiprus vėmimas, kraujo netekimas per virškinimo traktą, lėtinis sunkus viduriavimas, nepaaiškinamas karščiavimas, lokalizuotas skausmas dešiniajame viršutiniame ar apatiniame kvadrante, šeiminė uždegiminė žarnų ligos anamnezė.

Fizinis ištyrimas. Atliekant fizinį vaiko ar paauglio, besiskundžiančio lėtiniu pilvo skausmu, ištyrimą daugiausia dėmesio skiriama pilvo, dubens, tiesiosios žarnos ir urogenitalinėms sritims, siekiant nustatyti „pavojaus signalus“ (5 lentelė), kuriuos reikia papildomai įvertinti. Svarbu atkreipti dėmesį į veido išraišką, kūno pozą, kvėpavimo pobūdį. Blyškumas, sulėtėjęs augimas, vėluojantis brendimas, staigus svorio netekimas, pirštų galinių falangų sustorėjimas, gelta, periferinės edemos, ryški limfadenopatija rodo organinę etiologiją. Jei nėra ūminių organinių pilvo skausmo priežasčių, autonominės sistemos aktyvinimo požymiai – prakaitavimas, tachikardija ar pakitęs kraujospūdis – pasitaiko retai. Svarbu apžiūrėti ar nėra pilvo srities randų, pilvas neišsipūtęs, ar nematyti peristaltikos, išsiplėtusių kraujagyslių, taip pat svarbu apžiūrėti išangės sritį, išvaržų vartus, atlikti tiesiosios žarnos tyrimą. Pakartotinis paciento ištyrimas paūmėjus pilvo skausmui dažnai suteikia svarbios klinikinės informacijos.

12.2.1.7.2. Laboratorinis ir radiologinis ištyrimas.

Diagnostinis lėtinį pilvo skausmą juntančio paciento ištyrimas parenkamas individualiai, remiamasi anamnezės ir fizinio ištyrimo duomenimis. Vaikų, kurie tiriami dėl lėtinio pilvo skausmo, išmatos turi būti ištirtos dėl slaptą kraujo. Didelis arba slaptas kraujavimas iš virškinimo trakto rodo organinę ligą. Daugumai vaikų, kurie tiriami dėl lėtinio pilvo skausmo, taip pat turėtų būti atlikti serologiniai celiakijos tyrimai (pvz., imunoglobulino A [IgA] audinių transglutaminazės antikūnai kartu ištiriant ir IgA); tyrimai turi būti atliekami kuomet vaiko dietoje yra gliuteno turinčių maisto produktų. Kiti laboratoriniai tyrimai (10 lentelė) gali būti pateisinami, siekiant įvertinti konkrečias diagnozes, jei vaikas turi „pavojaus simptomų“ (5 lentelė) arba klinikinų požymių, rodančių tam tikrą diagnozę (3 lentelė).

Neįrodyta, kad dažnai atliekami laboratoriniai tyrimai (BKT, ENG, elektrolitai, urea, kreatininas, kepenų fermentai, albuminas, BŠT, išmatų tyrimai dėl kirminų ir parazitų) padėtų atskirti organinę patologiją nuo funkcinų pilvo skausmų.

10 lentelė. Lėtinį pilvo skausmą patiriančių vaikų laboratorinių tyrimų vertinimas bei patologiniai radiniai

Laboratorinis tyrimas	Patologinis radinys	Galima reikšmė
Testas slaptam kraujui išmatose susekti (jei dar neatliktas)	Teigiamas	Enteritas, UŽL, jaunatviniai polipai, su padidėjusiu skrandžio rūgštingumu susiję sutrikimai, svetimkūnis, vaskulitas (pvz., mazginis poliarteritas), proksimalinės plonosios žarnos dalies ligos (Krono liga, H. pylori, opaligė, celiakija)
Bendras kraujo tyrimas	Anemija	Celiakija, UŽL
	Leukocitozė	Infekcija ar uždegimas
	Eozinofilija	Atopinė liga, eozinofilinis ezofagitas, parazitinė infekcija
	Trombocitozė	Geležies stoka, esamas uždegimas
ENG / CRB	Padidėjęs ENG arba CRB	Aktyvus uždegiminis procesas (ne specifinis radinys)
Biocheminis kraujo tyrimas	Padidėjęs ALT aktyvumas	Hepatitis (pvz., lėtinis)
	Padidėjusi tiesioginio bilirubino koncentracija	Cholestazė
	Padidėjęs GGT aktyvumas	Bendrojo tulžies latako akmenligė
	Sumažėjusi albumino koncentracija	Sutrikusi baltymų sintezė kepenyse, baltymų netekimas dėl žarnyno ligų (Krono liga)
Lipazė, pankreatinė amilazė, α-amilazė	Padidėjęs aktyvumas	Ūminis pankreatitas
IgA antikūnai prieš transglutaminazę (jei dar netirta)	Teigiami	Celiakija
Bendras šlapimo tyrimas	Hematurija	Inkstų akmenligė

BKT – bendras kraujo tyrimas; *ENG* – eritrocitų nusėdimo greitis; *CRB* – C reaktyvusis baltymas; *ALT* - alanininė transaminazė, *GGT* – gama gliutamiltanspeptidazė.

Pirminiam lėtinio pilvo skausmo įvertinimui paprastai nereikia atlikti virškinimo trakto vaizdinių (pvz., pilvo / dubens organų ultragarso) ir papildomų tyrimų (pvz., endoskopijos, stemplės pH metrijos). Tačiau gali prireikti įvertinti konkrečias diagnozes, jei vaikas turi nerimą keliančių klinikinių požymių ir laboratorinių tyrimų, rodančių tam tikrą diagnozę (3 lentelė). Trūksta įrodymų, kad skiriant įprastą pilvo ultragarsinį tyrimą, endoskopiją ar stemplės pH-metriją, nesant pavoju signalizuojančių simptomų, daugumai vaikų būtų diagnozuojama organinė liga. Tačiau diagnostinių tyrimų kartais reikia vaikams, juntantiems stiprius pilvo skausmus, sutrikdančius įprastą veiklą, kad būtume tikri, jog organinės problemos tikrai nėra.

Invaziniai tyrimai vaikams atliekami, esant tam tikroms indikacijoms. *Viršutinės virškinimo trakto dalies endoskopija* skiriama esant stipresnei disfagijai, kai dispepsijos simptomai išlieka, nors ir gydoma skrandžio rūgštingumą mažinančiais vaistais, arba pasikartoja, nustojus šiais vaistais gydyti, kai vemiama krauju, tiriant dėl *Krono* ligos, taip pat su *H.pylori* susijusios ligos ir celiakijos diagnozei patvirtinti. Kolonoskopija, esant pasikartojančiam pilvo skausmui, gali būti skiriama, jei pilvo skausmai pasikartojantys ir kartu kraujuojama iš virškinimo trakto, stipriai viduriuojama, yra geležies stokos anemija, nevalingai krinta svoris ar sulėtėja augimas, padidėja ENG ar CRB koncentracija, esama uždegiminei žarnyno ligai būdingų kitų sistemų simptomų (karščiuojama, beriami, vargina sąnarių

skausmai, pasikartoja aftinis gleivinių išopėjimas ir stiprus nuovargis), yra lokalizuotas dešiniojo apatinio pilvo kvadranto skausmas ir fistulių apie išangę.

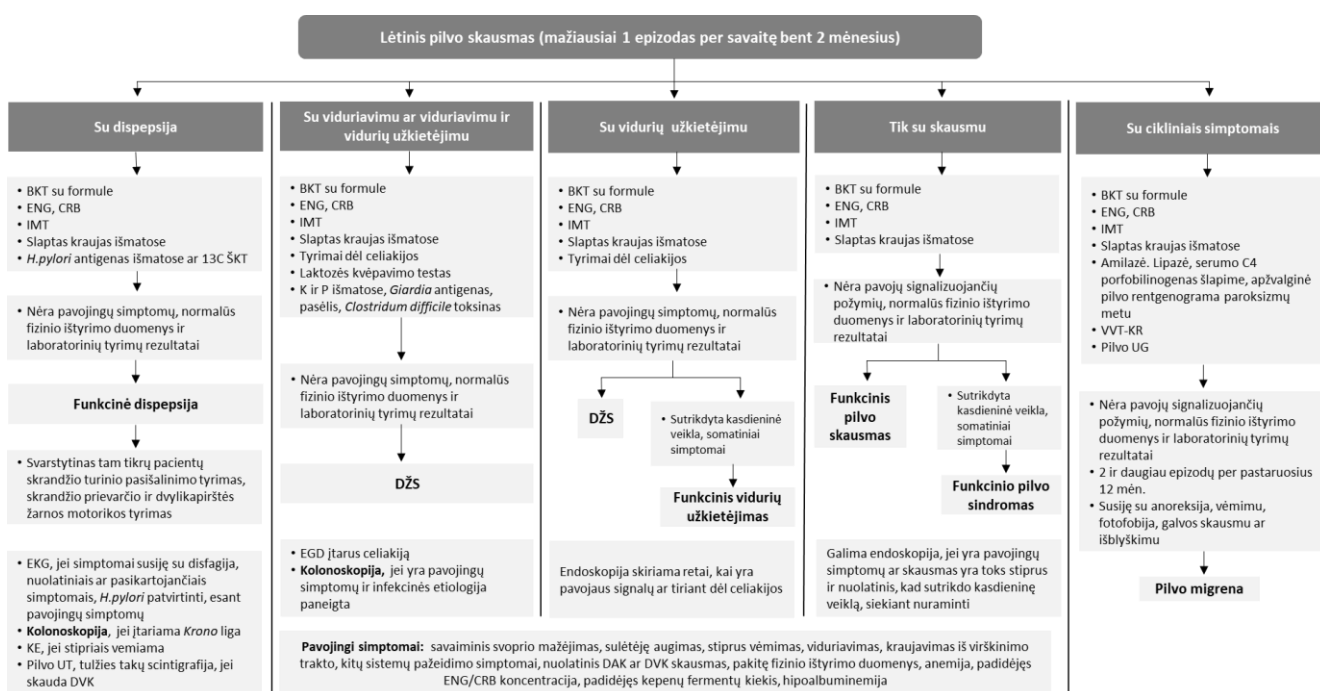
Dažniausiai skiriami tyrimai, esant lėtiniam pilvo skausmui, pateikiami 11 lentelėje.

11 Lentelė. Laboratoriniai ir radiologiniai tyrimai, esant lėtiniam pilvo skausmui

Visi pacientai	BKT, BŠT, ENG, transgliutaminazės AK, kepenų fermentai, amilazė, inkstų funkcijos rodikliai, elektrolitai, glikemija.
Viduriavimas	kalprotektinis išmatose, reakcija slaptam kraujavimui nustatyti, išmatų pasėlis, išmatų tyrimai dėl kirminų ir parazitų, <i>C. Difficile</i> toksinai.
DVK ir DAK skausmas, cikliški simptomai, darinys pilve	Pilvo ultragarsas, kontrastinė pilvo ir dubens KT, plonosios žarnos kontrastinė rentgenograma.
Vėmimas	Plonosios žarnos kontrastinė rentgenograma, skrandžio išsituštinimo scintigrafija, tulžies latakų scintigrafija.

BKT – bendras kraujo tyrimas; BŠT – bendras šlapimo tyrimas; ENG – eritrocitų nusėdimo greitis; AK – antikūnai; DVK- dešinysis viršutinis kvadrantas; DAK – dešinysis apatinis kvadrantas; KT – kompiuterinė tomografija.

Lėtinio pilvo skausmo varginamo paciento ištyrimo algoritmas pateiktas 5 paveiksle.

5 pav. Siūlomas lėtinio pilvo skausmo varginamo paciento ištyrimo algoritmas

BKT – bendras kraujo tyrimas, IMT – išsamūs metaboliniai tyrimai, CRB – C reaktyvusis baltymas, EGD – ezofagogastroduodenoskopija, ENG – eritrocitų nusėdimo greitis, DŽS – dirgliosios žarnos sindromas, K ir P – kirmėlių kiaušinėliai ir parazitai, DAK – dešinysis apatinis kvadrantas, DVK – dešinysis viršutinis kvadrantas, ŠKT – šlapalo kvėpavimo testas, VVT-KR – viršutinės virškinimo trakto dalies kontrastinė rentgenograma, UT – ultragarsinis tyrimas

12.2.2. Vaikų pilvo skausmo gydymas

12.2.2.1. Ūminio pilvo skausmo gydymas

Esant ūminiam pilvo skausmui, dažnai sergama virusiniu gastroenteritu ar kitomis nesunkiomis ligomis. Gydymas priklausys nuo galimos etiologijos. Sunkios būklės ar sutrikusio imuniteto vaikams, kuriems buvo pilvo trauma, yra žarnų nepraeinamumo ar pilvaplėvės dirginimo požymių, būtinos

neatidėliotinos intervencijos ir gydymas. Pradinės būklės stabilizavimo priemonės – hipoksemijos koregavimas, prarastų intravaskulinių skysčių grąžinimas ir metabolinių pokyčių koregavimas. Esant imuniteto sutrikimų ar įtarus sunkią pilvo infekciją, dažnai reikia empiriškai skirti plataus veikimo spektro antibiotikų. Esant stipriam ar vidutinio stiprumo pilvo skausmui, skiriami analgetikai (geriausia po chirurgo konsultacijos). Tyrimo ir gydymo strategijos, esant ūminiam pilvo skausmui, apibendrintos 1, 2 paveiksluose.

12.2.2.2. Lėtinio pilvo skausmo gydymas

Jei nustatoma organinė lėtinio pilvo skausmo priežastis, skiriamas specifinis gydymas. Gydytojams dažnai kyla sunkumų esant funkciniam pilvo skausmam. Jei pacientui nepadedą paskirtas gydymas, tai dažnai priskiriama asmeninei gydymą paskyrusio gydytojo nesėkmei. Ši nesėkmė ir susierzinimo jausmą dar labiau sustiprina tai, kad diagnozė laikoma neaiškia ir be objektyvaus pagrindo. Gydančiam gydytojui be galo svarbu suprasti tolesnę informaciją:

- Funkcinės gastrointestalinės ligos yra diagnozės, grindžiamos nustatytais klinikiniais kriterijais, o ne nustatomos atmetant kitų ligų diagnozes (4 lentelė).
- Šie sindromai yra lėtiniai, todėl svarbiausias tikslas – normalių kasdieninių funkcijų grąžinimas, o ne visiškas pilvo skausmo panaikinimas. Gydytojas neturėtų viltis, kad pacientas pasveiks, svarbiausia – susitelkti į tai, kad jam būtų lengviau atlikti kasdienės funkcijas.
- Pacientas ir jo šeima turėtų suprasti, kad jų atsakomybė už gydymą taip pat didelė. Gydytojo atjauta, parama, patarimai ir dėmesys turi padėti šeimai susidoroti su problemomis.

Lėtinio pilvo skausmo varginamas pacientas turi būti tiriamas ir jo būklė vertinama vadovaujantis biopsichosocialiniu modeliu. Šeimos gebėjimas priimti biopsichosocialinį skausmo modelį gali būti svarbus vaiko sveikimo veiksnys. Vien tik psichologiniai veiksniai negali padėti atskirti organinių ligų nuo funkcinų gastrointestalinų ligų. Labai svarbu suprasti toliau pateikiamą informaciją.

- *Būtina sukurti tinkamą gydytojo ir paciento kontaktą.* Tai reikšmingiausia ištyrimo ir gydymo dalis. Svarbu suprasti paciento simptomus, pripažįstant paciento skausmą ir įvertinant jo reikšmę gyvenimo kokybei. Pacientas ir jo šeimos nariai turi būti užtikrinti, kad gydytojas parengs gydymo planą ir toliau reguliariai stebės pacientą. Periodiškas stebėjimas patvirtina nuolatinę gydytojo paramą ir susidomėjimą pacientu ir jo šeima. Fiziologiniai paaiškinimai padeda pacientui suprasti, kad jo simptomai nėra įsivaizduoti. Taip pat naudinga pacientui pateikti aiškių sutrikimų, susijusių su padidėjusiu skausmo jutimu, pvz., tokių kaip lėtinis galvos skausmas be jokios intrakranijinės patologijos ar pakitę jutimai gyjančio rando vietoje. Reikėtų paminėti ir sąveikos tarp galvos smegenų ir virškinimo trakto pavyzdžių. Geras tokios sąveikos pavyzdys galėtų būti viduriavimas ar vėmimas, susijęs su tokiais stresinėmis situacijomis kaip sporto varžybos ar egzaminai. Pagaliau pacientą ir jo šeimos narius reikia nuraminti, kad simptomai nėra sukelti sunkių ligų, todėl nereikia ir sudėtingų tyrimų ar intervencijų.
- *Būtina nustatyti pagrįstus gydymo tikslus.* Jie turėtų būti nustatyti anksti. Tokie tikslai – reguliarus mokyklos lankymas, normali kasdieninė veikla, dalyvavimas užklasinėje veikloje, taip pat ir lėtinės ligos sukeliama streso mažinimas. Nerekomenduojama mokytis namuose, nebent gydytojas sutinka, kad tai būtina (pvz., atsižvelgiant į akademinis rezultatus ar poreikius). Reikėtų nustatyti ir tinkamai reaguoti į kliūtis, trukdančias lankyti mokyklą (nepalanki aplinka mokykloje, neigiamos bendraamžių reakcijos, nepagrįsti akademiniai lūkesčiai ir skausmo epizodo mokykloje baimė). Svarbu aptarti antrinius laimėjimus, kurie gali skatinti skausmą provokuojantį elgesį (pvz., jei vaikas taip blogai jaučiasi, kad negali eiti į mokyklą, jam neturėtų būti leidžiama užsiimti maloniomis veiklomis, pvz., žiūrėti televizorių). Naudinga turėti dienyną, kuriame užrašomos skausmo epizodų aplinkybės, juos išprovokuojantys veiksniai, emociniai ir kognityviniai atsakai į juos. Tinkamą gydymo strategiją padeda sukurti paciento susidorojimo su stresinėmis situacijomis modelio įvertinimas, atsižvelgimas į simptomų sunkumą ir funkcijų sutrikimo laipsnį.
- *Būtina nustatyti ir koreguoti skausmą provokuojančius dirgiklius.* Svarbu nustatyti ir, jei įmanoma, panaikinti fiziologinius ar psichologinius veiksniai, kurie sukelia, sustiprina ar palaiko skausmą. Dispepsiniai simptomai gali būti susiję su gastroezofaginiu refliksiu,

vėlyvu skrandžio turinio pasišalinimu ar sutrikusia žarnyno motorika. Kiti skausmą galintys išprovokuoti fiziologiniai procesai – celiakija, vidurių užkietėjimas, laktozės netoleravimas, *H.pylori* gastritas, aerofagija, aštrus maistas ar įvairūs medikamentai. Būtina nustatyti, ar nėra nuolat vartojama vidurių laisvinamųjų preparatų, narkotinių medžiagų ar nesteroidinių vaistų nuo uždegimo, o jei taip yra, vaistus būtina nustoti vartojus. Dažni psichosocialiniai stresiniai veiksniai – atsiskyrimas nuo tėvų, mirtis šeimoje, neseniai pakeista mokyklos įstaiga, sutrikę santykiai su bendraamžiais ar problemos mokykloje. Nustačius šiuos veiksnius, galima sumažinti aplinkos įtaką skausmui. Tėvams, mokytojams ir kitiems vaiku besirūpinantiems asmenims patariama palaikyti vaiką, o ne vien tik koncentruotis į jo skausmą.

- *Labai svarbu nustatyti kartu egzistuojantį nerimą* pacientams, sergantiems funkciniais pilvo skausmais. Apskaičiuota, kad nerimo sutrikimai pasireiškia nuo 42 iki 85 proc. vaikų, sergančių funkciniu pilvo skausmu. Svarbu paaiškinti pacientui ir tėvams, kad nerimo patikra nereiškia, kad funkcinis pilvo skausmas yra psichologinio sutrikimo pasireiškimas, o tai, kad nerimas ir funkcinis pilvo skausmas gali egzistuoti kartu dėl bendrų priežastinių veiksnių arba kaip įveikimo su lėtiniu skausmu pasekmė. Be to, yra įrodymų, kad nerimas gali būti susijęs su didesniu funkcinio sutrikimo lygiu vaikams ir paaugliams, sergantiems funkciniais pilvo skausmais. Jei nustatomi sutrikę šeimos reagavimo į stresinę situaciją mechanizmai ar pacientui yra nerimo sutrikimo, panikos sutrikimo ar depresijos simptomų, šeima turi būti siunčiama konsultuotis pas vaikų psichiatrą. Jei ligos paūmėjimus aiškiai sukelia psichologinis stresas, dažnai padeda psichologinės intervencijos. Jei bendrosios priemonės nepadeda, svarstyti „centrinių analgetikų“ (triciklinių antidepresantų ar serotonino ir noradrenalino reabsorbcijos inhibitorių) skyrimo galimybę.

- *Dietos modifikacijos.* Nesiūloma riboti dietos vaikams, sergantiems funkciniais pilvo skausmais. Dietos modifikacijų reikšmė esant lėtiniam pilvo skausmui ir sergant funkcinėmis gastrointestinalinėmis ligomis nėra aiški. Tačiau kiekvienu konkrečiu atveju, jei atrodo, kad simptomai yra susiję su tam tikrais maisto produktais, gali būti pagrįstas riboto laiko bandymas pašalinti trigerį (-ius) iš vaiko dietos. Jei nustatoma, kad aštrus maistas, kofeinas, angliarūgštės papildyti gėrimai, laktozė, citrusiniai vaisiai, riebus maistas ar dujų kaupimąsi skatinantis maistas (pvz., pupelės, svogūnai, salierai, morkos, razinos, bananai, abrikosai, džiovintos slyvos, Briuselio kopūstai, kviečių gemalai) yra provokuojantys veiksniai, reikėtų pabandyti šių produktų mažiau vartoti ar nebevartoti visai.

Atliktoje sisteminėje apžvalgoje (2017 m.) padaryta išvada, kad nėra tikslių, kokybiškų įrodymų, kad dietos pokyčiai (pvz., tam tikrų cukrų ar fermentuojamų oligosacharidų, disacharidų, monosacharidų ir poliolių (FODMAP) ribojimas arba pašalinimas) yra veiksmingos, gydant vaikų funkcinis pilvo skausmus.

- *Laktozė.* Dietos be laktozės išbandymas gali būti pagrįstas, jei simptomai atitinka laktozės netoleravimą (pvz., pilvo skausmas, pilvo pūtimas ar dujų susidarymas, susijęs su laktozės suvartojimu). Dietą be laktozės galima pasiekti pašalinus pieną ir pieno produktus arba naudojant laktazės fermentų pakaitalus. Pacientai, kurie iš savo dietos pašalina pieną ir pieno produktus, turėtų būti mokomi apie pakankamą kalcio ir vitamino D suvartojimą. Laktozė reikia vėl įtraukti į dietą, jei simptomai nepalengvėja, tačiau laktozės vengimas gali būti tęsiamas vaikams, kurių simptomai pagerėja dietos be laktozės metu. Tiems pacientams, kuriems laktozės vengimo nauda neaiški, gali būti naudinga atlikti laktozės vandenilio kvėpavimo testą. Įrodymai, kad dieta be laktozės sumažina skausmo priepuolių dažnį vaikams ir paaugliams, kuriems pasireiškia pasikartojantys pilvo skausmai, nėra įtikinami. 2015 m. atlikta sisteminė apžvalga nerado jokių įrodymų, kad dieta be laktozės buvo veiksminga gydant funkciniais pilvo skausmais sergančius vaikus.

- *Glitimas/kviečiai.* Funkciniais pilvo skausmais sergantys pacientai savo simptomų priežastimi gali laikyti ne tik laktozę, bet ir kitus angliavandenius ar baltymus. Dietos be glitimo tapo populiareesnės padidėjus susirūpinimui dėl jautrumo glitimui ar celiakijos vaidmens lėtiniam pilvo skausmui. Tačiau celiakija yra reta vaikų lėtinio pilvo skausmo priežastis. Neceliakinis jautrumas glitimui (taip pat vadinamas kviečių netoleravimu

sindromu) gali būti susijęs su virškinimo trakto simptomais nedideliam vaikų pogrupiui. Tačiau, kad vaikams ir paaugliams, sergantiems funkciniais pilvo skausmais, būtų galima rekomenduoti vengti glitimo, reikia daugiau tyrimų.

• **FODMAP** yra kita angliavandenių grupė, kuri buvo įvertinta kaip galima funkcinį virškinimo trakto ligų priežastis. FODMAP (angl. *fermentable oligo-, di-, mono-saccharides and polyols*) – tai virškinimui atsparūs angliavandeniai arba fermentaciją sukeliantys monosacharidai, disacharidai, oligosacharidai ir polioliai. FODMAP tai:

- *Fruktanai* – angliavandeniai, randami įvairiose grūdinėse kultūrose, pavyzdžiui, kviečiuose, miežiuose, rugiuose ir kt. Jų taip pat yra česnakuose, smidruose, svogūnuose, artišokuose, poruose ir kt.
- *Laktozė* – tai pieno cukrus, kurio daugiausiai yra šviežiam piene ir šviežio pieno produktuose.
- *Fruktozė* – tai vadinamasis augalinis cukrus, kurio daugiausiai yra saldžiuose vaisiuose ir uogose bei įvairiose daržovėse. Taip pat sąlyginai daug fruktozės yra meduje, kukurūzų sirupe.
- *Galaktanai* – tai ankštinėse daržovėse, pavyzdžiui, pupelėse, lęšiuose, sojų pupelėse ir žirniuose randami angliavandeniai.
- *Polioliai* – tai cukraus alkoholiai, pavyzdžiui, manitolis, ksilitolis, sorbitolis ir kt. Tai labai populiarūs saldikliai. Šios grupės angliavandenių randama ir kaulavaisiuose, pavyzdžiui, abrikosuose, nektarinuose, slyvose, persikuose.

Tai trumpos grandinės angliavandeniai, kurie prastai įsisavinami virškinimo trakte ir gali sukelti dujų susidarymą, storosios žarnos išsiplėtimą, pilvo pūtimą ir pilvo skausmą. Yra tam tikrų įrodymų, kad dieta, kurioje mažai FODMAP, gali būti naudinga suaugusiems, sergantiems dirglios žarnos sindromu. Tačiau informacija apie FODMAP vaidmenį vaikų funkciniam pilvo skausmam yra ribota. Keletas tyrimų, kuriuose pagrindinis dėmesys buvo skiriamas vaikų, sergančių funkciniais pilvo skausmais, netoleravimui fruktozei, teigė apie skausmo pagerėjimą dėl fruktozės apribojimo, tačiau į šiuos tyrimus nebuvo įtraukta kontrolinė grupė. Nors FODMAP apribojimas atrodo perspektyvus suaugusiems pacientams, sergantiems dirglios žarnos sindromu, reikia atlikti papildomus pediatriškus tyrimus, kad vaikams būtų galima rekomenduoti mažą FODMAP dietą. FODMAP yra visur maisto produktuose, kurie yra būtini gerai subalansuotai mitybai (pvz., kviečiai, pienas, ankštiniai augalai, įvairūs vaisiai ir daržovės). Be to, be dietologo pagalbos sunku laikytis mažos FODMAP dietos.

Esant funkciniai dispepsijai ir simptomų po valgio, rekomenduojama valgyti dažniau ir negausiai, o maistas turėtų būti neriebus. Daugiau skaidulų maiste gali padėti, sergant dirglios žarnos sindromui arba funkciniais pilvo skausmais, viduriuojant ir viduriams užkietėjus. Rekomenduojamas kasdienis skaidulų kiekis (gramais) apskaičiuojamas, prie vaiko amžiaus pridėjus 5. Pilvo pūtimas gali sumažėti, mažiau kramtant kramtomosios gumos su sorbitoliu, mažiau vartojant karbonizuotų gėrimų, ankštinių ir kopūstinių daržovių. Staigiai pradėjus vartoti daugiau skaidulų, gali sustiprėti dujų gamyba storojoje žarnoje, labiau pūsti pilvą ir sustiprėti pilvo skausmas.

• **Farmakoterapija.** Publikuotų kontroliuojamų tyrimų, kuriuose būtų tiriamas farmakologinių priemonių veiksmingumas gydant funkcinę gastrointestinalinę ligą, nedaug. Veiksmingesni už placebo buvo famotidinas, gydant funkcinę dispepsiją, pizotifenas, gydant pilvo migreną, ir pipirmėtės, gydant dirglios žarnos sindromą. Raminamieji ir nerimą slopinantys vaistai paprastai neveiksmingi, kelia sedacijos ir priklausomybės riziką, o tiriant kontrolinius asmenis nenustatyta, kad jie kaip nors veiktų žarnyno ar jutimo simptomus. Sergant funkcinę dispepsiją, dažnai siūlomi tokie sekretiją mažinantys vaistai kaip H₂ blokatoriai ar protonų siurblio inhibitoriai bei prokinetiniai vaistai (metoklopramidas, eritromicinas, domperidonas). Jei būklė nepagerėja, šių vaistų nereikėtų vartoti ilgai.

• Tokie *antidepresantai* kaip tricikliniai antidepresantai (pvz., *desipraminas*, *nortriptilinas*, *amitriptilinas*) ir serotonino ir noradrenalino reabsorbcijos inhibitoriai (pvz., *duloksetinas* ar *venlafaksinas*) veikia ir centrinę, ir periferinę nervų sistemą, šie vaistai padeda gydyti lėtinio skausmo sindromus dėl kombinuoto noradrenerginio ir serotoninerginio poveikio. Klinikinė nauda galima ir dėl anticholinerginio poveikio, nes lėtėja žarnyno turinio slinkis,

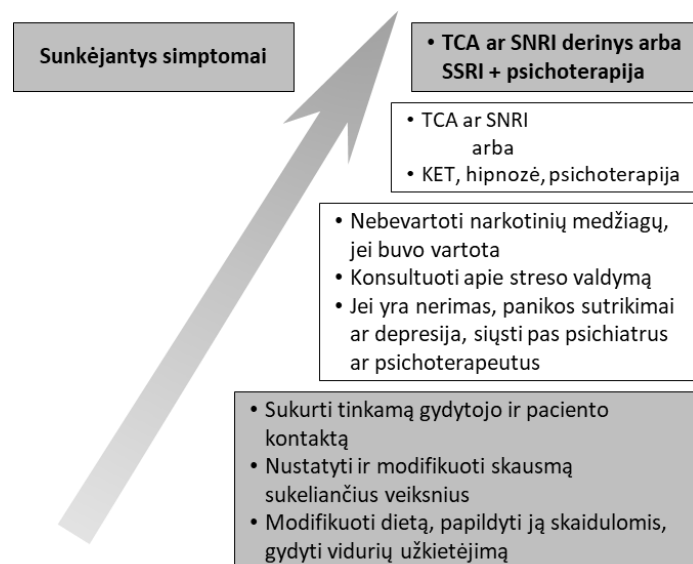
atpalaiduojamas skrandžio dugnas, gerėja miego kokybė, gydoma kartu pasitaikanti depresija ir malšinamas skausmas visoje skausmo perdavimo sistemoje. Šie „centriniai analgetikai“ turi nepriklausomą poveikį skausmui ir gali būti skiriami mažesnėmis dozėmis, nei gydant depresiją. Jie nesukelia priklausomybės, kad juos bet kada galima nustoti vartoti ir nebus juntama jokių stipresnių nutraukimo sukeltų simptomų.

- *Pipirmėčių aliejus* – tai vaistas nuo spazmų, atpalaiduojantis žarnyno lygiuosius raumenis, sumažindamas kalcio įtekėjimą į lygiųjų raumenų ląsteles. Nėra jokių įrodymais pagrįstų duomenų apie tokių vaistų nuo viduriavimo kaip *loperamidas*, taip pat ir tulžies rūgštis sujungiančio *cholestiramino* veiksmingumą gydant dirglios žarnos sindromą, kai vyrauja viduriavimas.

- *Polietilenglikolis* naudingas gydant vidurių užkietėjimą, esant dirglios žarnos sindromui, kai vyrauja vidurių užkietėjimas. Tokie skaidulų papildai kaip *psyllium*, metilceliuliozė, kviečių dekstrinas ir inulinas veiksmingai gydo ir viduriavimą, ir vidurių užkietėjimą. Profilaktiškai nuo pilvo migrenos skiriami vaistai yra *pizotifenas*, *propranololis*, *ciproheptadinas* ir *sumatriptanas*.

- *Psichologinis gydymas*. Nustatyta, kad tokie psichologiniai gydymo metodai kaip *hipnozė* ar *kognityvinė elgesio terapija* veiksmingai gydo somatinius suaugusiųjų funkcinės gastrointestinalinės ligos simptomus. Taip pat vis daugėja duomenų apie šių gydymo metodų veiksmingumą vaikams ir paaugliams, sergantiems funkcinio pilvo skausmu ar dirglios žarnos sindromu. Šie metodai sustiprina paciento gebėjimus pačiam valdyti savo simptomus. Taip pat turi reikšmės ir atsipalaidavimo metodai, kurių tikslas - padėti vaikui ar paaugliui atsipalaiduoti, kai skauda. Vyresni vaikai ir paaugliai gali būti mokomi trumpų raumenų atpalaidavimo technikų, pvz., gilaus kvėpavimo pratimų, atliekamų bent du kartus per dieną. Šeimos narys, jei reikia, gali būti „treneris“. Stebėjimo tyrimai ir metaanalizės tyrimai įrodo, kad atsipalaidavimo terapija padeda sumažinti skausmą ir pagerinti funkciniais pilvo skausmais besiskundžiančių vaikų funkciją.

Daugiakomponentis funkcinio pilvo skausmo gydymas apibendrintas 6 paveiksle. Esant sunkių simptomų reikės ir farmakologinio gydymo (12 lentelė), ir elgesio terapijos.

6 pav. Funkcinio pilvo skausmo sindromo (FPSS) gydymo algoritmas

Daugiakomponentinis funkcinio pilvo skausmo gydymas prasideda nuo tinkamo gydytojo ir paciento kontakto sukūrimo. Elgsenos terapijos ir farmakologiniai gydymo metodai taikomi, atsižvelgiant į simptomų sunkumą ir kasdienės veiklos sutrikimo laipsnį. KET – kognityvinė elgsenos terapija, SNRI – serotonino ir noradrenalino reabsorbcijos inhibitoriai, SSRI – selektyvūs serotonino reabsorbcijos inhibitoriai, TCA – tricikliniai antidepresantai

12 lentelė. Ligos ir dažniausiai skiriami medikamentai

Liga	Vaistai	Receptorių blokada	Komentaras
Ciklinio vėmimo sindromas	<p>Profilaktika (jaunesniems kaip 5 metų vaikams)</p> <ul style="list-style-type: none"> Ciproheptadinas 0,25-0,5 mg/kg/p, dozė dalijama į 3 dalis Propranololis 0,25-1 mg/kg/p, dozė dalijama į 2 ar 3 dalis <p>Profilaktika (vyresniems kaip 5 metų vaikams)</p> <ul style="list-style-type: none"> Amitriptilinas pradinė dozė 0,2-0,3 mg/kg vakare, ↑ kas savaitę 5-10 mg iki 1-1,5 mg/kg Propranololis 0,25-1 mg/kg/p, dozė dalijama į 2 ar 3 dalis <p>Priepuoliui išvengti (vyresniems kaip 12 metų vaikams)</p> <ul style="list-style-type: none"> Sumatriptanas 0,4 mg/kg iki max vienkartinės 20 mg dozės Fenobarbitalis 2–3 mg/kg/p prieš miegą <p>Vėmimo epizodo pradžioje vartojami vaistai</p> <ul style="list-style-type: none"> Ondansetronas 0,3-0,4 mg/kg vienkartinė dozė kas 4-6 val. Lorazepamas 0,05-0,1 mg/kg vienkartinė dozė kas 6 val. Diazepamas (i/v, rektaliai) 0,1-0,4 mg/kg/dozė Difenhidraminas 1-1,25 mg/kg vienkartinė dozė kas 6 val. 	<p>H₁; 5HT₂</p> <p>β₁, β₂</p> <p>5HT₂</p> <p>β₁, β₂</p> <p>5HT_{1B1D}</p> <p>GABA_A</p> <p>5HT₃</p> <p>GABA_E</p> <p>H₁</p>	<p>Svorio priaugimas, sedacija</p> <p>Hipotencija, stebėti pulsą</p> <p>QTc pailgėjimas, vidurių užkietėjimas</p> <p>Hipotencija, bradikardija</p> <p>Laikinas deginimo pojūtis krūtinėje ir kakle</p> <p>Sedacija, kognityvinės funkcijos sutrikimai</p> <p>Galvos skausmas</p> <p>Kvėpavimo slopinimas, sedacija</p>
Gastroparezė	<p>Metoklopramidą iki 1-2 mg/kg/dozė 4 kartus per parą</p> <p>Trimetobenzamidą</p> <p>Domperidoną (geriamas) 0,2-0,4 mg/kg/dozė 3-6 kartus per parą</p> <p>Cisapridą (geriamas) 0,1-0,3 mg/kg/dozė 3-4 kartus per parą</p> <p>Eritromiciną 20 mg/kg/p</p>	<p>D₂; 5HT₄</p> <p>D₂</p> <p>D₂</p> <p>5HT₄</p> <p>Prokinetika</p>	<p>Dirglumas, ekstrapiramidinės reakcijos</p> <p>Galvos skausmas</p> <p>Viduriavimas, pilvo skausmas, galvos skausmas, QT prailgėjimas</p>
Pilvo migrena	<p>Ciproheptadinas 0,25-0,5 mg/kg/p, dozė dalijama į 3 dalis</p> <p>Propranololis 0,25-1 mg/kg/p, dozė dalijama į 2 ar 3 dalis</p> <p>Amitriptilinas pradinė dozė 0,2-0,3 mg/kg vakare, ↑ kas savaitę 5-10 mg</p>	<p>H₁; 5HT₂</p> <p>β₁, β₂</p> <p>5HT₂</p>	<p>Svorio priaugimas, sedacija</p> <p>Hipotencija, stebėti pulsą</p> <p>QT pailgėjimas, vidurių</p>

	iki 1-1,5 mg/kg Sumatriptanas 0,4 mg/kg iki max vienkartinės 20 mg dozės	5HT _{1B/D}	užkietėjimas, sedacija Laikinas deginimo pojūtis krūtinėje ir kakle
--	--	---------------------	---

CB₁R - kanabinoidų receptorių 1; *D* – dopaminas; *H* – histaminas; *5-HT* - 5-hidroksitriptaminas (serotoninas); *GABA* - gama aminosviesto rūgštis; *NK*: neurokininas; *QT*- Q-T intervalas;

12.2.3. Atskirų virškinimo trakto simptomų valdymas.

12.2.3.1. Pilvo skausmas

Medicininės priemonės, kurios gali būti derinamos su bendromis elgesio valdymo strategijomis, skirtomis pilvo skausmui malšinti vaikams, turintiems funkcinį pilvo skausmo sutrikimą, apima probiotikus, papildymą vandenyje tirpiomis skaidulomis arba pipirmėčių aliejų. Šios priemonės gali būti išbandytos bet kokia tvarka ar deriniu. Paprastai pradedame nuo probiotikų pacientams, kurių tuštinimasis normalus, ir probiotikų bei skaidulų pacientams, sergantiems vidurių užkietėjimu.

- *Probiotikai* kartu su bendromis valdymo strategijomis gali būti naudingi pilvo skausmui malšinti, tačiau veikimo mechanizmas nėra aiškus. Komensaliųjų bakterijų populiacijų pokyčiai buvo susiję su judrumo sutrikimu, padidėjusiu vidaus organų jautrumu, nenormalia storosios žarnos fermentacija ir imunologiniu aktyvavimu. Probiotikai gali pagerinti virškinimo trakto simptomus, nes atstato žarnyno mikrobu pusiausvyrą dėl medžiagų apykaitos konkurencijos su patogenais, sustiprina žarnyno gleivinės barjerą arba pakeičia žarnyno uždegiminį atsaką. Veiksmingiausia probiotiko padermė, dozė ar gydymo trukmė iki šiol nežinoma. Atsižvelgiant į tai, kad probiotikai paprastai yra saugūs, sprendimas vartoti probiotiką paprastai grindžiamas galima nauda, išlaidomis ir paciento / šeimos pageidavimais. Priėmus sprendimą išbandyti probiotikus, siūloma komercinius preparatus iš padermių, kurios turi tam tikrų įrodymų apie naudą, sergant virškinimo trakto ligomis (pvz., *Lactobacillus rhamnosus*, *Lactobacillus reuteri*). Siūloma probiotiką išbandyti 4–6 savaites prieš iš naujo įvertinant pilvo skausmo ir (arba) nenormalaus tuštinimosi simptomus.

- *Skaidulos*. Vaikams, sergantiems funkcinio pilvo skausmu ir pakitusiais žarnyno judesiais, be bendrųjų valdymo strategijų gali būti reikalingas papildomas vandenyje tirpių skaidulų kiekis. Tikslūs mechanizmai, kuriais skaidulos gali sumažinti pilvo skausmą, nėra gerai suprantami, tačiau gali apimti žarnyno mikrobiotos pasikeitimą, pakitusią išmatų ir dujų sudėtį ir (arba) pagreitintą virškinimo trakto judėjimą. Skaidulų papildymo naudą reikėtų palyginti su maža, bet galima padidėjusio pilvo pūtimo ir skausmo rizika. Optimali dozė, skaidulų tipas ir gydymo trukmė vaikams, kenčiantiems nuo pilvo skausmo, nenustatyti. Paprastai rekomenduojama naudoti vandenyje tirpių skaidulų po 1,5–12,5 gramo per dieną, atsižvelgiant į paciento svorį ir pradinį skaidulų suvartojimą. Pagrįstas visų maistinių skaidulų suvartojimo tikslas yra vaiko amžius metais plus 5 gramai per dieną. Tęsiama skaidulų papildymą mažiausiai 4 savaites, kol nustatoma, ar pagerėjo pilvo skausmo dažnis ir sunkumas.

2017 m. sisteminėje apžvalgoje padaryta išvada, kad nėra įrodymų, patvirtinančių skaidulų papildų naudojimą pasikartojančiam vaikų pilvo skausmui / funkciniam virškinimo trakto sutrikimams gydyti.

- *Pipirmėčių aliejus / antispazminiai vaistai*. Pipirmėčių aliejus yra dar viena intervencija, kuri gali būti naudinga kartu su bendromis valdymo strategijomis, gydant vaikų funkcinį pilvo skausmą. Nors įrodymų yra nedaug, manoma, kad pipirmėčių aliejus mažina lygiųjų raumenų spazmus virškinimo trakte. 2011 m. atlikta atsitiktinių imčių tyrimų, kuriuose dalyvavo vyresni nei 12 metų amžiaus pacientai, metaanalizė padarė išvadą, kad pipirmėčių aliejus buvo veiksmingas gydant dirglios žarnos sindromą.

- Nors *antispazminiai vaistai* yra pranašesni už placebo gydant suaugusiuosius, sergančius dirglios žarnos sindromu, keliuose tyrimuose buvo įvertintas antispazminių vaistų veiksmingumas, gydant vaikų funkcinį pilvo skausmą. Tačiau, kad vaikams, sergantiems

funkciniu pilvo skausmu, būtų galima reguliariai rekomenduoti antispazminius vaistus, būtina atlikti papildomus saugumo ir veiksmingumo tyrimus.

• *Kitos intervencijos* – paprastai nesiūloma antidepresantų vaikams ir paaugliams, sergantiems funkciniu pilvo skausmu, nebent jie yra susiję su depresija. Manoma, kad didelis pilvo skausmas, esant funkciniam sutrikimams, yra susijęs su nenormaliu visceralinių pojūčių suvokimu. *Ciproheptadinas* yra vaistas, turintis daugybę mechanizmų, įskaitant antihistaminines, anticholinergines ir antiserotonergines savybes, taip pat galimą kalcio kanalų blokados poveikį. Jis buvo naudojamas apetitui skatinti ir skausmo bei vėmimo prevencijai, sergant pilvo migrena ir ciklinio vėmimo sindromu. Retrospektyviais tyrimais nustatyta, kad *ciproheptadinas* yra saugus ir veiksmingas gydant vaikų funkcinį pilvo skausmą ir dispepsijos simptomus. Tačiau reikia atlikti išsamesnius papildomus tyrimus, kad *ciproheptadinas* būtų įprastai rekomenduojamas funkcinio pilvo skausmų gydymui.

12.2.3.2. Dispepsija

Dispepsija yra skausmas ar diskomfortas, kuris yra epigastrio srityje arba viršutinėje pilvo dalyje. Diskomfortas gali pasireikšti pilnumu, ankstyvu sotumu, pilvo pūtimu, pykinimu, riaugėjimu ar vėmimu. Skausmas ar diskomfortas gali sustiprėti valgant. Dispepsija yra vyraujantis simptomas vaikams, sergantiems funkcinėmis dispepsija (4 lentelė).

Siūlomos šios intervencijos simptominiams funkcinės dispepsijos gydymui:

- Nedideli dažni valgymai.
- Maisto produktų, gėrimų ir vaistų, kurie apsunkina simptomus (pvz., riebaus maisto, gėrimų su kofeinu, nesteroidinių vaistų nuo uždegimo) vengimas.

Vaikams ir paaugliams, sergantiems funkcinėmis dispepsija, įprastai nesiūloma farmakologinio gydymo. Tačiau vaikams ir paaugliams, kuriems pasireiškia sunkūs simptomai, nereaguojantys į nefarmakologinį gydymą, protonų siurblio inhibitoriaus (pvz., *lansoprazolis*, *esomeprazolis*) vartojimas 4 ar 6 savaites gali būti pagrįstas. Jei nėra pagerėjimo, vaisto vartojimą reikia nutraukti.

Nerekomenduojama reguliariai vartoti prokinetinių vaistų (pvz., metoklopramido, domperidono, eritromicino), gydant vaikus ir paauglius, sergančius funkciniais pilvo skausmais.

12.2.4. Rekomendacijos:

- Siūlomos psichologinės intervencijos (pvz., atsipalaidavimas, išsiblaškymas, kognityvinė elgesio terapija), kad pagerintume įveikimą ir sumažintume stresą / nerimą vaikams ir paaugliams, sergantiems funkciniu pilvo skausmu (2B laipsnis).
- Nesiūloma riboti dietos vaikams ir paaugliams, sergantiems funkciniu pilvo skausmu (2C laipsnis). Tačiau kiekvienu konkrečiu atveju gali būti pateisinamas tam tikrų dietinių veiksmų (pvz., laktozės, sorbitolio) vengimo riboto laiko bandymas.
- Pradiniam funkcinės dispepsijos (2C laipsnio) gydymui rekomenduojama valgyti nedažniau ir po nedaug bei vengti maisto produktų, gėrimų, kurie sustiprina simptomus, o ne farmakologinį gydymą.
- Vaikams ar paaugliams, sergantiems funkciniu pilvo skausmu ir viduriuojantiems (2C laipsnis), nesiūloma žarnyno motoriką slopinančių vaistų.

12.2.5. Prognozė

Funkciniai pilvo skausmai išnyksta daugumai vaikų. 2008 m. sisteminėje 18 perspektyvių tyrimų, įskaitant 1331 lėtinį pilvo skausmą kenčiantį vaiką, apžvalgoje, pilvo skausmas išliko 29,1 proc. (95 % PI 28,1–30,2) vidutiniškai penkerius metus. Tyrime, iš 132 dalyvavusių vaikų su funkciniu pilvo skausmu, maždaug 85 proc. pacientų per du mėnesius simptomai pagerėjo, o pagerėjimas išliko po 1 ir 5 metų.

Kai kurie tyrimai rodo, kad vaikai, kurie skundėsi funkciniais pilvo skausmais, suaugę serga dirgliosios žarnos sindromu, jiems gresia nerimas ar depresija paauglystėje ir suaugus.

12.3. Vaikų su pilvo skausmais indikacijos siuntimui pas specialistus.

- 12.3.1. *Siuntimas pas gydytoją vaikų gastroenterologą* gali būti pagrįstas vaikams ir paaugliams, kuriems yra lėtinis pilvo skausmas, nerimą keliantys radiniai (8 lentelė) ir bet kuri iš šių būklių:
 - 12.3.2. Įtarimas dėl rimtos organinės būklės, pvz., UŽL (pvz., nevalingas svorio kritimas, augimo sulėtėjimas, uždelstas brendimas, burnos opos, perianalinės įplėšos, fistulės, anemija, padidėjęs ENG arba CRB) arba celiakija (teigiami IgA audinių transglutaminazės antikūnai).
 - 12.3.3. Nuolatiniai „pavojaus simptomai“ be aiškios diagnozės.
 - 12.3.4. Įtarimas dėl rūgštinės pepsinės ligos su nuolatiniu skausmu, nepaisant bandyto (mažiausiai 4 savaitių) gydymo H₂ blokatoriais arba protonų siurblio inhibitoriais.
 - 12.3.5. Noras patvirtinti laktozės netoleravimą (pvz., prieš ilgalaikį dietos be laktozės tęsimą).
 - 12.3.6. Viršutinės arba apatinės endoskopijos poreikis (pvz., nuolatinis vėmimas, kraujavimas iš virškinimo trakto, lėtinis viduriavimas).
 - 12.3.7. Vidurių užkietėjimas, kuris nereagavo į pirminės sveikatos priežiūros gydytojo paskirtą gydymą.
 - 12.3.8. *Siuntimas pas gydytoją vaikų chirurgą* gali būti pagrįstas vaikams, kurių būklė reikalauja operacijos (pvz., tulžies pūslės akmenligė) arba diagnostinės laparoskopijos (pvz., nuolatinis dešiniojo apatinio kvadranto skausmas ir neaiškios etiologijos jautrumas, turintis įtakos gyvenimo kokybei).
 - 12.3.9. Gali būti reikalingas *siuntimas pas gydytoją vaikų psichiatrą*, kad būtų atliktas išsamus biopsichosocialinis įvertinimas dėl galimų nerimo ar depresijos priežasčių arba simptomų bei būtų įvertintas įtariamas valgymo sutrikimas.
 - 12.3.10. Paauglėms mergaitėms, turinčioms ginekologinių lėtinių pilvo skausmų (pvz., endometriozės, dismenorėjos) priežasčių, gali būti reikalingas *siuntimas pas gydytoją ginekologą*.

13. PACIENTO KELIO ORGANIZAVIMO APRAŠYMAS . Algoritmas 1 priedas

13.1. Sveikatos priežiūros paslaugų organizavimo tvarkos tikslas ir uždaviniai:

- 13.1.1. Tikslas – užtikrinti kiekvienam virškinimo sistemos sutrikimų, pasireiškiančiam pilvo skausmais, turinčiam vaikui kokybiškų ambulatorinių bei stacionarių diagnostikos, gydymo, slaugos paslaugų prieinamumą.
- 13.1.2. Uždaviniai:
 - 13.1.2.1. įdiegti vaikų su pilvo skausmais diagnostikos ir gydymo algoritmą visose sveikatos priežiūros paslaugas vaikams teikiančiose ASPĮ, kad būtų teikiamos vienodai kokybiškos, individualizuotos, šiuolaikinės diagnostikos ir gydymo, slaugos paslaugos, kontroliuojami kokybės rodikliai;
 - 13.1.2.2. kuo anksčiau diagnozuoti susirgimus, reikalaujančius specializuoto ištyrimo ir stacionarinio gydymo;
 - 13.1.2.3. anksti išaiškinti pacientus, sergančius lėtinėmis virškinimo sistemos ligomis ir pagerinti jų gydymo rezultatus.

13.2. Vaikams dėl ūminio ir lėtinio pilvo skausmo teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų lygiai. teikiamos pirminiame ambulatoriniame lygyje, specializuotame ambulatoriniame lygyje vaikų ligų gydytojo ar vaikų specialisto (vaikų gastroenterologo, vaikų chirurgo, vaikų akušerio ginekologo, kt.), kitų specialitų (pvz. LOR) ir specializuotame stacionariniame II ir III lygyje bei, esant indikacijoms, universiteto ligoninių centruose.

- 13.2.1. Vaikui su pilvo skausmais gali būti teikiamos skubios medicinos pagalbos paslaugos bei gydymas dienos stacionare. Šios paslaugos neskirstomos į lygius.
- 13.2.2. **Vaikų pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos** pirminės sveikatos centruose, turinčiuose įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją, suteikiančią teisę teikti pirmines ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas. Pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikia šeimos gydytojas pagal Lietuvos medicinos normoje MN 14:2005 „Šeimos gydytojas. Teisės, pareigos, kompetencija

ir atsakomybė“ apibrėžtą kompetenciją arba vaikų ligų gydytojas pagal Lietuvos medicinos normoje MN 66:2018 „Vaikų ligų gydytojas“ apibrėžtą kompetenciją.

13.2.2.1. Jei PSPC ar rajone yra ≥ 1500 vaikų, jų sveikatos priežiūrai privalomas vaikų ligų gydytojas.

13.2.2.2. Vaikų ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos ASPĮ, turinčiose įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją, suteikiančią teisę teikti ambulatorines vaikų ligų paslaugas.

13.2.2.3. Teikiant pirminio lygio paslaugas vaikui iki 7 m. amžiaus, nustačius rizikos veiksnių ar nustačius ar įtarus diagnozę, kurios gydymas viršija šeimos gydytojo normą, pacientas ambulatoriškai pirmiausiai siunčiamas vaikų ligų gydytojo konsultacijai. Išskyrus atvejus kai reikia šių specialistų konsultacijos: oftalmologo, ortopedo - traumatologo, vaikų chirurgo, arba yra skubus vaikų onko-hematologo konsultacijos poreikis.

Jei šeimos medicinos paslaugas teikia vaikų ligų gydytojas, vaikai siunčiami atitinkamos srities profesinės kvalifikacijos gydytojo specialisto ambulatorinei konsultacijai.

13.2.3. Specializuotos antrinio lygio ambulatorinės ir stacionarinės paslaugos vaikams su pilvo skausmais teikiamos gydymo įstaigose, turinčiose licenciją šių paslaugų teikimui.

13.2.3.1. Įstaigų skirstymas atsižvelgiant į paslaugų teikimo lygius

13.2.3.1.1. Antrinio A (Rajono) lygio paslaugas teikiančios įstaigos yra stacionarines nespecializuotas vaikų ligų paslaugas, ambulatorines konsultacijas, dienos stacionaro bei skubiosios pagalbos paslaugas vaikams teikiančios įstaigos, nenurodytos Aprašo 13.5.1.2 – 13.5.1.3 punktuose.

13.2.3.1.2. Antrinio B (Regiono) lygio paslaugas teikiančios įstaigos yra stacionarinės kelių profilių, dienos stacionaro bei ambulatorines vaikų gydytojų specialistų paslaugas vaikams teikiančios įstaigos:

- VšĮ Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninė
- LSMU Kauno ligoninė*
- VšĮ Marijampolės ligoninė
- VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė*¹
- VšĮ Tauragės ligoninė
- VšĮ Utenos ligoninė
- VšĮ Regioninė Telšių ligoninė

Šiose ASPĮ užtikrinamas vaikams su pilvo skausmais vaikų ligų gydytojo darbas visą parą, teikiama skubi pediatrinė pagalba. Įstaigos teikia vaikų ligų gydytojo, vaikų gastroenterologo, vaikų chirurgo, vaikų neurologo ir kt.

13.2.3.1.3. Antrinio C (Respublikos) lygio paslaugas teikiančios įstaigos, teikiančios stacionarines kelių profilių paslaugas vaikams, tarp jų vaikų chirurgijos ir vaikų intensyviosios terapijos, bei ambulatorines vaikų gydytojų ir kitų gydytojų specialistų, turinčių vaikų gydymo kompetencijas konsultacijas, atliekančios regiono pediatriinių paslaugų koordinatoriaus funkcijas:

- VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė;
- VšĮ Respublikinė Panevėžio ligoninė;
- VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė;

Šiose ASPĮ užtikrinamas vaikų ligų gydytojo, neonatologo, vaikų chirurgo, vaikų intensyviosios terapijos gydytojo darbas visą parą, teikiama skubi pediatrinė pagalba. Paslaugas vaikams su pilvo skausmais teikia vaikų ligų gydytojas, vaikų gastroenterologas, vaikų chirurgas, vaikų neurologas, ir kt..

1* teikiamos vaikų gastroenterologijos paslaugos, vaikams su pilvo skausmais

* teikiamos vaikų gastroenterologijos ir tam tikrų kitų profilių paslaugos vaikams sewerantiems infekciniais žarnyno susirgimais

- 13.2.3.2. Visose šiose įstaigose teikiamos specializuotos vaikų ligų gydytojo paslaugos ir ambulatorinės specializuotos vaikų gastroenterologo paslaugos. Vaikai su lėtinėmis virškinimo sistemos ligomis turi būti nuolat prižiūrimi vaikų ligų gydytojo savo rajone bei vaikų gastroenterologo artimiausiame regione.
- 13.2.3.3. Vaiką prižiūrintis vaikų ligų gydytojas ar vaikų gastroenterologas pagal poreikį pacientą gali siųsti kitų specialistų konsultacijoms.
- 13.2.3.4. Stacionarinės II lygio vaikų ligų paslaugos teikiamos kuo arčiau namų esančioje gydymo įstaigoje.
- 13.2.3.5. Antrinio ir tretinio lygio stacionariųjų paslaugų teikimas organizuojamas atsižvelgiant į rizikos veiksnius bei pediatriškos pagalbos poreikį:
- 13.2.3.6. jeigu vaikui reikalingos aukštesnio lygio stacionarinės paslaugos, žemesnio lygio įstaiga apie tai turi informuoti pacientą (jo atstovą) ir užtikrinti, kad jie būtų pervežti į aukštesnio lygio paslaugas teikiančią įstaigą;
- 13.2.3.7. kai nesaugu vaiką pervežti į aukštesnio lygio paslaugas teikiančią įstaigą, paslaugos teikiamos įstaigoje, į kurią pacientas atvyko. Esant indikacijoms, kviečiamas konsultantas iš aukštesnio lygio paslaugas teikiančios įstaigos. Kritinės būklės vaikų konsultavimui ir /ar pervežimui kviečiama vaikų intensyviosios pagalbos skubios konsultacinės pagalbos komanda.

13.2.4. Tretinio lygio specializuotos ambulatorinės ir stacionarinės paslaugos vaikams teikiamos universitetų ligoninėse ir kitose gydymo įstaigose, turinčiose licenciją teikti III lygio paslaugas.

- 13.2.4.1. Tretinio lygio paslaugas teikiančios įstaigos (Universitetų ligoninės), kurios teikia stacionarines antrinio ir tretinio lygio visų profilių paslaugas vaikams, atlieka regiono pediatrijų paslaugų koordinatoriaus bei kompetencijos centro funkcijas:
 - VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos;
 - VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos.
- 13.2.4.2. Esant rizikos veiksnių ir mažam vaiko amžiui (iki 1m.), įtarus sudėtingą ar lėtinę virškinimo organų ligą arba retą patologiją, pacientas turi būti siunčiamas ambulatorinei III lygio vaikų gastroenterologo konsultacijai. Reta lėtine virškinimo trakto patologija sergantys vaikai specializuotas ambulatorines paslaugas nuolat gauna universitetų ligoninėse.
- 13.2.4.3. LSMU ligoninės Kauno klinikų Vaikų ligų klinika, Vaikų gastroenterologijos sektorius, Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Pediatrijos centras.
- 13.2.4.4. Specializuotas ambulatorines III lygio paslaugas sudėtinga patologija sergantiems pacientams teikia specialistų komanda, kurią sudaro gydytojas vaikų gastroenterologas ir pagal poreikį kiti specvcislistai (vaikų chirurgas, gydytojas vaikų neurologas, vaikų intensyviosios terapijos gydytojas, LOR gydytojas kt). Į specialistų komandą gali būti įtraukiami ir socialinis darbuotojas, psichologas.
- 13.2.4.5. Vaikų gastroenterologijos ar pagal poreikį kitos specializuotas stacionarinės paslaugos teikiamos ASPĮ, turinčiose įstaigos sveikatos priežiūros licenciją, suteikiančią teisę teikti atitinkamos specializacijos vaikų stacionarines paslaugas. Stacionarines vaikų gastroenterologijos paslaugas retomis lėtinėmis virškinimo organų ligomis sergantiems pacientams teikia specialistų komanda: vaikų gastroenterologas, pagal

poreikį – vaikų chirurgas, vaikų neurologas, vaikų intensyviosios terapijos gydytojas, LOR gydytojas bei kt. specialistai, taip pat bendrosios praktikos slaugytoja, pagal poreikį – kineziterapeutas, psichologas, socialinis darbuotojas.

- 13.3.** Lėtiniu pilvo skausmu besiskundžiančiam vaikui teikiamų asmens sveikatos priežiūros diagnostikos, gydymo ir ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimo organizavimo etapai.
- 13.3.1.** Vaikas, kuriam pilvo skausmas tęsiasi mažiausiai du mėnesius su tėvais/globėjais turėtų kreiptis į jiems pirmines ambulatorines sveikatos priežiūros paslaugas teikiančiose ASPĮ (PSC arba PSPC) dirbančius gydytojus – šeimos gydytoją arba vaikų ligų gydytoją. ŠG, įvertinęs vaiko sveikatos būklę ir pastebėjęs rizikos veiksnių ar „pavojaus“ simptomų, kurių įvertinimas ir gydymas viršija jo kompetenciją arba įtaręs lėtinę ligą, siunčia pacientą savo rajono vaikų ligų gydytojui ar II lygio paslaugas teikiančiam vaikų gastroenterologui. Jei ŠG paslaugas teikia vaikų ligų gydytojas, jis, esant poreikiui, vaiką siunčia vaikų gastroenterologui ar kitiems specialistams į specializuotas ambulatorines vaikų asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančią ASPĮ.
- 13.3.2.** Specializuotai ambulatorinei vaikų gastroenterologo paslaugai gauti pilvo skausmais besiskundžiantys pacientai siunčiami:
- 13.3.2.1. diagnozei nustatyti ir gydymui skirti ir (ar) keisti,
 - 13.3.2.2. diagnozei patikslinti, kai PSC neturi reikiamų diagnostikos priemonių arba taikomas ambulatorinis gydymas yra neefektyvus;
 - 13.3.2.3. Įtariant lėtinę ar retą virškinimo sistemos organų patologiją.
- 13.3.3.** II lygio paslaugas teikiantis vaikų gastroenterologas organizuoja paciento ištyrimą pagal poreikį ambulatoriškai ar stacionare. Arba siunčia pacientą III lygio vaikų gastroenterologo ar kito vaikų specialisto konsultacijai.
- 13.3.4.** Esant poreikiui, pacientas konsultuojamas III lygio specialistų komandos, kurios sudėtis priklauso nuo paciento būklės ir įtariamos patologijos. Ištyrimas ir gydymas gali būti vykdomas ambulatoriškai, dienos stacionare ar stacionare.
- 13.3.5.** III lygio specialistai, įtarę ar diagnozavę retą ligą, sudaro gydymo ir ilgalaikės priežiūros planą ir teikia informaciją apie pacientą ŠG ir rajono vaikų ligų gydytojui, kurie teiks nuolatinę ilgalaikę priežiūrą. Papildomą ištyrimą ir gydymo korekcijas planuoja, o taip pat dienos stacionaro paslaugas ir paūmėjimų gydymą skiria III lygio specialistai, pvz. vaikų gastroenterologas.
- 13.3.6.** Gydymo vieta nustatoma gydytojo vaikų gastroenterologo, atsižvelgiant į diagnozę, paciento būklę, taikomo gydymo efektyvumą, specifinių diagnostikos ar gydymo procedūrų poreikį. Gydytojas vaikų gastroenterologo, konsultacijos metu įvertinęs paciento būklę, gali:
- 13.3.6.1. teikti išvadą ir rekomendacijas siuntusiam gydytojui;
 - 13.3.6.2. Nustačius lėtinės ligos diagnozę ir paskyrus gydymą, pacientas tolimesnei priežiūrai ir gydymui turėtų būti perduodamas arti jo namų esančiam vaikų ligų gydytojui.
 - 13.3.6.3. siųsti pacientą konsultuoti pas kitą gydytoją specialistą.
 - 13.3.6.4. siųsti pacientą į specializuotą vaikų dienos stacionarą arba stacionarą;
- 13.3.7.** Į specializuotą II ar III lygio stacionarinę pagalbą teikiančias ASPĮ pacientai siunčiami vaikų gastroenterologo ar kito vaikų gydytojo specialisto:
- 13.3.7.1. Esant sunkiai ar blogėjančiai paciento būklei
 - 13.3.7.2. Esant specializuoto ištyrimo poreikiui
 - 13.3.7.3. Esant neefektyviam ambulatoriniam gydymui
 - 13.3.7.4. Įtariant komplikacijas
 - 13.3.7.5. Įtariant sudėtingą lėtinę virškinimo sistemos ir kitos sistemos patologiją, ištyrimui ir gydymui.
 - 13.3.7.6. Įtarus retą virškinimo sistemos ligą.

13.3.8. Vaikų ligų gydytojas arba vaikų ligų gydytojas specialistas, siųsdamas pacientą į vaikų dienos stacionarą ar stacionarą, formoje Nr. 027/a „Medicinos dokumentų išrašas/siuntimas“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. V-120 „Dėl Privalomų sveikatos statistikos apskaitos ir kitų tipinių formų bei Privalomų sveikatos statistikos ataskaitų formų patvirtinimo“ (toliau – forma 027/a):

13.3.8.1. nurodo siuntimo priežastį, ligos anamnezę, aprašo paciento ir tėvų/gobėjų nusiskundimus, sutrikimo eigą, paciento būklę;

13.3.8.2. aprašo pacientui suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas, nurodo ambulatorinio gydymo neefektyvumą ir stacionaro paslaugų indikacijas;

13.3.8.3. Siunčiant pakartotinai - nurodo suteiktas ambulatorines, stacionaro ar dienos stacionaro paslaugas, pateiktų specialistų komandos gydymo rekomendacijų įgyvendinimo rezultatus.

13.3.8.4. Jeigu yra indikacijos skubiai medicininei pagalbai (mažas vaiko mažius, blogėjanti būklė, karščiavimas, intensyvejojantis pilvo skausmai, kt.), pacientas su tėvais/globėjais gali pats kreiptis į specializuotas stacionarines paslaugas vaikams teikiančios ASPĮ Vaikų skubios pagalbos skyrių.

13.3.8.5. Gydymo stacionare trukmę ir rekomendacijas tolimesniam gydymui nustato pacientą stacionare gydantis gydytojas vaikų gastroenterologas. Išrašant iš stacionarines vaikų gastroenterologijos paslaugas teikiančios ASPĮ, gydantis gydytojas vaikų gastroenterologas užpildo formą 027/a ir joje nurodo ambulatorinės priežiūros rekomendacijas, stebėjimo ir specialistų konsultacijų planą, ilgalaikio gydymo planą, paūmėjimų gydymo rekomendacijas.

13.3.9. Indikacijos vaikų su pilvo skausmais dienos stacionaro paslaugoms:

13.3.9.1. Vaisto skyrimas infuzijos ir (ar) gydomosios procedūros atlikimas.

13.3.9.2. Vaikų, nepraeinantys pilvo skausmai kuriems yra buvusi alerginė reakcija į skiepus, vakcinacija.

13.3.9.3. Centralizuotai perkamų vaistų skyrimas ir suleidimas infuzijos būdu.

13.3.9.4. Biologinės terapijos ar pakaitinės fermentų terapijos ar vaisto, skirto retai virškinimo sistemos ligai gydyti, taikymas.

13.3.9.5. Laringoskopija, bronchoskopija ar ezofagogastroduodenoskopija, atliekama taikant bendrinę nejautrą.

13.3.9.6. Kolonoskopija, kai atliekamas diagnostinis ir (ar) išplėstinis virškinimo sistemos tyrimas ar gydymas taikant bendrinę intraveninę nejautrą vaikams.

13.3.9.7. EGDS ar kolonoskopija, atliekama taikant bendrinę nejautrą, kai atliekama biopsija.

13.3.9.8. Vaiko, kuriam nustatytas vidutinis ar sunkus neįgalumo lygis, arba vaiko, kuriam įtarta ar diagnozuota reta liga, arba vaiko, kuriam yra įtariama ar pirmą kartą diagnozuota onkologinė liga, išplėstinis daugiadalykės komandos konsultavimas.

13.4. Pirminės ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių gydytojų (šėimos ar vaikų ligų gydytojų) kompetencijai, gydant lėtinį pilvo skausmą lemiančias lėtines virškinimo sistemos organų ligas vaikams, priskiriama:

13.4.1. įtarus lėtinę patologiją, vaiko siuntimas pas vaikų ligų gydytoją, gydytoją vaikų gastroenterologą ar kitą vaikų specialistą, diagnozės nustatymui ir gydymo plano sudarymui;

13.4.2. Vykdyti specialistų gydymo ir ilgalaikės priežiūros rekomendacijas. Paciento stebėjimą, kaip aprašyta šio metodinio dokumento 12.3; 13.4.2; 13.5.1.) skyriuose;

13.4.3. Teikti priežiūrą namuose teisės aktų numatyta tvarka.

13.4.4. Pagal kompetenciją užtikrina būtinąją pagalbą.

- 13.4.5. Vykdyti sveikatos profilaktines priemones ir užkrečiamų ligų profilaktiką (vakcinaciją) vaikams teisės aktų nustatyta tvarka.
- 13.4.6. Išduoti nedarbingumo pažymėjimus ir kitas pažymas paciento tėvams/globėjams.
- 13.4.7. Esant indikacijoms, nukreipti pacientą į Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybą (NDNT) neįgalumo lygio nustatymui;
- 13.4.8. Išrašyti kompensuojamus vaistus bei slaugos priemones (kateterius, PEG ir kt).
- 13.4.9. pagal individualius paciento poreikius rekomenduoti ugdymo įstaigai skirti individualų mokymą ar kitokią pagalbą mokymosi procese.
- 13.4.10. Rūpintis socialinių paciento poreikių įvertinimu ir jų užtikrinimu.
- 13.5. Specializuotas vaikų gastroenterologijos sveikatos priežiūros paslaugas vaikams teikiančio gydytojo vaikų gastroenterologo kompetencijai gydant lėtiniu pilvo skausmu pasireiškiančias vaikų virškinimo sistemos ligas priskiriama:**
- 13.5.1. lėtinės virškinimo sistemos patologijos diagnozės nustatymas;
- 13.5.2. gydymo plano sudarymas bei kompleksinio gydymo nemedikamentiniais metodais ir vaistais derinimas, daugiadisciplinės komandos specialistų darbo koordinavimas gydymo procese;
- 13.5.3. nemedikamentinių gydymo metodų taikymas savo kompetencijos ribose.
- 13.5.4. paciento tėvų/globėjų, šeimos konsultavimas su gydymu susijusiais klausimais, mokymas;
- 13.5.5. indikacijų pradėti gydymą nustatymas;
- 13.5.6. gydymo parinkimas, įvertinimas ir, esant indikacijų, sprendimas jį keisti kitais vaistais;
- 13.5.7. gydymui skiriamų vaistų gydomųjų dozių nustatymas ir keitimas;
- 13.5.8. paciento stebėseną ir atsaką į gydymą vertinimas;
- 13.5.9. kompensuojamųjų medikamentų išrašymas
- 13.5.10. Kartu su kitais gydytojais specialistais - slaugos priemonių PEG organizavimas, keitimas, priežiūra.
- 13.5.11. gydymo vaistais ir nemedikamentiniais metodais užbaigimas;
- 13.5.12. esant reikalui, tarpinstitucinio bendradarbiavimo organizavimas.

14. REIKALAVIMAI ASPI, TEIKIANČIOMS VAIKŲ ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGAS VAIKAMS SU PILVO SKAUSMAIS, KURIEMS ĮTARIAMA VIRŠKINIMO SISTEMOS PATOLOGIJA.

- 14.1. Pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros (PAASP) paslaugos vaikams teikiamos, remiantis:**
- 2005 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. V-943 „Dėl pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugų organizavimo ir apmokėjimo tvarkos aprašo bei pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugų ir bazinių kainų sąrašo tvirtinimo“ bei galiojančiais jo pakeitimais. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.267313/asr>
 - Taip pat 2004 m. gegužės 14 d. įsakymu Nr. V-364 „Dėl licencijuojamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų sąrašų patvirtinimo“ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.234192/asr>
 - 2014 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. V-444 Dėl Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gegužės 14 d. įsakymo Nr. V-364 „Dėl licencijuojamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų sąrašo patvirtinimo pakeitimo“;
 - 2000-11-09 įsakymu Nr. 644 „Dėl Vaikų ligų antrinio lygio paslaugų teikimo specialiuju reikalavimų“ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.114872/asr>
 - 2000-11-09 įsakymu Nr. 647 „Dėl Vaikų pulmonologijos antrinio ir tretinio lygio paslaugų teikimo specialiuju reikalavimų“ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.114875?jfwid=4t02btxp0>
 - Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. birželio 6 d įsakymas Nr. V-660. „Dėl dienos stacionaro paslaugų teikimo ir jų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

- 2012 m. lapkričio 22 d. įsakymas Nr. V-1064 „Dėl alerginių ir imuninių ligų diagnostikos ir gydymo dienos stacionare tvarkos aprašo patvirtinimo“.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. birželio 22 d. įsakymas Nr. V-528 „Dėl ambulatorinių specializuotų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo reikalavimų“;
- Reikalavimai medicinos priemonėms ir laboratoriniams tyrimams – pagal LR sveikatos apsaugos ministro įsakymus: 2008 m. gruodžio 9 d. Nr. V-1225 ir 2000 m. lapkričio 9 d. Nr. V-647.

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.335181/asr>

Kitais susijusiais teisės aktais:

- [Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. vasario 28 d. įsakymas Nr. V-288 „Dėl Ilgalaikio pacientų, sergančių lėtinėmis ligomis, sveikatos būklės stebėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“](#)
- [Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. sausio 30 d. įsakymas Nr. V-133 „Dėl Šeimos medicinos paslaugų teikimo namuose organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“](#)
- [Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymas Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“](#)

- 14.1.1.** Paslaugos teikiamos pirminės sveikatos priežiūros centruose, turinčiuose įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją, suteikiančią teisę teikti pirmines ambulatorines sveikatos priežiūros paslaugas, taip pat , priimti vaikus su ūmiais pilvo skausmais.
- 14.1.2.** Pirmines ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas vaikams teikia šeimos gydytojas (pagal Šeimos (bendrosios praktikos) gydytojo ir Bendrosios praktikos slaugytojo bei Bendruomenės slaugytojo medicinos normų ir (ar) Akušerio medicinos normos, ir (ar) išplėstinės praktikos slaugytojo medicinos normos reikalavimus) arba vaikų ligų gydytojas kartu su vidaus ligų gydytoju, gydytoju akušeriu ginekologu ir gydytoju chirurgu, ambulatorinėje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje.
- 14.1.3.** PAASP paslaugos teikiamos visiems prie PSPC prisirašiusiems vaikams iki 18 m.
- 14.1.4.** PSPC, teikdamas pirmines ambulatorines vaikų asmens sveikatos priežiūros paslaugas, vykdo šias funkcijas:
- 14.1.4.1. pagal kompetenciją užtikrina (suteikia ir organizuoja) būtinąją medicinos pagalbą su ūmiais pilvo skausmais;
 - 14.1.4.2. vykdo ambulatorinę asmens sveikatos priežiūrą;
 - 14.1.4.3. propaguoja sveiką gyvenseną;
 - 14.1.4.4. atlieka pirminį asmens sveikatos būklės patikrinimą;
 - 14.1.4.5. vykdo profilaktinius sveikatos tikrinimus
 - 14.1.4.6. vykdo užkrečiamųjų ligų profilaktiką (vakcinavimą)
 - 14.1.4.7. vykdo lėtiniais virškinimo sistemos sutrikimais sergančių pacientų priežiūrą;
 - 14.1.4.8. tęsia specialistų paskirtą gydymą.
 - 14.1.4.9. Išrašo kompensuojamus receptus medikamentams ir slaugos priemonėms;
 - 14.1.4.10. išduoda pacientams sveikatos pažymą;
 - 14.1.4.11. išduoda pacientams nedarbingumo pažymėjimus;
 - 14.1.4.12. nepriskirtais jo kompetencijai, taip pat visais neišskiais vaikų pilvo skausmų atvejais siunčia pacientus antrinio ar tretinio lygio ambulatorinių ar stacionarinių paslaugų gauti; bendradarbiauja su konsultuojančiais vaikų specialistais, ypač artimiausio rajono vaikų ligų gydytoju.
 - 14.1.4.13. pagal kompetenciją siunčia asmenis dėl neįgalumo, darbingumo lygio ir specialiųjų poreikių nustatymo;

- 14.1.4.14. tvarko medicinos dokumentaciją ir teikia statistikos ir kitus privalomosios atskaitomybės duomenis;
- 14.1.4.15. informuoja apie galimai pažeistas vaiko teises vaiko teisių apsaugos skyrius;
- 14.1.4.16. bendradarbiauja su socialiniais darbuotojais ir kitais specialistais, dirbančiais sveikatos priežiūros ar kitose įstaigose;
- 14.1.4.17. teikia kitas sveikatos priežiūros ir kitas paslaugas, numatytas Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

14.1.5. Teikiant pirminio lygio paslaugas vaikams su ūmiais pilvo skausmais, nustatčius rizikos veiksnių ar nustatčius ar įtarus diagnozę, kurios gydymas viršija šeimos gydytojo normą, pacientas pirmiausiai siunčiamas vaikų ligų gydytojo ar vaikų gastroenterologo konsultacijai, išskyrus atvejus kai reikia šių specialistų konsultacijos: oftalmologo, ortopedo traumatologo, vaikų chirurgo. Jei šeimos medicinos paslaugas teikia vaikų ligų gydytojas, vaikai siunčiami ambulatorinės konsultacijos atitinkamos srities profesinės kvalifikacijos gydytojo specialisto konsultacijai. Įtarus psichomotorinės raidos sutrikimą pacientai turi būti siunčiami vaikų raidos sutrikimų ankstyvajai reabilitacijai arba gydytojams specialistams (socialiniam pediatrai, vaikų ir paauglių psichiatrai arba vaikų neurologui).

14.1.6. Nustačius didelės rizikos patologiją, bei vaikams, kurie gimė neišnešioti ar su įgimta patologija, turintiems psichomotorinės raidos sutrikimus bei lėtinėmis ligomis sergantiems vaikams iki 7 metų pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugos turėtų būti teikiamos vaikų ligų gydytojo.

14.2. Antrinio lygio vaikų ligų bei vaikų gastroenterologo specializuotos paslaugos teikiamos ASPĮ, turinčiose įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją, suteikiančią teisę teikti ambulatorines bei stacionarines atitinkamos specializacijos vaikų sveikatos priežiūros paslaugas. Reikalavimai specializuotų ambulatorinių paslaugų teikimui apibrėžiami Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. birželio 22 d įsakymu Nr. V-528. „Dėl ambulatorinių specializuotų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo reikalavimų patvirtinimo“.

14.2.1. Antrinio A lygio paslaugų teikimas:

- 14.2.1.1. antrinio A lygio ambulatorinės vaikų ligų gydytojo paslaugos - tai vaikų ligų gydytojo konsultacijos, dienos stacionaro paslaugos, skubios pagalbos ar stebėjimo paslaugos;
- 14.2.1.2. antrinio A lygio paslaugas teikiančios įstaigos konsultacijų padalinyje konsultuojami vaikai su pilvo skausmais atsiųsti iš pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigų.
- 14.2.1.3. antrinio A lygio paslaugas teikiančių įstaigų stacionare gali būti gydomi vaikai su lėtiniais pilvo skausmais kai nėra rizikos veiksnių ar komplikacijų rizikos;
- 14.2.1.4. esant rizikos veiksnių, ar įtariant komplikacijas, vaikai siunčiami konsultuotis ar gydytis į aukštesnio lygio paslaugas teikiančias įstaigas. Tais atvejais, kai vaiko neįmanoma greitai pervežti į aukštesnio lygio paslaugas teikiančią įstaigą ir atsiranda grėsmė jo gyvybei ar sveikatai, kviečiamas konsultantas iš aukštesnio lygio paslaugas teikiančios įstaigos (vaikų intensyviosios terapijos skubios konsultacinės pagalbos brigada);
- 14.2.1.5. Antrinio A lygio stacionariniai padaliniai vaikams turi būti savivaldybėje (ar keliose gretimose), jeigu vaikų skaičius aptarnaujamoje teritorijoje yra 5000 ir daugiau, o atstumas tarp ligoninių yra 50 km ir daugiau arba gretima ligoninė yra pasiekiamą ilgiau nei per 1 val.
- 14.2.1.6. Medicinos prietaisai ir kitos priemonės, kurias turi turėti antrinio A lygio paslaugas teikianti įstaiga vaikams su pilvo skausmais :

ambulatorinėms paslaugoms teikti – nurodyti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. V-528 „Dėl ambulatorinių specializuotų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo reikalavimų“; stacionarinėms pediatrinėms paslaugoms ir skubiai medicinos pagalbai teikt jai atvyksta vaikai su pilvo skausmais*

- medicininės lovos įvairaus amžiaus vaikams;
- slaugančio asmens lova ar išskleidžiamas krėslas;
- procedūrinio kušetė ir kiti baldai;
- elektroninės svarstyklės visų amžiaus grupių vaikams;
- termometras;
- pulsinis oksimetras su jutikliais;
- stetoskopas;
- otoskopas;
- arterinio kraujospūdžio matavimo aparatas (su pediatrinėmis manžetėmis);
- pediatrinių formų ir dozių vaistai skubiai pagalbai ir gydymui stacionare;
- infuzinių tirpalų šildytuvai;
- * tūrinė infuzinė pompa;
- * periferinės venos kateteriai (įvairių dydžių);
- vienkartiniai 1 ml, 10 ml, 20 ml švirkštai su adatomis;
- * pleistras, apžiūros pirštinės, žirkklės, sterlios dezinfekuojančios servetėlės, skirtos odai paruošti prieš injekcijas, incizijas ir pan.;
- * priemonės klizmavimui
- * skrandžio zondavimo priemonės
- inhaliatorius;
- deguonies tiekimo įranga;
- silikoninių kaukių rinkinys (įvairių dydžių);
- Ambu tipo kvėpavimo maišas (240 ir 750 ml talpos) su apsauginiu slėgio vožtuvu
- laringoskopas;
- intubaciniai vamzdeliai (įvairių dydžių);
- oro-faringiniai vamzdeliai (įvairių dydžių);
- elektrokardiografas ir defibriliatorius, prieinami visą parą;
- monitorius, skirtas gyvybinėms funkcijoms (arterinis kraujo spaudimas (AKS), pulsas, saturacija) vertinti.
- * centrinė venų kateterizavimo rinkiniai
- * mobilus ultragarso aparatas (su kraujagysliniu davikliu)
- * kitos priemonės, reikalingos vaikų ligų gydytojo, vaikų gastroenterologo, vaikų chirurgo, vaikų neurologo, vaikų kardiologo, vaikų gastroenterologo, vaikų alergologo, vaikų endokrinologo ambulatorinėms konsultacijoms teikti.

14.2.2. Antrinio B lygio paslaugas teikiančioje įstaigoje turi būti:

14.2.2.1. konsultacijų padalinys;

14.2.2.2. vaikų stacionarinis (-iai) padalinys (-iai), kuriame yra palatos su vietomis slaugantiems asmenims;

14.2.2.3. atskiras B tipo vaikų skubios medicinos pagalbos padalinys arba atskiros patalpos B tipo skubios pagalbos skyriuje, kur vaikams atvykus su pilvo skausmais privalomai teikiama pagalba;

14.2.2.4. atskiras vaikų intensyviosios terapijos skyrius arba vaikams įrengta lova su reikalinga medicinine įranga reanimacijos intensyvios terapijos skyriuje kritinės būklės pacientams.

14.2.2.5. visą parą veikianči laboratorinė ir radiologinė tarnyba.

14.2.2.6. Antrinio B lygio paslaugas teikiančioje įstaigoje turi būti užtikrinamas vaikų ligų gydytojo ir bendrosios praktikos slaugytojo paros postas paslaugų vaikams teikimui.

14.2.2.7. Turi būti teikiamos socialinio darbuotojo, medicinos psichologo paslaugos vaikams ir šeimai.

14.2.2.8. Antrinio B lygio paslaugas teikiančių įstaigų paslaugų teikimo tvarka:

14.2.2.9. ambulatorinės paslaugos vaikams - tai vaikų ligų gydytojo ar kitos profesinės kvalifikacijos gydytojo konsultacijos, dienos stacionaro paslaugos, skubios pagalbos ar stebėjimo paslaugos;

14.2.2.10. antrinio B lygio paslaugas teikiančios įstaigos konsultacijų padalinyje konsultuojami visi vaikai su pilvo skausmais atsiųsti iš pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigų ar iš antrinio A lygio įstaigų.

14.2.2.11. Medicinos prietaisai ir kitos priemonės, kuriuos privalo turėti antrinio B lygio paslaugas teikianti įstaiga, jei atvyksta vaikai su pilvo skausmais*.

- medicininės lovos įvairaus amžiaus vaikams;
- slaugančio asmens lova ar išskleidžiamas krėslas;
- procedūrinio kušetė ir kiti baldai;
- elektroninės svarstyklės visų amžiaus grupių vaikams;
- termometras;
- pulsinis oksimetras su jutikliais;
- stetoskopas;
- otoskopas;
- arterinio kraujospūdžio matavimo aparatas (su pediatrišomis manžetėmis);
- pediatriškas formų ir dozių vaistai skubiai pagalbai ir gydymui stacionare;
- infuzinių tirpalų šildytuvas;
- *tūrinė infuzinė pompa;
- *periferinės venos kateteriai (įvairių dydžių);
- vienkartiniai 1 ml, 10 ml, 20 ml švirkštai su adatomis;
- *pleistras, apžiūros pirštinės, žirkklės, sterilios dezinfekuojančios servetėlės, skirtos odai paruošti prieš injekcijas, incizijas ir pan.;
- šlapimo pūslės kateterizavimo priemonės, tinkamos įvairaus amžiaus vaikams
- *priemonės klizmavimui;
- *skrandžio zondavimo priemonės;
- inhaliatorius;
- deguonies tiekimo įranga;
- silikoninių kaukių rinkinys (įvairių dydžių);
- Ambu tipo kvėpavimo maišas (240 ir 750 ml talpos) su apsauginiu slėgio vožtuvu
- laringoskopas;
- intubaciniai vamzdeliai (įvairių dydžių);
- oro-faringiniai vamzdeliai (įvairių dydžių);
- elektrokardiografas ir defibriliatorius, prieinami visą parą;
- monitorius, skirtas gyvybinėms funkcijoms (arterinis kraujo spaudimas (AKS), pulsas, saturacija) vertinti.
- DPV aparatas skirtas vaikams;
- intrakaulinių adatų rinkiniai;
- *centrinių venų kateterizavimo rinkiniai;
- mobilus rentgeno aparatas (rekomenduojama);
- *mobilus ultragarso aparatas (su kraujagysliniu davikliu);
- *kitos priemonės, reikalingos vaikų ligų gydytojo, vaikų gastroenterologo, vaikų chirurgo, vaikų neurologo, vaikų kardiologo, vaikų gastroenterologo, vaikų alergologo, vaikų endokrinologo ambulatorinėms konsultacijoms teikti.

14.2.3. Antrinio C lygio paslaugas teikiančioje įstaigoje turi būti:

- 14.2.3.1. konsultacijų padalinys;
- 14.2.3.2. vaikų stacionariniai padaliniai, kuriuose yra palatos su vietomis slaugantiems asmenims;
- 14.2.3.3. atskiras C tipo vaikų skubiosios medicinos pagalbos padalinys;
- 14.2.3.4. atskiras vaikų intensyviosios terapijos skyrius;
- 14.2.3.5. visą parą veikianti laboratorinė ir radiologinė tarnyba
- 14.2.3.6. Antrinio C lygio paslaugas teikiančioje įstaigoje turi būti užtikrinama, kad 1 vaikų intensyviosios terapijos gydytojas bei bendrosios praktikos slaugytojas sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka visą parą teiktų skubią konsultacinę pagalbą atitinkamose paslaugų teikimo teritorijose.
- 14.2.3.7. Turi būti teikiamos socialinio darbuotojo, medicinos psichologo paslaugos vaikams ir šeimai.
- 14.2.3.8. Antrinio C lygio paslaugas teikiančių įstaigų paslaugų teikimo tvarka:
- 14.2.3.9. ambulatorinės paslaugos vaikams - tai vaikų ligų gydytojo, ar kitos profesinės kvalifikacijos gydytojo vaikų gastroenterologo, ir kt. specialistų konsultacijos, dienos stacionaro paslaugos, skubios pagalbos ar stebėjimo paslaugos;
- 14.2.3.10. antrinio C lygio paslaugas teikiančios įstaigos konsultacijų padalinyje konsultuojami vaikai su ūmiais lėtiniais pilvo skausmais atsiųsti iš pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigų ar iš antrinio A ir B lygio įstaigų.
- 14.2.3.11. Konsultacijoms į antrinio C lygio paslaugas teikiančias įstaigas siunčiami vaikai su pilvo skausmais po vaikų ligų gydytojo konsultacijos įtarus ar diagnozavus patologiją, kai yra komplikacijų rizika, jeigu konsultavę specialistai nenurodė, kad būtina tretinio lygio specializuota pagalba.
- 14.2.3.12. Medicinos prietaisai ir kitos priemonės, kuriuos privalo turėti antrinio C lygio paslaugas teikianti įstaiga, jei atvyksta vaikai su pilvo skausmais*:

- medicininės lovos įvairaus amžiaus vaikams;
- slaugančio asmens lova ar išskleidžiamas krėslas;
- procedūrinio kušetė ir kiti baldai;
- elektroninės svarstyklės visų amžiaus grupių vaikams;
- termometras;
- pulsinis oksimetras su jutikliais;
- stetoskopas;
- otoskopas;
- arterinio kraujospūdžio matavimo aparatas (su pediatriškomis manžetėmis);
- pediatriškas formų ir dozių vaistai skubiai pagalbai ir gydymui stacionare;
- infuzinių tirpalų šildytuvai;
- *tūrinė infuzinė pompa;
- *periferinės venos kateteriai (įvairių dydžių);
- vienkartiniai 1 ml, 10 ml, 20 ml švirkštai su adatomis;
- *pleistras, apžiūros pirštinės, žirkklės, sterilios dezinfekuojančios servetėlės, skirtos odai paruošti prieš injekcijas, incizijas ir pan.;
- šlapimo pūslės kateterizavimo priemonės, tinkamos įvairaus amžiaus vaikams
- *priemonės klizmavimui;
- *skrandžio zondavimo priemonės;
- inhaliatorius;

- deguonies tiekimo įranga;
- silikoninių kaukių rinkinys (įvairių dydžių);
- Ambu tipo kvėpavimo maišas (240 ir 750 ml talpos) su apsauginiu slėgio vožtuvu
- laringoskopas;
- intubaciniai vamzdeliai (įvairių dydžių);
- oro-faringiniai vamzdeliai (įvairių dydžių);
- elektrokardiografas ir defibriliatorius, prieinami visą parą;
- monitorius, skirtas gyvybinėms funkcijoms (arterinis kraujo spaudimas (AKS), pulsas, saturacija) vertinti.
- DPV aparatas skirtas vaikams;
- kraujo komponentų ir skysčių šildytuvas;
- intrakaulinių adatų rinkiniai;
- *centrinių venų kateterizavimo rinkiniai;
- pleuros ertmės punkcijos ir drenavimo rinkinys;
- *mobilus rentgeno aparatas;
- *mobilus ultragarso aparatas (su kraujagysliniu davikliu);
- paros AKS matuoklis (Holter monitorius);
- paros EKG matuoklis (Holter monitorius);
- spirometras;
- kita įranga ir priemonės, reikalingos vaikų sveikatos priežiūros paslaugoms teikti pagal LR SAM paslaugų teikimo reikalavimus.

14.3. Tretinio lygio paslaugų teikimas. Universiteto ligoninė yra Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos ir VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos, teikiamos pirminio, antrinio ir tretinio lygio paslaugos. Pirminio lygio paslaugos teikiamos tik mokslo ir mokymo tikslais. Universiteto ligoninių kokybės rodikliai:

- 14.3.1.** Turi dirbti visų profesinių kvalifikacijų gydytojai, turintys vaikų gydymo kompetencijas.
- 14.3.2.** Teikiamos visų rūšių paslaugos vaikams.
- 14.3.3.** Atlieka koordinuojančios ligoninės funkcijas, bendradarbiauja su rajono, regiono ligonine savo teritorijoje, priima pacientus, kuriems reikalingas papildomas ištyrimas ar yra potenciali sunkių komplikacijų grėsmė; teikia skubią konsultacinę pediatrinę pagalbą, vykdo koordinacinę veiklą.
- 14.3.4.** Veikia retų ligų koordinaciniai centrai, prižiūrintys retomis ligomis sergančius pacientus ir teikia metodinę pagalbą kitoms ASPĮ.
- 14.3.5.** Universiteto ligoninės teikia metodinę pagalbą paslaugas vaikams teikiančioms įstaigoms, atlieka mokslinius tyrimus, analizuoja statistinius rodiklius, susijusius su vaikų sveikatos priežiūra, diegia naujus diagnostikos ir gydymo metodus, dalyvauja rengiant sveikatos priežiūros specialistus vientisųjų ir podiplominių studijų programose.
- 14.3.6.** Universiteto ligoninės priskirtoje teritorijoje užtikrinama skubi konsultacinė pagalba ir konsultanto išvykimas į žemesnio lygio paslaugas teikiančias įstaigas kritinės būklės vaikams konsultuoti ir, esant reikalui, pervežti.
- 14.3.7.** Universiteto ligoninėse teikiamos antrinio ir tretinio lygio ambulatorinės ir stacionarinės paslaugos vaikams, atitinkančios LR SAM paslaugų teikimo reikalavimus.
- 14.3.8.** Stacionariųjų vaikų gastroenterologijos paslaugų teikimo metu taikomi šie gydymo metodai: vaikų gastroenterologo konsultacija, medikamentinis gydymas (antibakterinis, priešvirusinis, antirefliuksinis ir kt.), biologinė terapija, imunosupresinis gydymas, parenterinis ir enterinis maitinimas, gydamosios dietos skyrimas, kitų gydytojų specialistų skiriamas gydymas (tame tarpe ir chirurginis).
- 14.3.9.** Medicinos prietaisai ir kitos priemonės, kuriuos privalo turėti III lygio paslaugas teikianti įstaiga, jei atvyksta vaikai su pilvo skausmais*:
- sroviniai vaistų purkštuvai;
 - deguonies tiekimo įranga, didelės tėkmės deguonies terapija (HiFlow);

- monitorius, skirtas gyvybinėms funkcijoms (arterinis kraujo spaudimas (AKS), pulsas, saturacija, kapnometrija) vertinti.
- DPV aparatas skirtas vaikams (invazinės ir neinvazinės);
- *kraujo komponentų transfuzijos sistemos;
- *mobilus ultragarso aparatas (su vaikiškais davikliais, kraujagysliniu davikliu);
- paros oksikapnometrija;
- bronchoskopas (pediatrinių dydžių);
- kvėpavimo funkcijos ištyrimui reikalinga įranga įvairaus amžiaus vaikams (spirometras, viso kūno pletyzmografas kūdikiams ir vaikams; aparatūra, reikalinga matuoti FeNO iškvėpiamame ore, vertinti LCI – kvėpavimo takų išsivalymo indeksą; kvėpavimo takų rezistentiškumui, įranga provokaciniams mėginiamis);
- įranga kardio-pulmoniniams fizinio krūvio mėginiamis atlikti;
- pakaitinė inkstų terapija;
- plazmaferezės;
- įranga urodinaminiams tyrimams;
- * endoskopinė aparatūra vaikams (EGDS, kolonoskopas, enteroskopai, endoretrocholangiografija su pravedėjais vaikams);
- *parenterinio maitinimo sistemos;
- biopsinės adatos (vaikų parametru);
- genetikos laboratorinė įranga
- imunologijos laboratorinė įranga;
- priemonės alergologiniam ištyrimui (odos lopo mėginiamis, provokaciniams mėginiamis, odos dūrio mėginiamis);
- *radiologinio ištyrimo įranga (rentgeno aparatas, kompiuterinis tomografas, branguolinio magnetinio rezonanso tomografas, scintigrafijai reikalinga įranga)
- kita įranga ir priemonės, nurodytos 14.2.1.6; 14.2.2.11; 14.2.3.12 punktuose bei įranga, reikalinga paslaugų teikimui pagal LR SAM paslaugų teikimo reikalavimus.

14.4. Vaikų ligų dienos stacionaro paslaugos teikiamos ASPĮ, kuri turi įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją, suteikiančią teisę teikti vaikų ligų dienos stacionaro paslaugas.

14.4.1. Reikalavimai vaikų ligų dienos stacionaro paslaugų teikimui apibrėžiami Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. birželio 6 d įsakymu Nr. V-660. „Dėl dienos stacionaro paslaugų teikimo ir jų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ bei 2012 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. V-1064 „Dėl alerginių ir imuninių ligų diagnostikos ir gydymo dienos stacionare tvarkos aprašo patvirtinimo“.

14.4.2. Vaikų ligų dienos stacionaro paslaugas teikiančioje ASPĮ turi būti: gydytojo kabinetas su baldais ir įranga, pritaikytais pacientui konsultuoti ir dienos stacionaro procedūrų atlikimui (su lova ir žaidimais); slaugytojo/ procedūrų kabinetas.

14.4.3. Vaikų ligų dienos stacionare paslaugas teikia vaikų ligų gydytojas ar vaikų gastroenterologas (priklausomai nuo paslaugos lygio) ir bendrosios praktikos slaugytoja. Į specialistų komandą gali būti įtraukti ir kiti specialistai (pvz.kineziterapeutas). Komandos darbą koordinuoja vaikų ligų gydytojas ar vaikų gydytojas specialistas.

14.4.4. ASPĮ turi užtikrinti vaikų ligų dienos stacionaro paslaugų teikimą ne trumpiau kaip 5 dienas per savaitę ir ne trumpiau kaip 4 val. per dieną.

14.4.5. Pacientui, besikreipiančiam dėl pilvo skausmo, gali būti taikomi šie diagnostikos ir gydymo metodai: ezofagogastroduodenoskopija ar kolonoskopija su biopsijomis (ar be jų), magnetinio rezonanso tyrimas ar kompiuterinė tomografija atliekama taikant bendrinę nejautrą; vaiko, kuriam nustatytas vidutinis ar sunkus neįgalumo lygis, arba vaiko, kuriam įtarta ar diagnozuota reta liga, išplėstinis daugiadalykės komandos konsultavimas; vaisto skyrimas infuzijos būdu, centralizuotai perkamų vaistų skyrimas ir suleidimas infuzijos būdu, biologinės terapijos ar hormonų terapijos, enterinės ir parenterinės mitybos taikymas.

14.4.6. Suteiktos specializuotos vaikų ligų bei vaikų gastroenterologijos ambulatorinės paslaugos aprašomos paciento formoje Nr. 025/a „Ambulatorinė asmens sveikatos istorija“, patvirtintoje 2014 m. sausio 27 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-120 „Dėl Privalomų sveikatos statistikos apskaitos ir kitų tipinių formų bei Privalomų sveikatos statistikos ataskaitų formų patvirtinimo“ (toliau – forma 025/a), bei užpildoma forma Nr. 025/a-LK „Asmens ambulatorinio gydymo statistinė kortelė“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1998 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 687 „Dėl medicininės apskaitos dokumentų formų tvirtinimo“ (toliau – forma 025/a-LK).

14.4.7. Šioje metodikoje aprašomų sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir organizavimo procese informacinės ir ryšio technologijos naudojamos, rodikliai susiejami su ESPBI IS, įstaigos informacine sistema, kaip tai apibrėžia dabar galiojantys teisiniai aktai.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. sausio 27 d. įsakymas Nr. V-120 „Dėl Privalomų sveikatos statistikos apskaitos ir kitų tipinių formų bei Privalomų sveikatos statistikos ataskaitų formų patvirtinimo“

<https://sam.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/e-sveikata/espbi-is-e-recepto-medvais-naudotoju-gaires>

14.5. Reikalavimai personalui:

14.5.1. Teisės aktai, reglamentuojantys reikalavimus sveikatos priežiūros specialistams, dalyvaujantiems vaikų su pilvo skausmais diagnostikos procese ir gydyme:

- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. gruodžio 9 d. įsakymas Nr. 1225 „Dėl bendrųjų vaikų ligų ir specializuotų vaikų ligų stacionariųjų antrinio ir tretinio lygio paslaugų teikimo reikalavimų aprašų patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. lapkričio 9 d. įsakymas Nr. 646 „Dėl vaikų gastroenterologijos antrinio ir tretinio lygio paslaugų teikimo specialiųjų reikalavimų“;
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. lapkričio 9 d. įsakymo Nr. V-1274 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 155:2015 „Gydytojas vaikų gastroenterologas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė patvirtinimo pakeitimas“ 2022 m. balandžio 21 d. Nr. V-803.
- 2019 m. liepos 12 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-828 Dėl Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 8 d. įsakymo nr. V-591 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 28:2011 „Bendrosios praktikos slaugytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ patvirtinimo“ pakeitimo.
- 2017 m. vasario 1 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-93 Dėl Lietuvos medicinos normos MN 31:2017 „Gydytojas dietologas“ patvirtinimo
- 2004 m. kovo 23 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-146 Dėl Lietuvos medicinos normos MN 54:2019 „Gydytojas otorinolaringologas“ patvirtinimo
- 2019 m. balandžio 25 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-501 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 56:2019 „Gydytojas genetikas“ patvirtinimo
- 2005 m. lapkričio 9 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-860 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 113:2018 „Gydytojas vaikų kardiologas“ patvirtinimo.
- 2019 m. liepos 29 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-939 Dėl Lietuvos medicinos normos MN 164:2019 „Vaikų infekcinių ligų gydytojas“ patvirtinimo.
- 2018 m. rugsėjo 20 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-1033 Dėl Lietuvos medicinos normos MN 66:2018 „Vaikų ligų gydytojas“ patvirtinimo.
- 2021 m. sausio 25 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-148 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 151:2021 „Vaikų intensyviosios terapijos gydytojas“ patvirtinimo

- 2017 m. rugpjūčio 30 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas nr. V-1019 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 161:2017 „Gydytojas vaikų alergologas“ patvirtinimo
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gegužės 30 d. įsakymas Nr. V-627 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 162:2018 „Medicinos psichologas“ patvirtinimo“.

14.5.2. Vaikų gastroenterologijos paslaugas gali teikti tik galiojančią Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie sveikatos apsaugos ministerijos išduotą licenciją verstis medicinos praktika pagal savo specialybę turintis specialistas.

14.5.3. Daugiadalykės, vaikų gastroenterologijos paslaugas teikiančios specialistų komandos sudėtis gali skirtis priklausomai nuo teikiamų paslaugų pobūdžio, lygmens ir paslaugas teikiančios ASPĮ darbo organizavimo tvarkos. Komandai vadovauja gydytojas vaikų gastroenterologas, atsakingas už vaikų gastroenterologijos paslaugas šioje ASPĮ. Komandos vadovo atsakomybė ir atskaitomybė nustatoma ASPĮ vidaus tvarkos taisyklės apibrėžiančiuose dokumentuose.

14.5.4. Specialistai, teikiantys vaikų gastroenterologijos paslaugas, turi reguliariai kelti profesinę kvalifikaciją dalyvaudami Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos, universitetų ar profesinių organizacijų organizuojamuose profesinės kvalifikacijos tobulinimo mokymuose, respublikinėse ir tarptautinėse konferencijose, aktyviai domėtis naujausia mokslinė literatūra, atnaujinti žinias ir įgūdžius. Gydytojų vaikų gastroenterologo kvalifikacija keliama įvairiuose seminaruose, konferencijose bei mokymuose. Relicencijavimui kiekvienas gydytojas kas 5 metai turi pateikti dokumentus apie 120 kreditinių valandų, patvirtinančių kvalifikacijos kėlimą per einamuosius 5 metus, ne mažiau kaip 70 proc. pagal savo specializaciją t.y.vaikų gastroenterologijoje.

15. METODINIO DOKUMENTO DIEGIMO KONKRETAUS LYGIO PASLAUGAS TEIKIANČIOJE ASPĮ TVARKOS APRAŠYMAS

- 15.1.** Metodiniam dokumentui įdiegti konkrečioje ASPĮ reikalingi specialistai, teikiantys vaikų gastroenterologo paslaugas atitinkamu lygiu ir patalpos bei medicininė įranga šioms paslaugoms teikti, atitinkantys reikalavimus aprašytus šio metodinio dokumento 14.2 – 14.5. poskyriuose.
- 15.2.** Rekomenduojama ASPĮ įdiegti šio metodinio dokumento pagrindu parengtą, medicinos etikos komiteto bei įstaigos vadovo įsakymu patvirtintą vaikų su pilvo skausmais diagnostikos ir gydymo protokolą.
- 15.3.** Šiam metodiniam dokumentui įgyvendinti reikalingi asmens sveikatos paslaugas teikiančių specialistų (šeimos gydytojų, vaikų ligų gydytojų, vaikų gastroenterologo, vaikų chirurgo, skubios pagalbos gydytojų, kitų vaikų specialistų) vaikų pilvo skausmų diagnostikos ir gydymo įgūdžiai, atitinkantys jų profesines normas bei gebėjimas taikyti įgūdžius praktikoje.
- 15.4.** Diegiant šį metodinį dokumentą, numatyti mokymai sveikatos priežiūros paslaugas vaikams teikiantiems specialistams, kurių metu gydytojai bus supažindinti su šiuo dokumentu bei jame išdėstytu vaikų su pilvo skausmais diagnostikos ir gydymo algoritmu; šių mokymų finansavimas numatytas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamo projekto “Integruoto Lietuvos vaikų sveikatos priežiūros paslaugų modelio, apimančio pirminio, antrinio ir tretinio lygio paslaugas, sukūrimas ir specialistų mokymai”(pagal priemonę NR. 08.4.2-ESFA-V-622) apimtyje.
- 15.5.** Informacija apie metodinį dokumentą bus pristatyta 14.4. punkte aprašytuose mokymuose, jo įdiegimą koordinuojančioms ir susijusioms institucijoms Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos, Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos, Lietuvos pediatrių draugija, Lietuvos vaikų gastroenterologijos ir mitybos draugija, Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerija. Numatoma metodinį dokumentą pristatyti profesinėse

konferencijose, vaikų sveikatos priežiūros specialistų tobulinimo kursuose, aukščiau išvardintų institucijų internetinėse svetainėse bei socialiniuose tinkluose.

- 15.6. Metodinio dokumento įdiegimo ASPĮ, teikiančiose sveikatos priežiūros paslaugas vaikams, kokybės vertinimas numatytas atliekant jo įdiegime dalyvaujančių specialistų apklausą, praėjus 6 mėnesiams po jo pristatymo 14.4. punkte aprašytuose mokymuose; bus vertinama specialistų nuomonė apie algoritmo kokybę, jame numatytų paslaugų prieinamumą, efektyvumą ir rezultatyvumą.

16. PACIENTŲ PASITENKINIMO SUTEIKTOMIS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGOMIS VERTINIMO APRAŠYMAS

- 16.1. Pacientų pasitenkinimo suteiktomis stacionarinėmis, ambulatorinėmis paslaugomis vertinimas vykdomas pagal įstaigų pasitvirtintą bendrąją pacientų pasitenkinimo tvarką ir keliamus reikalavimus, vadovaujantis esančiais teisės aktais.
- 16.2. Paciento ir/ar jo tėvų/globėjų pasitenkinimo ambulatoriškai suteiktomis sveikatos priežiūros paslaugomis vertinimas atliekamas remiantis: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. balandžio 16 d. įsakymu Nr. V-419 „Dėl asmens sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių ambulatorinę asmens sveikatos priežiūros paslaugas, veikos kokybės ir efektyvumo vertinimo rodiklių sąrašo ir šių rodiklių duomenų suvestinių formų patvirtinimo“. Anketa priede nr. 2
- 16.3. Paciento ir/ar jo tėvų/globėjų pasitenkinimo stacionariškai suteiktomis sveikatos priežiūros paslaugomis vertinimas atliekamas remiantis: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. lapkričio 29 d. įsakymu Nr. V-1073 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas, veiklos kokybės ir veiklos efektyvumo vertinimo rodiklių sąrašą ir šių rodiklių duomenų suvestinių formų patvirtinimo“ (suvestinė redakcija). Anketa priede nr.
- 16.4. Ambulatorinio apsilankymo metu arba pasibaigus stacionariniam gydymui, pacientui ir jo artimiesiems pateikiama anoniminė anketa, kuri pildoma savanoriškai, užpildytą anketą asmuo palieka specialioje anketų dėžutėje prie įėjimo/išėjimo durų.
- 16.5. Siekiama, kad bent 80 proc. pacientų būtų patenkinti arba labai patenkinti jiems suteiktomis sveikatos priežiūros paslaugomis: atsakymai į 6 klausimą ambulatorinių paslaugų anketoje arba į 11 klausimą stacionarinių paslaugų anketoje būtų 7-10.
- 16.6. ASPĮ vadovo pasirašytinai įgaliotas asmuo kartą per kalendorinius metus atlieka užpildytų anketų duomenų analizę ir pateikia pacientų pasitenkinimo ASPĮ teikiamomis paslaugomis (6 ambulatorinių paslaugų anketos klausimas arba 11 stacionarinių paslaugų anketos klausimas) anketinius duomenis šia forma:

Eil. Nr.	Anketos	Skaičius, vnt.
1	Anketos, kuriose įvertinimas „1“	
2	Anketos, kuriose įvertinimas „2“	
3	Anketos, kuriose įvertinimas „3“	
4	Anketos, kuriose įvertinimas „4“	
5	Anketos, kuriose įvertinimas „5“	

6	Anketos, kuriose įvertinimas „6“	
7	Anketos, kuriose įvertinimas „7“	
8	Anketos, kuriose įvertinimas „8“	
9	Anketos, kuriose įvertinimas „9“	
10	Anketos, kuriose įvertinimas „10“	
11	Iš viso tinkamai užpildytų anketų	
12	Iš viso apklausoje dalyvavusių anketų	

- 16.7.** Pacientų arba jų artimųjų stacionarių sveikatos priežiūros paslaugų vertinimas turi būti vykdomas reguliariai anketavimo būdu, siekiant apklausti ne mažiau nei 10 proc. pacientų ir (arba) jų artimųjų (tėvų, globėjų).
- 16.8.** ASPĮ vadovo sprendimu į anketą gali būti įtraukta papildomų klausimų ir (ar) pacientams pateikiamos papildomos anketos ASPĮ suteiktų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybei įvertinti.
- 16.9.** Pacientų pasitenkinimo ASPĮ teikiamomis asmens sveikatos priežiūros paslaugomis lygis (atsakymas į 6 klausimą ambulatorinių paslaugų anketoje arba į 11 klausimą stacionarių paslaugų anketoje) – teigiamo įvertinimo anketų skaičiaus ir visų apklausoje dalyvavusių anketų skaičiaus santykis.
- 16.10.** Vertinamos tik tinkamai užpildytos anketos, t. y. ambulatorinių paslaugų anketos, kuriose į 6-ą klausimą arba stacionarių paslaugų anketos, kuriose į 11-tą klausimą pateiktas tik vienas atsakymas. Teigiamo įvertinimo anketos – anketos, kuriose pacientų bendras pasitenkinimas ASPĮ teikiamomis asmens sveikatos priežiūros paslaugomis vertinamas 7–10:

$$\text{Pacientų pasitenkinimo ASPĮ teikiamomis asmens sveikatos priežiūros paslaugomis lygis} = \frac{\text{Teigiamo įvertinimo anketų skaičius}}{\text{Visų apklausoje dalyvavusių tinkamų anketų skaičius}}$$

17. METODINIO DOKUMENTO ATNAUJINIMAS

1. Galiojančio metodinio dokumento paskutinės peržiūros data	...
2. Galiojančio metodinio dokumento atnaujinimo data	Rekomenduojama dokumentą peržiūrėti ir pagal poreikį atnaujinti kas penkis metus
3. Ankstesnės metodinio dokumento versijos ir metodinio dokumento atnaujinimo (jei metodinis dokumentas atnaujintas) turinys (t. y. kas atnaujinta, palyginti su anksčiau patvirtinta metodinio dokumento versija)	...
4. Metodinio dokumento atnaujinimo iniciatorius	SAM
5. Metodinio dokumento atnaujinimo vykdytojai	SAM
6. Kitos peržiūros atnaujinimo	2027

18. METODINIO DOKUMENTO AUDITO APRAŠYMAS

- 18.1. Audito atlikimo tvarkos aprašas yra rekomendacinio pobūdžio. Auditas atliekamas remiantis LR SAM įsakymu 2019 m. lapkričio 15 d. Nr. V-1296 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. balandžio 29 d. įsakymo Nr. V-338 „Dėl minimalių asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybės reikalavimų aprašo tvirtinimo“ pakeitimo“. Metodinio dokumento kontrolę atlieka ASPĮ vidaus medicininio audito tarnyba.
- 18.2. Auditas atliekamas vieną kartą per 12 mėn. ASPĮ aliekamas įdiegto metodinio dokumento efekto auditas. Jei reikia, auditas gali būti atliekamas ir dažniau.
- 18.3. Audito uždavinys –vaikų turinčių pilvo skausmus diagnostikos ir gydymo bei pacientų logistikos įvertinimas.
- 18.4. Audito metu naudojami informacijos šaltiniai:
- 18.5. ambulatorinė asmens sveikatos istorija (F025/a)
- 18.6. dienos stacionaro ligonio kortelė;
- 18.7. gydymo stacionare ligos istorija (F003/a);
- 18.8. elektroninė sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinė sistema (ESPBI IS)
- 18.9. įstaigos informacinė sistema
- 18.10. VLK duomenys;
- 18.11. pacientų atsiliepimai (paciento ir tėvų/globėjų pasitenkinimo suteiktomis sveikatos priežiūros paslaugomis vertinimo anketa).
- 18.12. Audito vertinimo kriterijai - atvejų, kai vaiko su pilvo skausmais būklė buvo vertinta, virškinimo sistemos ir kt. susirgimai diagnozuoti ir gydyti laikantis metodinio dokumento rekomendacijų, skaičius (procentais).
- 18.13. Nuasmeninti audito duomenys ir rezultatai aptariami su ASPĮ administracija bent kartą per 12 mėn. Audito duomenys ir ataskaitos turi tiksliai atspindėti audito veiklas, neišspręstus auditorių ir audituojamo subjekto nesutarimus ar reikšmingas kliūtis atliekant auditą. Audito ataskaitos pagrindu, jei yra nustatytos neatitiktys, pateikiamos rekomendacijos, audituotas

įdiegto metodinio dokumento ASPĮ padalinys rengia koregavimo veiksmus išaiškintų neatitiktųjų pašalinimui, rekomendacijų įgyvendinimui. Nustatytu terminu audito vadovas arba jo įgaliotas audito grupės narys patikrina, ar koregavimo veiksmai atlikti ir patikrinimo rezultatus įrašo audito ataskaitoje. Audito metu nustatčius neatitiktis, galinčias turėti neigiamą įtaką atliekamoms paslaugoms, gali būti numatytas pakartotinis vidaus medicininis auditas įgyvendintų koregavimo veiksmų veiksmingumui nustatyti. Vidinio medicininio audito ataskaita skelbiama ASPĮ tinklalapyje

- 18.14.** Atlikto medicininio audito dokumentacijos nusistato pati ASPĮ pagal savo patvirtintą dokumentų pildymo ir saugojimo tvarką.
- 18.15.** Auditą vykdančių asmenų kompetencijos ir funkcijos:
- 18.15.1.** Medicininį auditą vykdo įstaigoje paskirta audito grupė. Audito komisijos narių funkcijas, konkretų darbą nustato audito vadovas. Įstaigoje, kurioje dirba iki 50 asmens sveikatos priežiūros specialistų, vidaus medicininio audito veiklą vykdo įstaigos vadovo įgaliotas asmuo arba ji vykdoma pagal sutartį su fiziniu arba juridiniu asmeniu. Įstaigoje, kurioje dirba daugiau kaip 50 asmens sveikatos priežiūros specialistų, steigiamas vidaus medicininio audito padalinys.
- 18.15.2.** Audito apimtys - 10 proc. atsitiktinai parinktų dėl elgesio sutrikimų besikreipusių pacientų pacientų gydymo stacionare ligos istorijų (F003/a) ar ambulatorinių asmens sveikatos istorijų (F025/a) ar dienos stacionaro ligonio kortelių.
- 18.16.** Vidaus medicininio audito padalinio vadovas yra tiesiogiai pavaldus įstaigos vadovui, kuris užtikrina vidaus medicininio audito veiklos organizacinį nepriklausomumą, negali perduoti šios valdymo funkcijos kitiems įstaigos darbuotojams bei nedaro poveikio atliekant vidaus medicininį auditą ir pateikiant vidaus medicininio audito rezultatus. Auditoriai turi būti nepriklausomi nuo audituojamos veiklos, auditus atliekantys auditoriai neturi būti pavaldūs audituojamo proceso vadovams.
- 18.17.** Auditorius arba auditorių grupė registruoja vertinimo rezultatus audito ataskaitoje ir neatitiktis, koregavimo ir prevencinių veiksmų formoje. Kiekvienai neatitiktčiai pildoma atskira neatitikties forma. Prie ataskaitos pateikiami: audito planas-grafikas, neatitikties formos (jei audito metu nustatoma neatitiktis).

19. SVARBIAUSIŲ KRITERIJŲ SĄRAŠAS

Nacionaliniu mastu informacinėje sistemoje galima stebėti laiką, per kurį vaikas su pilvo skausmu dėl virškinimo sistemos problemų (pagal TLK) patenka pas šeimos gydytoją ir vaikų ligų gydytoją, vaikų gastroenterologą bei kokios pacientų dalis siunčiama tiesiai III lygio specialistams vaikų gastroenterologams.

20. KONTAKTINIS ASMUO (INSTITUCIJA)

Prof. Dr. Liutauras Labanauskas, LSMUL KK Vaikų ligų klinika, gyd. vaikų gastroenterologas ,
mob.nr.: +37068726242, el. paštas: liutaurui.l@gmail.com

21. LITERATŪRA

1. American Academy of Pediatrics Subcommittee on Chronic Abdominal Pain. Chronic abdominal pain in children. Pediatrics 2005; 115:812.
2. Anheyer D, Frawley J, Koch AK, et al. Herbal Medicines for Gastrointestinal Disorders in Children and Adolescents: A Systematic Review. Pediatrics 2017; 139.
3. Benninga MA, et al. Gastroenterology 2016;150:1262-1279;
4. Bishop WP. Vaikų gastroenterologija. UAB „Vaistų žinios“, vertimas į lietuvių kalbą, 2012.
5. Boyle JT, Hamel-Lambert J. Biopsychosocial issues in functional abdominal pain. Pediatr Ann 2001; 30:32.
6. Brusaferrero A, Farinelli E, Zenzeri L, et al. The Management of Paediatric Functional Abdominal Pain Disorders: Latest Evidence. Paediatr Drugs 2018; 20:235.

7. Campo JV, Di Lorenzo C, Chiappetta L, et al. Adult outcomes of pediatric recurrent abdominal pain: do they just grow out of it? *Pediatrics* 2001; 108:E1.
8. Chacko MR, Chiou EH. Functional abdominal pain in children and adolescents: Management in primary care. *UpToDate* 2020.
9. Chang SL, Shortliffe LD. Pediatric urinary tract infections. *Pediatr Clin North Am* 2006; 53:379.
10. Chelimsky G, Boyle JT, Tusing L, Chelimsky TC. Autonomic abnormalities in children with functional abdominal pain: coincidence or etiology? *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2001; 33:47.
11. Chiou E, Nurko S. Functional abdominal pain and irritable bowel syndrome in children and adolescents. *Therapy* 2011; 8:315.
12. Chitkara DK, Rawat DJ, Talley NJ. The epidemiology of childhood recurrent abdominal pain in Western countries: a systematic review. *Am J Gastroenterol* 2005; 100:1868.
13. Chumpitazi BP, Shulman RJ. Dietary Carbohydrates and Childhood Functional Abdominal Pain. *Ann Nutr Metab* 2016; 68 Suppl 1:8.
14. Cristofori F, Fontana C, Magistà A, et al. Increased prevalence of celiac disease among pediatric patients with irritable bowel syndrome: a 6-year prospective cohort study. *JAMA Pediatr* 2014; 168:555.
15. Crushell E, Rowland M, Doherty M, et al. Importance of parental conceptual model of illness in severe recurrent abdominal pain. *Pediatrics* 2003; 112:1368.
16. Cunningham NR, Lynch-Jordan A, Mezooff AG, et al. Importance of addressing anxiety in youth with functional abdominal pain: suggested guidelines for physicians. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2013; 56:469.
17. Ding FCL, Karkhaneh M, Zorzela L, et al. Probiotics for paediatric functional abdominal pain disorders: A rapid review. *Paediatr Child Health* 2019; 24:383.
18. Dhroove G, Chogle A, Saps M. A million-dollar work-up for abdominal pain: is it worth it? *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2010; 51:579.
19. Drossman DA. Functional Gastrointestinal Disorders: History, Pathophysiology, Clinical Features, and Rome IV Gastroenterology, 2016: 150 (6),1262-79.
20. Dufton LM, Dunn MJ, Compas BE. Anxiety and somatic complaints in children with recurrent abdominal pain and anxiety disorders. *J Pediatr Psychol* 2009; 34:176.
21. El-Chammas K, Majeskie A, Simpson P, et al. Red flags in children with chronic abdominal pain and Crohn's disease-a single center experience. *J Pediatr* 2013; 162:783.
22. El-Matary W, Spray C, Sandhu B. Irritable bowel syndrome: the commonest cause of recurrent abdominal pain in children. *Eur J Pediatr*, 2004; 163:584.
23. Escobar MA Jr, Lustig D, Pflugeisen BM, et al. Fructose intolerance/malabsorption and recurrent abdominal pain in children. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2014; 58:498.
24. Fishman MB, Aronson MD, Chacko MR. Chronic abdominal pain in children and adolescents: Approach to the evaluation. *UpToDate*, 2022.
25. Ford AC, Talley NJ, Spiegel BM, et al. Effect of fibre, antispasmodics, and peppermint oil in the treatment of irritable bowel syndrome: systematic review and meta-analysis. *BMJ* 2008; 337:a2313.
26. Francavilla R, Cristofori F, Castellaneta S, et al. Clinical, serologic, and histologic features of gluten sensitivity in children. *J Pediatr* 2014; 164:463.
27. Giannetti E, Maglione M, Sciorio E, et al. Do Children Just Grow Out of Irritable Bowel Syndrome? *J Pediatr* 2017; 183:122.
28. Gieteling MJ, Bierma-Zeinstra SM, Passchier J, Berger MY. Prognosis of chronic or recurrent abdominal pain in children. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2008; 47:316.
29. Gijsbers CF, Schweizer JJ, Büller HA. Protozoa as a cause of recurrent abdominal pain in children. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2013; 57:603.
30. Gray L. Chronic abdominal pain in children. *Aust Fam Physician* 2008; 37:398.
31. Horvath A, Dziechciarz P, Szajewska H. Systematic review of randomized controlled trials: fiber supplements for abdominal pain-related functional gastrointestinal disorders in childhood. *Ann Nutr Metab* 2012; 61:95.
32. Horst S, Shelby G, Anderson J, et al. Predicting persistence of functional abdominal pain from childhood into young adulthood. *Clin Gastroenterol Hepatol* 2014; 12:2026.

33. Howell S, Poulton R, Talley NJ. The natural history of childhood abdominal pain and its association with adult irritable bowel syndrome: birth-cohort study. *Am J Gastroenterol* 2005; 100:2071.
34. Hyams JS, Di Lorenzo C, Saps M, et al. *Functional Disorders: Children and Adolescents*. Gastroenterology, 2016.
35. Jericho H, Assiri A, Guandalini S. Celiac Disease and Wheat Intolerance Syndrome: A Critical Update and Reappraisal. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2017; 64:15.
36. Jones NL, Koletzko S, Goodman K, et al. Joint ESPGHAN/NASPGHAN Guidelines for the Management of *Helicobacter pylori* in Children and Adolescents (Update 2016). *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2017; 64:991.
37. Korterink JJ, Diederik K, Benninga MA, Tabbers MM. Epidemiology of pediatric functional abdominal pain disorders: a meta-analysis. *PLoS One* 2015; 10:e0126982.
38. Korterink JJ, Ockeloen L, Benninga MA, et al. Probiotics for childhood functional gastrointestinal disorders: a systematic review and meta-analysis. *Acta Paediatr* 2014; 103:365.
39. Leung AK, Sigalet DL. Acute abdominal pain in children. *Am Fam Physician* 2003; 67:2321.
40. Levy RL, Langer SL, Walker LS, et al. Twelve-month follow-up of cognitive behavioral therapy for children with functional abdominal pain. *JAMA Pediatr* 2013; 167:178.
41. Lioffi C, Howard RF. Pediatric Chronic Pain: Biopsychosocial Assessment and Formulation. *Pediatrics* 2016; 138.
42. Martin AE, Newlove-Delgado TV, Abbott RA, et al. Pharmacological interventions for recurrent abdominal pain in childhood. *Cochrane Database Syst Rev* 2017; 3:CD010973.
43. Madani S, Cortes O, Thomas R. Cyproheptadine Use in Children With Functional Gastrointestinal Disorders. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2016; 62:409.
44. McFerron BA, Waseem S. Chronic recurrent abdominal pain. *Pediatr Rev* 2012; 33:509.
45. Mulvaney S, Lambert EW, Garber J, Walker LS. Trajectories of symptoms and impairment for pediatric patients with functional abdominal pain: a 5-year longitudinal study. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry* 2006; 45:737.
46. Neuman MI. Emergency evaluation of the child with acute abdominal pain. UpToDate, 2021.
47. Neuman MI. Causes of acute abdominal pain in children and adolescents. Uptodate, 2022.
48. Newlove-Delgado TV, Martin AE, Abbott RA, et al. Dietary interventions for recurrent abdominal pain in childhood. *Cochrane Database Syst Rev* 2017; 3:CD010972.
49. Newton E, Schosheim A, Patel S, et al. The role of psychological factors in pediatric functional abdominal pain disorders. *Neurogastroenterol Motil* 2019; 31:e13538.
50. Noe JD, Li BU. Navigating recurrent abdominal pain through clinical clues, red flags, and initial testing. *Pediatr Ann* 2009; 38:259.
51. Palermo TM, Eccleston C, Lewandowski AS, et al. Randomized controlled trials of psychological therapies for management of chronic pain in children and adolescents: an updated meta-analytic review. *Pain* 2010; 148:387.
52. Pinto-Sanchez MI, Yuan Y, Bercik P, Moayyedi P. Proton pump inhibitors for functional dyspepsia. *Cochrane Database Syst Rev* 2017; 3:CD011194.
53. Quigley EM. Probiotics in functional gastrointestinal disorders: what are the facts? *Curr Opin Pharmacol* 2008; 8:704.
54. Ramchandani PG, Hotopf M, Sandhu B, et al. The epidemiology of recurrent abdominal pain from 2 to 6 years of age: results of a large, population-based study. *Pediatrics* 2005; 116:46.
55. Reinecke MA, Ryan NE, DuBois DL. Cognitive-behavioral therapy of depression and depressive symptoms during adolescence: a review and meta-analysis. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry* 1998; 37:26.
56. Reust CE, Williams A. Acute Abdominal Pain in Children. *American Family Physician*, 2016.
57. Rodriguez L, Diaz J, Nurko S. Safety and efficacy of cyproheptadine for treating dyspeptic symptoms in children. *J Pediatr* 2013; 163:261.
58. Ruepert L, Quatero AO, de Wit NJ, et al. Bulking agents, antispasmodics and antidepressants for the treatment of irritable bowel syndrome. *Cochrane Database Syst Rev* 2011; :CD003460.
59. Rutten JM, Korterink JJ, Venmans LM, et al. Nonpharmacologic treatment of functional abdominal pain disorders: a systematic review. *Pediatrics* 2015; 135:522.

60. Saps M, Seshadri R, Sztainberg M, et al. A prospective school-based study of abdominal pain and other common somatic complaints in children. *J Pediatr* 2009; 154:322.
61. Saps M, Velasco-Benitez CA, Langshaw AH, Ramírez-Hernández CR. Prevalence of Functional Gastrointestinal Disorders in Children and Adolescents: Comparison Between Rome III and Rome IV Criteria. *J Pediatr* 2018; 199:212.
62. Shelby GD, Shirkey KC, Sherman AL, et al. Functional abdominal pain in childhood and long-term vulnerability to anxiety disorders. *Pediatrics* 2013; 132:475.
63. Sieberg CB, Flannery-Schroeder E, Plante W. Children with co-morbid recurrent abdominal pain and anxiety disorders: results from a multiple-baseline intervention study. *J Child Health Care* 2011; 15:126.
64. Simrén M, Månsson A, Langkilde AM, et al. Food-related gastrointestinal symptoms in the irritable bowel syndrome. *Digestion* 2001; 63:108.
65. Spee LA, Madderom MB, Pijpers M, et al. Association between helicobacter pylori and gastrointestinal symptoms in children. *Pediatrics* 2010; 125:e651.
66. Sprenger L, Gerhards F, Goldbeck L. Effects of psychological treatment on recurrent abdominal pain in children - a meta-analysis. *Clin Psychol Rev* 2011; 31:1192.
67. van Tilburg MA, Felix CT. Diet and functional abdominal pain in children and adolescents. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2013; 57:141.
68. Velasco-Benitez CA, Axelrod C, Fernandez Valdes L, Saps M. Functional Gastrointestinal Disorders, Autonomic Nervous System Dysfunction, and Joint Hypermobility in Children: Are They Related? *J Pediatr* 2020; 218:114.
69. Vlieger AM, Rutten JM, Govers AM, et al. Long-term follow-up of gut-directed hypnotherapy vs. standard care in children with functional abdominal pain or irritable bowel syndrome. *Am J Gastroenterol* 2012; 107:627.
70. Walker LS, Beck J, Anderson J. Functional abdominal separation anxiety: helping the child return to school. *Pediatr Ann* 2009; 38:267.
71. Walker LS, Sherman AL, Bruehl S, et al. Functional abdominal pain patient subtypes in childhood predict functional gastrointestinal disorders with chronic pain and psychiatric comorbidities in adolescence and adulthood. *Pain* 2012; 153:1798.
72. Wintermeyer P, Baur M, Pilic D, et al. Fructose malabsorption in children with recurrent abdominal pain: positive effects of dietary treatment. *Klin Padiatr* 2012; 224:17.
73. Wright NJ, Hammond PJ, Curry JI. Chronic abdominal pain in children: help in spotting the organic diagnosis. *Arch Dis Child Educ Pract Ed* 2013; 98:32.
74. Yacob D, Di Lorenzo C, Bridge JA, et al. Prevalence of pain-predominant functional gastrointestinal disorders and somatic symptoms in patients with anxiety or depressive disorders. *J Pediatr* 2013; 163:767.
75. Youssef NN, Rosh JR, Loughran M, et al. Treatment of functional abdominal pain in childhood with cognitive behavioral strategies. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2004; 39:192.

...

22. REKOMENDACIJOS MOKSLINIAMS TYRIMAMS

Rekomenduojama atlikti epidemiologinius tyrimus Lietuvoje, kad nustatyti lėtinio vaikų pilvo skausmų paplitimą. Šiuos duomenis būtų gaklima lyginti su kitų šalių duomenimis ir vertinti vaikų sergamumo bei sv eikatos priežiūros paslaugų kokybės prasme.

23. INFORMACIJA VISUOMENEI IR PACIENTUI

Pilvo skausmas yra vienas iš dažniausiai pasitaikančių skundų vaikų amžiuje, kuris sukelia daug nerimo tėvams ar globėjams, tačiau ne visada tai sunkios ligos pradžia. Vaikams pilvo skausmas yra dažnai nespecifinis simptomas, kuris paprastai yra susijęs su savarankiškoms ligomis, tokiomis kaip skrandžio ir žarnyno uždegimas, vidurių užkietėjimas ar virusinės infekcijos. Pilvo skausmas gali būti *ūminis*, trunkantis mažiau kaip 24 valandas, ir *lėtinis*, kuris

gali būti *pasikartojantis* arba *nuolatinis*, trunkantis mažiausiai du mėnesius. Manoma, kad vaikui yra *lėtinis pasikartojantis pilvo skausmas*, jei per pastaruosius 3 mėn. jis patyrė mažiausiai 3 pilvo skausmų epizodus, tokius sunkius, kad net sutriko įprasta vaiko veikla. Pasikartojantis pilvo skausmas gali būti funkcinis, bet gali būti ir sergant organine liga.

Vaiką, besiskundžiantį pilvo skausmu, būtina parodyti šeimos gydytojui ar vaikų ligų gydytojui, nes pilvo skausmo priežasčių vaikų amžiuje yra daug. Pacientą, kuris skundžiasi ūminiu pilvo skausmu, apžiūrinčio gydytojo svarbiausias uždavinys yra įtarti ar atmesti gyvybei pavojingas pilvo skausmo priežastis, tokias kaip žarnų nepraeinamumas (dėl susiformavusių sąaugų tarp žarnų, žarnų užsisukimo), apendicitas, įstrigusi išvarža, invaginacija, pirminis bakterinis peritonitas, hemolizinis ureminis sindromas, svetimkūnio nurijimas ir kt., dėl kurių reikia skubios operacijos ar specifinės intervencijos.

Vaikams kartu su ūminiu pilvo skausmu dažnai kartu būna ir tokie simptomai, kaip karščiavimas (64 proc. vaikų), vėmimas (42 proc. vaikų), viduriavimas. Besiskundžiantys ūminiais pilvo skausmais vaikai gali turėti ir kitų simptomų, galinčių rodyti pilvo skausmo priežastį – tai kosulys (simptomas rodantis, kad vaikas gali sirgti plaučių uždegimu), gerklės skausmas (simptomas, sergant gerklės uždegimu), skausmingas šlapinimasis (šlapimo takų infekcijos simptomas), gausus šlapinimasis (sergant diabetine ketoacidoze) ir rausvas šlapimas (simptomas, sergant šlapimo takų infekcija, inkstų ir šlapimo takų akmenlige, hemoliziniu ureminiu sindromu, *Henoch-Schönlein* purpura). Tačiau ūminiai pilvo skausmai taip pat gali reikšti ir lėtinės ligos paūmėjimą.

Lėtiniai pilvo skausmai vaiką gali varginti dėl įvairių organinių ligų, tokių kaip protarpinis žarnos užsisukimas, celiakija, pasikartojanti žarnos invaginacija, lėtinis vidurių užkietėjimas, uždegiminė žarnų liga, gastroezofaginis refluksas, angliavandenių malabsorbcija, tulžies ar šlapimo takų akmenligė ir kt., ir sergant funkcinėmis virškinimo trakto ligomis, tokiomis kaip funkcinė dispepsija, funkciniai pilvo skausmai, dirglios žarnos sindromas ir kt., kurios yra dažniausia lėtinio pilvo skausmo priežastis. Dažniausios lėtinio pilvo skausmo priežastys yra vidurių užkietėjimas, funkcinis pilvo skausmas, gastroezofaginis refluksas ir maisto netoleravimas. Lėtinis, pasikartojantis pilvo skausmas yra mažiau tikėtinas dėl chirurginės priežasties nei pirminis ūminis pilvo skausmo epizodas.

Pilvo skausmas be jokių kitų simptomų ir požymių retai susijęs su rimta problema. Jei prasidėjus pilvo skausmui bendra savijauta išlieka gera, skausmas netrunka ilgai, kartojasi retai ir nevargina, skubėti pas šeimos gydytoją ar į skubios pagalbos skyrių nereikėtų. Spazminio pobūdžio skausmams malšinti puikiai tinka šiluma (šildyklės ar šildomieji kompresai) bei spazmolitiniai vaistai. Tačiau, jei spazmolitiniai vaistai nepadeda, atsiranda stiprus, nepakeliamas skausmas, kuris eigoje stiprėja, ar kartu vaikas jaučia didelį bendrą silpnumą, karščiuoja, pasireiškia pykinimas, vėmimas, viduriavimas, vidurių užkietėjimas, pilvo pūtimas, tuštinimasis ir/ar vėmimas krauju – būtinai reikia kreiptis į šeimos gydytoją ar skubios pagalbos skyriaus gydytoją.

Apžiūrint vaiką, kuris skundžiasi pilvo skausmu, gydytojas iš pradžių turi kruopščiai surinkti ligos anamnezę ir atlikti išsamų fizinį ištyrimą. Tačiau tėvai ar globėjai turi suprasti, kad kartais diagnozė gali likti neaiški, nors ir kaip kruopščiai būtų iš pradžių tirta. Po pirminės apžiūros, nepaaiškėjus tiksliai diagnozei, dažnai pacientams reikia atlikti laboratorinius ir radiologinius tyrimus. Jei nėra aiškių operacijos indikacijų, esant ūminių nerimą keliančių simptomų, turi būti pacientas stebimas ligoninėje ar priėmimo skyriaus stebėjimo palatoje, kur privaloma pakartotinai atlikti tyrimus, norint patikslinti diagnozę. Ypač daug dėmesio reikalauja kūdikiai ir maži vaikai, nes jie nesugeba apibūdinti ir lokalizuoti skausmų.

Visi pacientai, kuriuos vargina lėtiniai pilvo skausmai, pirminės grandies gydytojų turėtų būti siunčiami vaikų gastroenterologo konsultacijai. Diagnozavus pacientui lėtinę virškinimo sistemos ligą, tolimesnę jo priežiūrą turėtų užtikrinti šeimos gydytojas ar vaikų ligų gydytojas pagal savo kompetenciją.

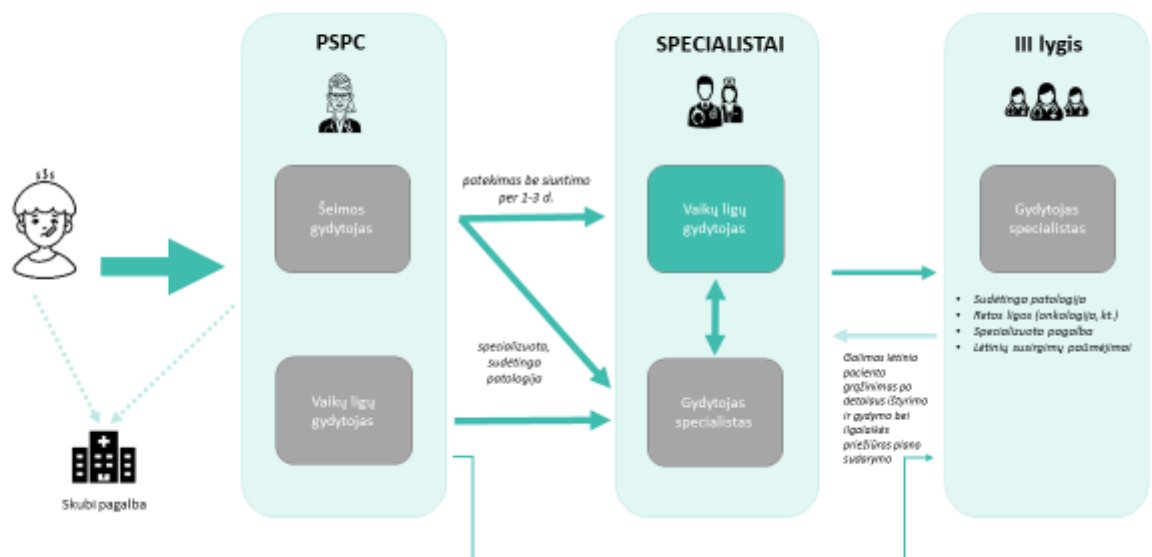
24. PRIEDAI

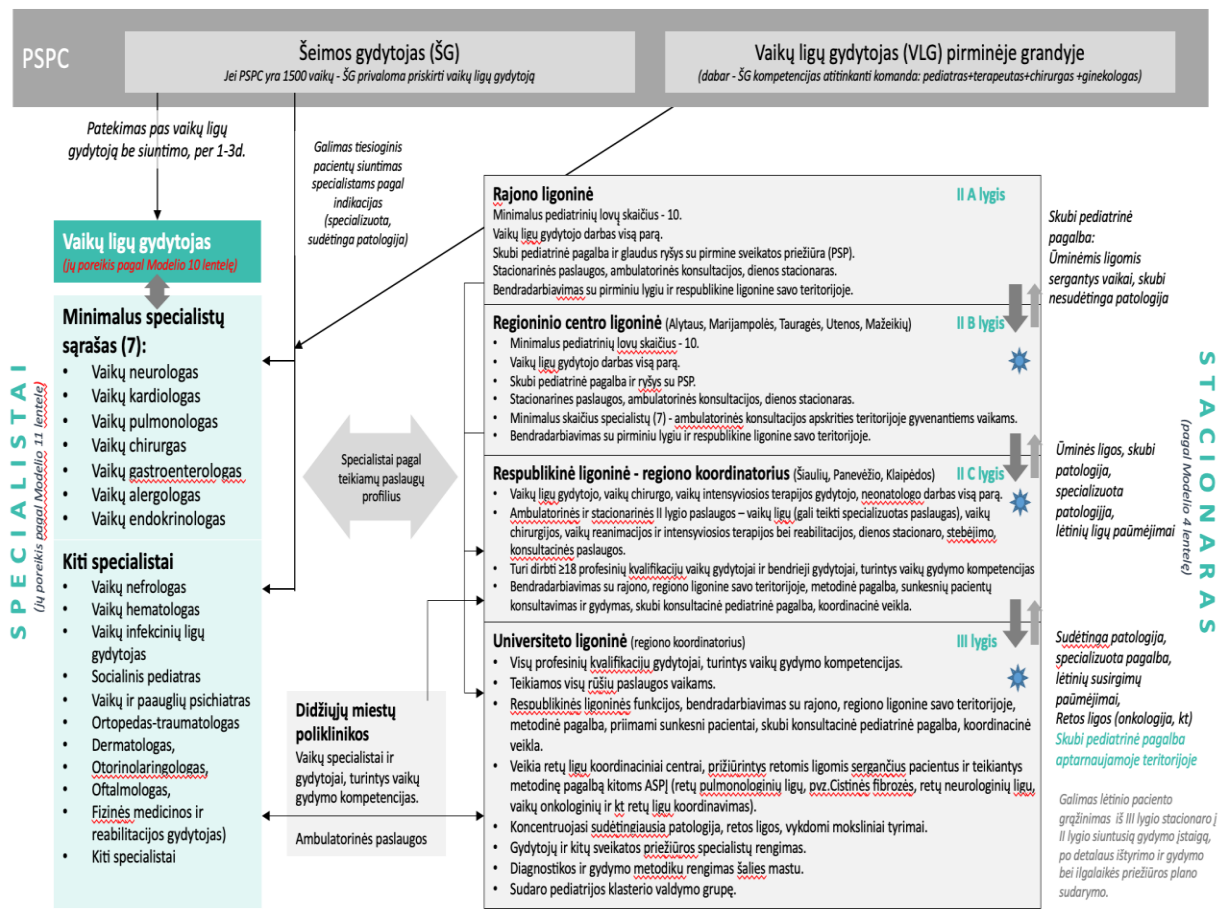
24.1. Metodinio dokumento priedų sąrašas:

- 24.1.1. Priedas. Paciento/vaiko sveikatos priežiūros paslaugų teikimo algoritmas pagal sveikatos paslaugų teikimo lygius
- 24.1.2. Priedas. Ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų vertinimo anketa.
- 24.1.3. Priedas. Stacionarinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų vertinimo anketa
- 24.1.4. Priedas ASPĮ, teikiančios ambulatorines vaikų ligų sveikatos priežiūros paslaugas
- 24.1.5. Priedas. ASPĮ, teikiančios stacionarines vaikų ligų sveikatos priežiūros paslaugas
- 24.1.6. Priedas. ASPĮ, teikiančios specializuotas ambulatorines vaikų gastroenterologijos sveikatos priežiūros paslaugas vaikams

1 priedas. Paciento/vaiko sveikatos priežiūros paslaugų teikimo algoritmas pagal sveikatos paslaugų teikimo lygius.

Paciento/vaiko kelias

2 priedas. Ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų vertinimo anketa

Gerb. Paciente (Paciento atstove),

Dėkojame, kad pasirinkote mūsų gydymo įstaigą.

Mes nuolat siekiame gerinti teikiamų paslaugų kokybę, teikti pacientų lūkesčius atitinkančias sveikatos priežiūros paslaugas, todėl Jūsų nuomonė mums labai svarbi. Maloniai prašytume užpildyti šią anketa. Anketa anoniminė, Jūsų atsakymai bus analizuojami tik apibendrintos statistikos tikslu, todėl neturės jokios įtakos Jūsų (Jūsų atstovaujamo paciento) tolesniems santykiams su mūsų gydymo įstaigos personalu.

Jūsų (Jūsų atstovaujamo paciento) amžius (pilnais metais):

Jūsų (Jūsų atstovaujamo paciento) lytis (pabraukti): Vyras Moteris

Jūsų (Jūsų atstovaujamo paciento) socialinė padėtis (pabraukti):

Vaikas Studentas

Dirbantis asmuo

Bedarbis

Pensininkas

Eil. Nr.	Klausimas	Atsakymai (žymėti tik vieną)				
		Labai gerai	Gerai	Vidutiniškai	Blogai	Labai blogai
1.	Kaip vertinate mūsų gydymo įstaigos registratūros darbą?					
2.	Kaip vertinate mūsų gydymo įstaigos slaugytojų darbą?					
3.	Kaip vertinate mūsų gydymo įstaigos gydytojų darbą?					
4.	Įvertinkite, ar suteikta informacija apie					

	Jūsų ligą ir tolesnį gydymą buvo aiški, ar jos suteikta pakankamai?											
Eil. Nr.	Klausimas	Atsakymai (žymėti tik vieną)										
		Tikrai taip	Galbūt taip	Abejoju	Galbūt ne	Tikrai ne						
5.	Ar rekomenduotumėte savo draugams ir pažįstamiems pasirinkti mūsų gydymo įstaigą?											
6.	Prašome savo bendrą pasitenkinimą suteiktų paslaugų kokybe įvertinti balais nuo 1 iki 10:											
		Atsakymai (žymėti tik vieną)										
Labai blogai		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Labai gerai

Dėkojame Jums už atsakymus ir linkime geros sveikatos.

3 priedas. Stacionarinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų vertinimo anketa

Gerb. Paciente (Paciento atstove),

Dėkojame, kad pasirinkote mūsų ligoninę. Mes siekiame nuolat gerinti teikiamų paslaugų kokybę, todėl Jūsų nuomonė mums labai svarbi. Šiuo metu Jūs (Jūsų atstovaujamas pacientas) baigėte gydymą (gydymo etapą) mūsų ligoninėje. Maloniai prašytume užpildyti šią anketa. Anketa anoniminė, Jūsų atsakymai bus analizuojami tik apibendrintoje statistikoje, todėl neturės jokios įtakos Jūsų (Jūsų atstovaujamo paciento) tolimesniems santykiams su ligoninės personalu.

Jūsų (Jūsų atstovaujamo paciento) amžius (pilnais metais):

Jūsų (Jūsų atstovaujamo paciento) lytis (tai, kas tinka, pabraukti): Vyras Moteris

Jūsų (Jūsų atstovaujamo paciento) socialinė padėtis (tai, kas tinka, pabraukti):

Vaikas Studentas Dirbantis asmuo Bedarbis Pensininkas

Eil. Nr.	Klausimas	Atsakymai (žymėti tik vieną)				
		Labai gerai	Gerai	Vidutiniškai	Blogai	Labai blogai
1.	Kaip Jūs vertinate ligoninės gydytojų darbą?					
2.	Kaip Jūs vertinate ligoninės slaugytojų ir (ar) akušerių darbą?					
3.	Kaip Jūs vertinate ligoninės maisto kokybę?					
4.	Kaip Jūs vertinate personalo pagarbą gydymo ligoninėje metu?					
5.	Kaip Jūs vertinate ligoninės patalpų švarą ir jaukumą?					
6.	Įvertinkite, kaip suprantamai Jus gydę gydytojai suteikė Jums (ar Jūsų atstovaujamo pacientui) svarbią informaciją?					
7.	Įvertinkite, kaip suprantamai Jus slaugiusios					

Eil. Nr.	Klausimas	Atsakymai (žymėti tik vieną)				
		Labai gerai	Gerai	Vidutiniškai	Blogai	Labai blogai
	slaugytojos ir (ar) akušerės suteikė Jums (ar Jūsų atstovaujamaam pacientui) svarbią informaciją?					

Eil. Nr.	Klausimas	Atsakymai (žymėti tik vieną)				
		Ti krai taip	alb ūt taip	A bejoju	albūt ne	ikrai ne
8.	Ar personalas atsižvelgė į Jūsų nuomonę, priimant sprendimus dėl tyrimų ir gydymo eigos?					
9.	Ar Jūs rinktumėtės šią ligoninę dar kartą?					
10.	Ar rekomenduotumėte gydytis šioje ligoninėje savo artimam žmogui?					
11.	Prašome įvertinti savo bendrą pasitenkinimą suteiktų paslaugų kokybe balais skalėje nuo 1 iki 10:					

Labai blogai	Atsakymai (žymėti tik vieną)										Labai gerai

Dėkojame Jums už atsakymus ir linkime geros sveikatos

4 priedas. ASPI, teikiančios ambulatorines vaikų ligų sveikatos priežiūros paslaugas vaikams

Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorines slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
AB „Ortopedijos technika“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Partizanų g. 17, Kaunas	Kauno m. sav.	-	-	-	-
Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Eivenių g. 2, Kaunas	Kauno m. sav.	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos
MB Jurgitos klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Rotušės g. 30C, Biržai	Biržų r. sav.	-	-	-	-
UAB „Affidea Lietuva“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Naujoji g. 48A, Alytus	Alytaus m. sav.	VšĮ Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninė	VšĮ Alytaus rajono savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros centras	VšĮ Alytaus rajono savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros centras	VšĮ Alytaus rajono savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros centras
UAB „Affidea Lietuva“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	K. Donelaičio g. 5, Klaipėda Paryžiaus Komunos g. 10A, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	UAB „Affidea Lietuva“	VšĮ Klaipėdos psichikos sveikatos centras	VšĮ „Ori senatvė“
UAB „Affidea Lietuva“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Gluosnių g. 4, Šilutė	Šilutės r. sav.	-	-	-	-
UAB „Ave vita medicinos centras“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Kovo 11-osios g. 22, Kaunas	Kauno m. sav.	-	-	-	-
UAB „Baltic Medics“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	J. Zauervaino g. 9A Klaipėda Dragūnų g. 2-6, Klaipėda Taikos pr. 48 B, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	UAB „Baltic Medics“	UAB „Baltic Medics“	UAB „Baltic Medics“
UAB „Gruodė“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	P. Cvirkos g. 3, Širvintos	Širvintų r. sav.	VšĮ Širvintų ligoninė	UAB „Gruodė“	UAB „Gruodė“	UAB „Gruodė“
UAB „Imchotepas“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Ligoninės g. 2A, Eišiškės	Šalčininkų r. sav.	-	-	-	-
UAB „Implanteria“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Ateities g. 5, Raseiniai	Raseinių r. sav.	-	-	-	-
UAB „InMedica“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Spaustuvės g. 4, Tauragė Vytauto g. 76A, Tauragė Turgaus a. 5, Skaudvilė S. Dariaus ir S. Gireno g. 28A, Tauragė	Tauragės r. sav.	VšĮ Tauragės ligoninė	UAB „InMedica“	VšĮ Tauragės rajono pirminės sveikatos priežiūros centras	UAB „InMedica“
UAB „InMedica“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Zirmūnų g. 70, Vilnius Jonažolių g. 3, Vilnius Šeškinės g. 30 Vilnius L. Asanavičiūtės g. 20, Vilnius J. Baltrušaičio g. 3, Vilnius P. Baublio g. 2, Vilnius A. Vvutskio g. 7, Vilnius Kestučio g. 32, Vilnius Antakalnio g. 48A, Vilnius Seimyniškių g. 19, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	UAB „InMedica“	UAB „InMedica“	UAB „InMedica“
UAB „Jūsų medicinos namai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	J. Basanavičiaus g. 12, Kuršėnai	Šiaulių r. sav.	VšĮ Kuršėnų ligoninė	UAB „Jūsų medicinos namai“	VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras	UAB „Jūsų medicinos namai“
UAB „Mano šeimos gydytojas“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Dragūnų g. 2, Klaipėda Sermukšnių g. 1, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	UAB „Mano šeimos gydytojas“	UAB „Mano šeimos gydytojas“	UAB „Mano šeimos gydytojas“
UAB „Mano šeimos gydytojas“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Klaipėdos g. 8, Klaipėda Taikos pr. 119-1, Klaipėda Mogiliovo g. 15-3, Klaipėda Naujoji Uosto g. 20-1, Klaipėda Dragūnų g. 2-8, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	UAB „Mano šeimos gydytojas“	VšĮ Klaipėdos psichikos sveikatos centras	UAB „Mano šeimos gydytojas“
UAB „Mano šeimos gydytojas“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Klaipėdos g. 8, Klaipėda Taikos pr. 119-1, Klaipėda Mogiliovo g. 15-3, Klaipėda Naujoji Uosto g. 20-1, Klaipėda Dragūnų g. 2-8, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	UAB „Mano šeimos gydytojas“	VšĮ Klaipėdos psichikos sveikatos centras	UAB „Mano šeimos gydytojas“
UAB „Mažeikių MCT“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Šaulių g. 21, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-
UAB „Mažeikių MCT“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Laisvės g. 7, Mažeikiai	Mažeikių r. sav.	-	-	-	-
UAB „Medica“ klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Taikos pr. 14, Klaipėda Vingio g. 16-1, Klaipėda Šilutės pl. 38-1, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	UAB „Medica“ klinika	UAB „Medica“ klinika	VšĮ „Ori senatvė“
UAB „Medica“ klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Ežero g. 43, Slengiai	Klaipėdos r. sav.	VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	UAB „Medica“ klinika	UAB „Medica“ klinika	VšĮ „Ori senatvė“
UAB „Medica“ klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Žalioji g. 16, Radviliškis	Radviliškio r. sav.	VšĮ Radviliškio ligoninė	UAB „Medica“ klinika	VšĮ Radviliškio rajono pirminės sveikatos priežiūros centras	VšĮ Šiaulių paliatyvos pagalbos ir slaugos centras „Prasmė“
UAB „Medica“ klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Kreivasis skg. 1, Vilnius Laisvės pr. 64A, Vilnius Zirmūnų g. 2, Vilnius Genių g. 2, Vilnius J. Balčikonio g. 3, Vilnius Kedrų g. 4, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	UAB „Medica“ klinika	UAB „Medica“ klinika	UAB „InMedica“
UAB „Medicinos namai šeimai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	K. Donelaičio g. 70D, Kaunas V. Putvinskio g. 50, Kaunas	Kauno m. sav.	VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninė	VšĮ Kauno miesto poliklinika	VšĮ Kauno miesto poliklinika	UAB „Medicinos namai šeimai“
UAB „Medicinos namai šeimai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Birutės g. 4, Pagėgiai Johaneso Bobrovskio g. 10-2, Vilkyškių mstl.	Pagėgių sav.	VšĮ Tauragės ligoninė VšĮ Šilutės ligoninė	UAB „Medicinos namai šeimai“	UAB „Ego PS“	UAB „Medicinos namai šeimai“
UAB „Medicinos namai šeimai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vytauto Didžiojo a. 2, Pasvalys	Pasvalio r. sav.	VšĮ Pasvalio ligoninė	UAB „Medicinos namai šeimai“	VšĮ Pasvalio pirminės asmens sveikatos priežiūros centras	UAB „Medicinos namai šeimai“
UAB „Medicinos namai šeimai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Grinkiškio g. 9, Baisogala	Radviliškio r. sav.	VšĮ Radviliškio ligoninė	UAB „Medicinos namai šeimai“	VšĮ Radviliškio rajono pirminės sveikatos priežiūros centras	UAB „Medicinos namai šeimai“
UAB „Medicinos namai šeimai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	J. Tumo-Vaižganto g. 118, Tauragė Gedimino g. 23, Tauragė Tilžės g. 7, Lauksargiai	Tauragės r. sav.	VšĮ Tauragės ligoninė	UAB „Medicinos namai šeimai“	VšĮ Tauragės rajono pirminės sveikatos priežiūros centras	UAB „Medicinos namai šeimai“
UAB „Medicinos namai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	J. Biiliūno g. 9, Anykščiai	Anykščių r. sav.	VšĮ Anykščių rajono savivaldybės ligoninė	UAB „Medicinos namai“	Anykščių rajono psichikos sveikatos centras	UAB „Medicinos namai“
UAB „Medicinos namai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vilniaus g. 55, Biržai	Biržų r. sav.	VšĮ Biržų ligoninė	UAB „Medicinos namai“	VšĮ Biržų rajono savivaldybės poliklinika	UAB „Medicinos namai“
UAB „Medicinos namai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Šimtmečio g. 2A, Kupiškis Aukštaičių a. 1, Subačius	Kupiškio r. sav.	VšĮ Kupiškio ligoninė	UAB „Medicinos namai“	VšĮ Kupiškio rajono savivaldybės pirminės asmens sveikatos priežiūros centras	UAB „Medicinos namai“

Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorinės slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
UAB „Medicum centrum“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Birutės g. 4, Pagėgiai	Pagėgių sav.	-	-	-	-
UAB „Medicum centrum“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Maironio g. 20A, Šilalė	Šilalės r. sav.	-	-	-	-
UAB „Medicum centrum“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Dariaus ir Girėno g. 28A, Tauragė J. Tumo-Vaižganto g. 118-2, Tauragė	Tauragės r. sav.	-	-	-	-
UAB „Medikano“ diagnostikos ir gydymo centras	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	S. Daukanto g. 22, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-
UAB „Medikvita“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Mažeikių g. 75, Juodeikiai Vilniaus g. 2, Mažeikiai	Mažeikių r. sav.	VšĮ Regioninė Mažeikių ligoninė	UAB „Medikvita“	UAB Mažeikių psichinės sveikatos centras	UAB „Rezus.lt“
UAB „Pagalba mažyliui“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Senasis Ukmergės kelias 50A, Raisteniškės	Vilniaus r. sav.	-	-	-	-
UAB „SK Impeks“ medicinos diagnostikos centras	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	V. Grybo g. 32, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	UAB Saulėtekio klinika	VšĮ Žirmūnų psichikos sveikatos centras	UAB „SK Impeks“ medicinos diagnostikos centras
UAB „Tavo profilaktika“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Lvovo g. 37, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	UAB „Tavo profilaktika“	VšĮ Vilniaus psichoterapijos ir psichoanalizės centras	UAB „Medicinos namai šeimai“
UAB „Unavita“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Gedimino g. 60, Kaišiadorys	Kaišiadorių r. sav.	-	-	-	-
UAB „Unavita“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Mokyklos g. 2, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	UAB „Unavita“	VšĮ Vilniaus psichoterapijos ir psichoanalizės centras	VšĮ Krikščionių medicinos centras
UAB „Vilniaus sveikatos namai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	A. J. Povilaičio g. 18, Vilnius Viršuliškių g. 34, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	UAB „Vilniaus sveikatos namai“	UAB „Vilniaus sveikatos namai“	UAB „Hcasista“
UAB „Vita longa“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	A. Stulginskio g. 67, Kaunas	Kauno m. sav.	VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninė	UAB „Vita longa“	UAB „Vita longa“	UAB „Vita longa“
UAB „Vita Simplex specialistai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vytėnio g. 16, Prienai	Prienų r. sav.	-	-	-	-
UAB Baltijos ir Amerikos terapijos ir chirurgijos klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Nemėninės pl. 54A, Vilnius	Vilniaus m. sav.	UAB Baltijos ir Amerikos terapijos ir chirurgijos klinika	UAB Tarandės šeimos klinika	VšĮ Vilniaus psichoterapijos ir psichoanalizės centras	VšĮ Integruotų sveikatos paslaugų centras
UAB CD8 klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Jonavos g. 7, Kaunas	Kauno m. sav.	-	-	-	-
UAB Diagnostikos laboratorija	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Kareivių g. 9, Vilnius Antakalnio g. 45, Vilnius S. Konarskio g. 2, Vilnius Lvovo g. 37, Vilnius Šiaurės g. 37A, Vilnius Viršuliškių g. 65A, Vilnius Zemaičių g. 31, Kaunas	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	UAB „Tavo praktika“	VšĮ Vilniaus psichoterapijos ir psichoanalizės centras	UAB „Medicinos namai šeimai“
UAB Diagnostinis centras	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Sveikatos g. 34, Druskininkai	Druskininkų sav.	-	-	-	-
UAB Druskininkų Pušyno klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Sveikatos g. 30B, Druskininkai	Druskininkų sav.	VšĮ Druskininkų ligoninė	UAB Druskininkų šeimos klinika	VšĮ Druskininkų pirminės sveikatos priežiūros centras	UAB Druskininkų šeimos klinika
UAB Druskininkų šeimos klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	V. Kudirkos g. 5, Marijampolė	Marijampolės sav.	VšĮ Marijampolės ligoninė	UAB Gydytojų Keršansų klinika	VšĮ Marijampolės pirminės sveikatos priežiūros centras	VšĮ „Slauga jums“
UAB Gydytojų Keršansų klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)						
Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorinės slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
UAB Šeimos klinikos diagnostikos centras	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	L. Asanavičiūtės g. 20, Vilnius	Vilniaus m. sav.	-	-	-	-
UAB SG konsultacinė klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	S. Daukanto g. 22, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-
UAB SG konsultacinė klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Teišių g. 13, Plungė	Plungės r. sav.	-	-	-	-
UAB Vaiku ir jaunimo klinika „Empatija“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	M. K. Čiurlionio g. 82A, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika
VĮ Zarasų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vilniaus g. 1B, Zarasai	Zarasų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Ligoninės g. 12, Alytus	Alytaus m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Alytaus poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Naujoji g. 48, Alytus Lelijų g. 44, Alytus Daugų g. 5A, Alytus	Alytaus m. sav.	VšĮ Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninė	VšĮ Alytaus poliklinika	VšĮ Alytaus poliklinika	VšĮ Alytaus poliklinika
VšĮ Antakalnio poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vilniaus g. 59, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Antakalnio poliklinika	VšĮ Antakalnio poliklinika	VšĮ Antakalnio poliklinika
VšĮ Anykščių rajono savivaldybės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Ramybės g. 15, Anykščiai Vytauto g. 15, Troškūnai	Anykščių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Biržų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vilniaus g. 115, Biržai	Biržų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Centro poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Pylimo g. 3, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika
VšĮ Druskininkų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Sveikatos g. 30, Druskininkai	Druskininkų sav.	-	-	-	-
VšĮ Elektrėnų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Taikos g. 8, Elektrėnai	Elektrėnų sav.	-	-	-	-
VšĮ Garoždų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Tilto g. 2, Gargždai	Klaipėdos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Ignalinos rajono ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Ligoninės g. 13A, Ignalina	Ignalinos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Jonavos ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Žeimių g. 19, Jonava	Jonavos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Jurbarko ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vydūno g. 56, Jurbarkas	Jurbarko r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Kaišiadorių ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Beržyno g. 27, Kaišiadorys	Kaišiadorių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Karoliniškių poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	L. Asanavičiūtės g. 27A, Vilnius Karaliaučiaus g. 11, Vilnius Architektų g. 17, Vilnius Erfurto g. 15, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Karoliniškių poliklinika	VšĮ Karoliniškių poliklinika	VšĮ Karoliniškių poliklinika
VšĮ Kauno miesto poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Baltų pr. 7, Kaunas A. Mickevičiaus g. 4, Kaunas Pramonės pr. 31, Kaunas Savanorių pr. 369, Kaunas Juozapavičiaus pr. 72, Kaunas	Kauno m. sav.	VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninė	VšĮ Kauno miesto poliklinika	VšĮ Kauno miesto poliklinika	VšĮ Kauno miesto poliklinika
VšĮ Kazlų Rūdos pirminės sveikatos priežiūros centras	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vytauto g. 45, Kazlų Rūda	Kazlų Rūdos sav.	VšĮ Marijampolės ligoninė	VšĮ Kazlų Rūdos pirminės sveikatos priežiūros centras	VšĮ Kazlų Rūdos pirminės sveikatos priežiūros centras	VšĮ Kazlų Rūdos pirminės sveikatos priežiūros centras
VšĮ Kėdainių ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Budrio g. 5, Kėdainiai	Kėdainių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Kelmės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Nepriklausomybės g. 2, Kelmė	Kelmės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Klaipėdos jūrininkų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Liepos g. 45, Klaipėda Taikos pr. 46, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-

Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorinės slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
VšĮ Klaipėdos jūrininkų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vytauto g. 170, Palanga Klaipėdos pl. 76, Palanga	Palangos m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Klaipėdos miesto poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Taikos pr. 76, Klaipėda Vaidauų 7, Klaipėda Mokyklos g. 13, Klaipėda Taikos pr. 33, Klaipėda Naikupės g. 14, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos miesto poliklinika VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė	VšĮ Klaipėdos miesto poliklinika	VšĮ Klaipėdos psichikos sveikatos centras	VšĮ Klaipėdos miesto poliklinika
VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Liepojos g. 39, Klaipėda Liepojos g. 41, Klaipėda Liepojos g. 43, Klaipėda Liepojos g. 49, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	K. Donelaičio g. 5, Klaipėda K. Donelaičio g. 7, Klaipėda K. Donelaičio g. 9, Klaipėda J. Karoso g. 13, Klaipėda Taikos pr. 76, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Kretingos ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Žemaitės al. 1, Kretinga	Kretingos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Krikščionių medicinos centras	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Geležinkelio g. 6, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Krikščionių medicinos centras	VšĮ Antakalnio psichiatrijos konsultacijų centras	VšĮ Krikščionių medicinos centras
VšĮ Kuršėnų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	J. Basanavičiaus g. 10, Kuršėnai	Šiaulių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Lazdijų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Kauno g. 8, Lazdijai	Lazdijų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Josvainių g. 2, Kaunas	Kauno m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Marijampolės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Palangos g. 1, Marijampolė	Marijampolės sav.	-	-	-	-
VšĮ Molėtų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Grauzinių g. 3, Molėtai	Molėtų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Naujosios Akmenės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Žemaitijos g. 6, Naujoji Akmenė	Akmenės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Naujosios Vilnios poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	V. Sirokomiės g. 8, Vilnius Dariaus ir Girėno g. 18, Vilnius P. Žvirkos g. 2, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Naujosios Vilnios poliklinika	VšĮ Naujosios Vilnios poliklinika	VšĮ Naujosios Vilnios poliklinika
VšĮ Pakruojo ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	L. Giros g. 3, Pakruojis	Pakruojo r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Panevėžio rajono savivaldybės poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	A. Jakšto g. 4, Panevėžys S. Dariaus ir S. Girėno g. 28, Ramygala Nevėžio g. 2, Berčiūnai Gegužinės g. 28, Pajstrys Ramioji g. 3, Smilgiai Paežerio g. 2A, Tiltagalai Tulpių g. 2, Vadokliai Dariaus ir Girėno g. 28, Naujamiestis Laisvės a. 10, Raguva Maironio g. 8, Krekenava Geležinkelio g. 70, Pasvalys Vytauto g. 1, Joniškėlis	Panevėžio r. sav.	VšĮ Respublikinė Panevėžio ligoninė	VšĮ Panevėžio rajono savivaldybės poliklinika	VšĮ Panevėžio rajono savivaldybės poliklinika	VšĮ Panevėžio rajono savivaldybės poliklinika
VšĮ Pasvalio ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Geležinkelio g. 70, Pasvalys Vytauto g. 1, Joniškėlis	Pasvalio r. sav.	-	-	-	-
Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorinės slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
VšĮ Pasvalio pirminės asmens sveikatos priežiūros centras	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Geležinkelio g. 70, Pasvalys Vytauto g. 1, Saločiai Ugniagesių g. 1, Daujėnai Žalgirio g. 16, Krinčinas Panevėžio g. 7, Pumpėnai Joniškėlio g. 16, Pušalotas Vytauto g. 1, Joniškėlis Pasvalio g. 4, Vaškai Draugystės g. 2, Raubonys Žalioji g. 1, Namiaiši	Pasvalio r. sav.	VšĮ Pasvalio ligoninė	VšĮ Pasvalio pirminės asmens sveikatos priežiūros centras	VšĮ Pasvalio pirminės asmens sveikatos priežiūros centras	VšĮ Pasvalio pirminės asmens sveikatos priežiūros centras
VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	J. Tumo-Vaižganto g. 89, Plungė	Plungės r. sav.	-	-	-	VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninė
VšĮ Prienų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Pušyno g. 2, Prienai	Prienų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Radviliškio ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Gedimino g. 9, Radviliškis	Radviliškio r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Raseinių ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Ligoninės g. 4, Raseiniai	Raseinių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Regioninė Mažeikių ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Birutės g. 17, Mažeikiai	Mažeikių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Regioninė Telšių ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Kalno g. 40, Telšiai	Telšių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	S. Neries g. 3, Klaipėda Puodžių g. 9, Klaipėda Bokštų g. 6, Klaipėda H. Manto g. 49, Klaipėda Taikos pr. 103, Klaipėda S. Daukanto g. 35, Klaipėda Prano Lideikio g. 2, Klaipėda Puodžių g. 11, Klaipėda Bangų g. 6a., Klaipėda Baltikalnio g. 10a., Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Satrijos g. 3, Skuodas	Skuodo r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Respublikinė Panevėžio ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Smėlynės g. 25, Panevėžys Jakšto g. 6, Panevėžys Ramygalos g. 25, Panevėžys Smėlynės g. 38, Panevėžys Likėnų g. 43, Likėnai	Panevėžio m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Architektų g. 77, Šiauliai V. Kudirkos g. 97, Šiauliai V. Kudirkos g. 99, Šiauliai Darželio g. 10, Šiauliai M. K. Ciurlionio g. 12, Šiauliai	Šiaulių m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Rokiškio rajono ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	V. Lašo g. 3, Rokiškis Puodžialaukės g. 1B, Pandėlys	Rokiškio r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Šakių ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Bažnyčios g. 37, Šakiai	Šakių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Šalčininkų rajono savivaldybės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Nepriklausomybės g. 38, Šalčininkai Ligoninės g. 2A, Eišiškės Šeškinės g. 24, Vilnius	Šalčininkų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Šeškinės poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Smėlynės g. 25, Panevėžys Jakšto g. 6, Panevėžys Ramygalos g. 25, Panevėžys Smėlynės g. 38, Panevėžys Likėnų g. 43, Likėnai	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Šeškinės poliklinika	VšĮ Šeškinės poliklinika	VšĮ Šeškinės poliklinika
VšĮ Šiaulių centro poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vytauto g. 101, Šiauliai Energetikų g. 18, Rėkyva Žemaitės g. 102, Šiauliai Varpo g. 9, Šiauliai	Šiaulių m. sav.	VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė	VšĮ Šiaulių centro poliklinika	VšĮ Šiaulių centro poliklinika	VšĮ Šiaulių centro poliklinika

VšĮ Šilalės rajono ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vytauto Didžiojo g. 19, Šilalė	Šilalės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Šilutės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Rusnės g. 1, Šilutė Tulpių g. 8, Šilutė	Šilutės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Širvintų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vilniaus g. 85, Širvintos P. Cvirkos g. 13, Širvintos	Širvintų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Švenčionių rajono ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Partizanų g. 4, Švenčionys Upės g. 40, Pabradė	Švenčionių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Tauragės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	V. Kudirkos g. 2, Tauragė Jūros g. 5, Tauragė Prezidento g. 7, Tauragė	Tauragės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Trakų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Mindaugo g. 17, Trakai Mindaugo g. 13, Trakai	Trakų r. sav.	VšĮ Trakų ligoninė	VšĮ Trakų pirminės sveikatos priežiūros centras	VšĮ Trakų pirminės sveikatos priežiūros centras	VšĮ Trakų pirminės sveikatos priežiūros centras
VšĮ Ukmergės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vytauto g. 105, Ukmergė	Ukmergės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Utenos ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Aukštakalnio g. 3, Utena Kupiškio g. 66, Utena	Utenos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Varėnos ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	M. K. Ciurlionio g. 61, Varėna	Varėnos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Vilkaviškio ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Maironio g. 25, Vilkaviškis	Vilkaviškio r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Antakalnio g. 57, Vilnius Antakalnio g. 124, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė
VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Laisvės pr. 79, Vilnius Šv. Uršulės g. 25, Juodšilai Vilniaus g. 15, Maišiagala Vilniaus g. 26A, Paberžė Bažnyčios g. 7A, Kalveliai Liepos g. 9, Lavoriškės Pušų g. 1, Marijampolis Medaus g. 28, Medininkai Mickūnų g. 3, Mickūnai Kelininkų g. 3, Nemėžis Šiltnamių g. 15, Pagiriai Taikos g. 10, Rudamina Vaikų g. 2, Rukainiai Rudaminos g. 12A, Skaidiškės Maišiagalos g. 3, Sudervė Statybininkų g. 12, Vaidotai A. Kojelavičiaus g. 146, Vilnius	Vilniaus r. sav.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika	VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika	VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika
VšĮ Vilniaus rajono Nemenčinės poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Švenčionių g. 86, Nemenčinė Statybininkų g. 7, Bezdonys Žalioji g. 4, Sužionys	Vilniaus r. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus rajono Nemenčinės poliklinika	VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika	VšĮ Vilniaus rajono Nemenčinės poliklinika
VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Santariškių g. 2, Vilnius Santariškių g. 7, Vilnius Santariškių g. 4, Vilnius Santariškių g. 14, Vilnius Kairiūkščio g. 2, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos
VšĮ Visagino ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Taikos pr. 15A, Visaginas Malūno g. 4, Zarasai	Visagino sav.	-	-	-	-

5 priedas ASPI, teikiančios stacionarines vaikų ligų sveikatos priežiūros paslaugas vaikams

Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorines slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Vaikų ligos (stacionarinė)	Eivenių g. 2, Kaunas	Kauno m. sav.	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos
VšĮ Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Ligoninės g. 12, Alytus	Alytaus m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Anykščių rajono savivaldybės ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Ramybės g. 15, Anykščiai Vytauto g. 15, Troškūnai	Anykščių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Druskininkų ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Sveikatos g. 30, Druskininkai	Druskininkų sav.	-	-	-	-
VšĮ Elektrėnų ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Taikos g. 8, Elektrėnai	Elektrėnų sav.	-	-	-	-
VšĮ Gargždų ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Tilto g. 2, Gargždai	Klaipėdos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Jonavos ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Žeimių g. 19, Jonava	Jonavos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Jurbarko ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Vydūno g. 56, Jurbarkas	Jurbarko r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Kaišiadorių ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Beržyno g. 27, Kaišiadorys	Kaišiadorių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Kėdainių ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Budrio g. 5, Kėdainiai	Kėdainių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Kelmės ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Nepriklausomybės g. 2, Kelmė	Kelmės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Liepojos g. 39, Klaipėda Liepojos g. 41, Klaipėda Liepojos g. 43, Klaipėda Liepojos g. 49, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	K. Donelaičio g. 5, Klaipėda K. Donelaičio g. 7, Klaipėda K. Donelaičio g. 9, Klaipėda J. Karoso g. 13, Klaipėda Taikos pr. 76, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-

Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorines slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
VšĮ Kretingos ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Karoso g. 15, Klaipėda Taikos pr. 76, Klaipėda	Kretingos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Josvainių g. 2, Kaunas	Kauno m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Marijampolės ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Paļangos g. 1, Marijampolė	Marijampolės sav.	-	-	-	-
VšĮ Naujosios Akmenės ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Žemaitijos g. 6, Naujoji Akmenė	Akmenės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Prienų ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Pušyno g. 2, Prienai	Prienų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Raseinių ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Ligoninės g. 4, Raseiniai	Raseinių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Regioninė Mažeikių ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Birutės g. 17, Mažeikiai	Mažeikių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Regioninė Telšių ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Kaino g. 40, Telšiai	Telšių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Respublikinė Panevėžio ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Smėlynės g. 25, Panevėžys Jakšto g. 6, Panevėžys Ramygalos g. 25, Panevėžys Smėlynės g. 38, Panevėžys Likėnų g. 43, Likėnai	Panevėžio m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Architektų g. 77, Šiauliai V. Kudirkos g. 97, Šiauliai V. Kudirkos g. 99, Šiauliai Darželio g. 10, Šiauliai M. K. Čiurlionio g. 12, Šiauliai	Šiaulių m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Rokiškio rajono ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	V. Lašo g. 3, Rokiškis Puodžialaukės g. 1B, Pandėlys	Rokiškio r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Šakių ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Bažnyčios g. 37, Šakiai	Šakių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Salčininkų rajono savivaldybės ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Nepriklausomybės g. 38, Salčininkai Ligoninės g. 2A, Eišiškės	Salčininkų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Šilalės rajono ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Vytauto Didžiojo g. 19, Šilalė	Šilalės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Šilutės ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Rusnės g. 1, Šilutė Tulpių g. 8, Šilutė	Šilutės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Švenčionių rajono ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Partizanų g. 4, Švenčionys Upės g. 40, Pabradė	Švenčionių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Tauragės ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	V. Kudirkos g. 2, Tauragė Jūros g. 5, Tauragė Prezidento g. 7, Tauragė	Tauragės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Trakų ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Mindaugo g. 17, Trakai Mindaugo g. 13, Trakai	Trakų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Ukmergės ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Vytauto g. 105, Ukmergė	Ukmergės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Utenos ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Aukštakalnio g. 3, Utena Kupiškio g. 66, Utena	Utenos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Vilkaviškio ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Maironio g. 25, Vilkaviškis	Vilkaviškio r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Antakalnio g. 57, Vilnius Antakalnio g. 124, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė
VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	Vaikų ligos (stacionarinė)	Santariškių g. 2, Vilnius Santariškių g. 7, Vilnius Santariškių g. 4, Vilnius Santariškių g. 14, Vilnius Kairiūkščio g. 2, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos
VšĮ Visagino ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Taikos pr. 15A, Visaginas Malūno g. 4, Zarasai	Visagino sav.	-	-	-	-

6 priedas. ASPĮ, teikiančios specializuotas ambulatorines vaikų gastroenterologijos sveikatos priežiūros paslaugas vaikams. (kai kurias paslaugas ir įstaigas galima rasti VLK puslapyje <https://ligoniukasa.lrv.lt/lt/paslaugos/e-paslaugos/sveikatos-prieziuros-istaigos-ir-paslaugos-visoje-lietuvoje-3>)

Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorines slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
UAB „Ave vita medicinos centras“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Kovo 11-osios g. 22, Kaunas	Kauno m. sav.	-	-	-	-
UAB „Kardiollita“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Savanorių pr. 421, Kaunas	Kauno m. sav.	-	-	-	-
UAB „Kardiollita“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Ežero g. 43, Slengiai	Klaipėdos r. sav.	-	-	-	-
UAB „Kardiollita“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Tilžės g. 11A, Šiauliai	Šiaulių m. sav.	-	-	-	-
UAB „Kardiollita“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Laisvės pr. 64A, Vilnius	Vilniaus m. sav.	-	-	-	-
UAB „Medicum centrum“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Birutės g. 4, Pagėgiai	Pagėgių sav.	-	-	-	-
UAB „Medicum centrum“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Maironio g. 20A, Šilalė	Šilalės r. sav.	-	-	-	-
UAB „Medicum centrum“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Dariaus ir Girėno g. 28A, Tauragė J. Tumo-Vaižganto g. 11B-2, Tauragė	Tauragės r. sav.	-	-	-	-
UAB UMTC	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Kauno g. 80, Ukmergė	Ukmergės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Jurbarko ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Vydūno g. 56, Jurbarkas	Jurbarko r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	K. Donelaičio g. 5, Klaipėda K. Donelaičio g. 7, Klaipėda K. Donelaičio g. 9, Klaipėda J. Karoso g. 13, Klaipėda Taikos pr. 76, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Josvainių g. 2, Kaunas	Kauno m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Respublikinė Panevėžio ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Smėlynės g. 25, Panevėžys Jakšto g. 6, Panevėžys Ramygalos g. 25, Panevėžys Smėlynės g. 38, Panevėžys Likėnų g. 43, Likėnai	Panevėžio m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Architektų g. 77, Šiauliai V. Kudirkos g. 97, Šiauliai V. Kudirkos g. 99, Šiauliai Darželio g. 10, Šiauliai M. K. Čiurlionio g. 12, Šiauliai	Šiaulių m. sav.	-	-	-	-

Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorines slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
VšĮ Šilalės rajono ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Vytauto Didžiojo g. 19, Šilalė	Šilalės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Tauragės ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	V. Kudirkos g. 2, Tauragė Jūros g. 5, Tauragė Prezidento g. 7, Tauragė	Tauragės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Utenos ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Aukštakalnio g. 3, Utena Kupiškio g. 66, Utena	Utenos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Visagino ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Taikos pr. 15A, Visaginas Malūno g. 4, Zarasai	Visagino sav.	-	-	-	-
Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Eivenių g. 2, Kaunas	Kauno m. sav.	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos
UAB „Baltic Medics“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	J. Zauerveino g. 9A Klaipėda Dragūnų g. 2-6, Klaipėda Taikos pr. 48 B, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	UAB „Baltic Medics“	UAB „Baltic Medics“	UAB „Baltic Medics“
UAB „Nefridos“ klinika	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Nidos g. 3A, Klaipėda Žardinių g. 8-1, Klaipėda Nidos g. 1B, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė V. Budanovo personalinė įmonė	UAB „Dentogama“	UAB „Nefridos“ klinika	VšĮ „Ori senatvė“
UAB „Vilniaus sveikatos namai“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	A. J. Povilaičio g. 18, Vilnius Viršuliškių g. 34, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	UAB „Vilniaus sveikatos namai“	UAB „Vilniaus sveikatos namai“	UAB „Hcasista“
VšĮ Antakalnio poliklinika	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Antakalnio g. 59, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Antakalnio poliklinika	VšĮ Antakalnio poliklinika	VšĮ Antakalnio poliklinika
VšĮ Centro poliklinika	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Pylimo g. 3, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika
VšĮ Karoliniškių poliklinika	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	L. Asanavičiūtės g. 27A, Vilnius Karaliaučiaus g. 11, Vilnius Architektų g. 17, Vilnius Erfurto g. 15, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Karoliniškių poliklinika	VšĮ Karoliniškių poliklinika	VšĮ Karoliniškių poliklinika
UAB „Medicinos namai šeimai“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	K. Donelaičio g. 70D, Kaunas V. Putvinskio g. 50, Kaunas	Kauno m. sav.	VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninė	VšĮ Kauno miesto poliklinika	VšĮ Kauno miesto poliklinika	UAB „Medicinos namai šeimai“
VšĮ Šeškinės poliklinika	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Šeškinės g. 24, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Šeškinės poliklinika	VšĮ Šeškinės poliklinika	VšĮ Šeškinės poliklinika
UAB Baltijos ir Amerikos terapijos ir chirurgijos klinika	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Nemenčinės pl. 54A, Vilnius	Vilniaus m. sav.	UAB Baltijos ir Amerikos terapijos ir chirurgijos klinika	UAB Tarandės šeimos klinika	VšĮ Vilniaus psichoterapijos ir psichoanalizės centras	VšĮ Integruotų sveikatos paslaugų centras
VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Laisvės pr. 79, Vilnius Šv. Uršulės g. 25, Juodšilai Vilniaus g. 15, Maišiagala Vilniaus g. 28A, Paberžė Bažnyčios g. 7A, Kalveliai Liepos g. 9, Lavoriškės Pušų g. 1, Marijampolis Medaus g. 28, Medininkai Mickūnų g. 3, Mickūnai Kelininkų g. 3, Nemėžis Šiltnamių g. 15, Pagiriai Taikos g. 10, Rudamina Vaikų g. 2, Rukainiai Rudaminos g. 12A, Skaidiškės Maišiagalos g. 3, Sudervė Statybininkų g. 12, Vaidotai A. Kojelavičiaus g. 146, Vilnius	Vilniaus r. sav.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika	VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika	VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika
VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Santariškių g. 2, Vilnius Santariškių g. 7, Vilnius Santariškių g. 4, Vilnius Santariškių g. 14, Vilnius Kairiūkščio g. 2, Vilnius V. Grybo g. 32, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos
UAB „SK Impeks“ medicinos diagnostikos centras	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)		Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	UAB Saulėtekio klinika	VšĮ Žirmūnų psichikos sveikatos centras	UAB „SK Impeks“ medicinos diagnostikos centras